032:1M78:21
F5.5

MUL
034818

സാഹിത്യമഞ്ജരി

അഞ്ചാംഭാഗം

Vattattol

ഗ്രന്ഥകർത്താ:
വള്ളത്തോൾ

പ്രസാധകൻ:
കറിപ്പുഴ പി. കൃഷ്ണപിള്ള.

ഏഴാം പതിപ്പ് ൧൦൦൦

തൃശ്ശിവപേരൂർ
മംഗളോദയം അച്ചുകൂടം.

൧൯൩൨

☞ ഗ്രന്ഥകർത്താവിന്റെ കൈപ്പടയാളം എല്ലാ പ്രതികളിലും ഉണ്ടായിരിയ്ക്കും.

25834

34818
032
032:IM78:21
FS. 5

DEC 1926

സാഹിത്യമഞ്ജരി അഞ്ചാംഭാഗം

വിഷയാനുക്രമം.

൧.	'നാം സ്വാതന്ത്ര്യമടയാവൂ'	(കേക)	...	'98	ചിങ്ങം.
൨.	മഴയത്തൊരു നടത്തം	(ശ്ലോകം)	...	'97	കന്നി.
൩.	ചക്രഗാഥ	(മഞ്ജരി)	...	'97	കുംഭം.
൪.	'അല്ലാഹ്'	(അന്നനട)	...	'99	കന്നി.
൫.	വിഭക്തിയും ഭക്തിയും	(കേക)	...	'99	കന്നി.
൬.	നാഗില	(ശ്ലോകം)	...	'98	കർക്കിടകം.
൭.	ആ കൊച്ചുമാറാപ്പ്	(കാകളി)	...	'98	മിഥുനം.
൮.	പോരാ, പോരാ!	(വഞ്ചിപ്പാട്ട്)	...	'98	മിഥുനം
൯.	ഒരു ക്ഷമാപണം	(കേക)	...	'98	കന്നി.
൧൦.	കാട്ടെലിയുടെ കത്ത്	(ശ്ലോകം)	...	'99	മകരം.
൧൧.	പണ്ടേത്തെപ്പാട്ടുകൾ	(മഞ്ജരി)	...	'98	വൃശ്ചികം.
൧൨.	അമാന്തം, അമാന്തം!	(അന്നനട)	...	'97	ചിങ്ങം.
൧൩.	'എന്റെ ജോലി നോക്കട്ടെ'	(പാന)	...	'98	വൃശ്ചികം.
൧൪.	'ഐക്യമേ സേവ്യാൽ സേവ്യം'	(കേക)	...	'99	കുംഭം.
൧൫.	മാപ്പ്	(ശ്ലോകം)	...	'100	ഇടവം.
൧൬.	നരേന്ദ്രന്റെ പ്രാർത്ഥന	(പാന)	...	'99	കുംഭം.
൧൭.	പരസ്പരം സഹായിപ്പിൻ	(വഞ്ചിപ്പാട്ട്)	...	'100	ധനു.

മുഖവുര

കാലപ്രവാഹത്തിൽ പെട്ട് മരണാർണ്ണവത്തിലേക്കു പാഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ജീവജാലങ്ങളെ ഒരു സാക്ഷിയെന്ന നിലയിൽ സൂക്ഷ്മവീക്ഷണംചെയ്യുന്നവനാണ് കവി. കവിയുടെ കൺമുന്നിൽക്കൂടി കടന്നുപോകുന്ന ജീവിതചിത്രങ്ങൾ ഹൃദയഫലകത്തിൽ ഒരു പ്രത്യേക ശക്തിവിശേഷത്താൽ ദൃഢമായി പതിയുമ്പോൾ അവയിൽ അതിനു മുൻപ് ആരും കാണാത്ത വിവിധോജ്വലവർണ്ണങ്ങൾ കലർന്നു പ്രകാശിക്കുന്നു. പ്രകൃതിരഹസ്യത്തെ പ്രബോധനം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള ശക്തി അപ്പോൾ മാത്രമേ അവയ്ക്കുണ്ടാകുന്നുള്ളൂ. ഇങ്ങിനെ കവഹൃദയത്തിൽവെച്ച് കാന്തികൂടി കമനീയമാകുന്ന ചിത്രങ്ങൾ നിർമ്മലമായ കവനദർപ്പണംവഴി പ്രതിഫലിച്ച് ഒരു നൂതനലോകമായി പരിണമിക്കുന്നു. ദൈവസന്നിധിയിലേക്കുള്ള സുഗമവും സുന്ദരവുമായ മാർഗ്ഗം സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നത് കവിസൃഷ്ടമായ ഈ നവീനലോകത്തിലത്രെ. അതിലെ പ്രശാന്തഗംഭീരമായ അന്തരീക്ഷത്തിൽ കവി ഗാനരൂപേണ സ്വന്തം ആത്മാവുമായി സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ജീവചൈതന്യത്തെ ഉൽബുദ്ധമാക്കി നമ്മെ യഥാർത്ഥവിശ്രമസൌഖ്യം അനുഭവിപ്പിക്കുന്ന ഒരുതരം സംഗീതനാദതരംഗങ്ങൾ എപ്പോഴും അവിടെ വിസ്ഫുരണം ചെയ്യുന്നുണ്ടാകും. അവയുടെ സുഖസ്പർശനം ജീവിതായോധനത്തിൽ മുറിവേ

റ്റ് വ്രണപ്പെട്ട് വേദനിക്കുന്ന പാവപ്പെട്ട മനുഷ്യന്റെ ഹൃദയത്തെ ആശ്വസിപ്പിച്ച് ആനന്ദപൂർണ്ണമാക്കുന്നു.

കവികുലതിലകമായ മഹാകവി വള്ളത്തോളിന്റെ കവനതൂലികയുടെ ഒരു വിചിത്രസൃഷ്ടിവിശേഷമായ സാഹിത്യമഞ്ജരിയിൽ ചിത്രീകരിച്ചിരിക്കുന്ന ലോകവും മേൽകാണിച്ച മാതിരി ദിവ്യവും ദീപ്തിമത്തും ആയ ഒന്നാകുന്നു. ഈ അനുഗൃഹീതകവീശ്വരന്റെ സാഹിത്യലീലയെപ്പറ്റി വിസ്തരിക്കുന്നതിനുള്ള അവസരവും ആളും യോജിക്കാത്തതിനാൽ ഇപ്പോഠം അതിലേക്ക് തുനിയുന്നതുതന്നെ ഒരു പക്ഷെ പരിഹാസജനകമായേക്കും. സാധാരണകവികൾക്ക് സാധ്യമല്ലാത്തവിധം ഈശ്വരനും മനുഷ്യനും മദ്ധ്യേ സ്ഥിതി ചെയ്തുകൊണ്ട് അവന്റെ ജീവിതഭാണ്ഡത്തെ അഴിച്ചുനോക്കി പരിശോധിച്ച് വില കല്പിക്കുന്നതിൽ വള്ളത്തോളിനുള്ള വിസ്മയാവഹമായ നിരീക്ഷണവൈചക്ഷണ്യം മഞ്ജരിയുടെ ഈ അഞ്ചാംഭാഗത്തിലും സുസ്പഷ്ടമായി കളിയാടുന്നുണ്ട്.

രാഷ്ട്രീയം സാമുദായികം, അധ്യാത്മികം എന്നിങ്ങനെ വിഷയസ്വഭാവമനുസരിച്ച് ഇതിലെ കവനങ്ങളെ തരം തിരിക്കാവുന്നതാണ്. ഓരോ വിഷയത്തേയും കറതീർന്ന കവിതാരസത്തിൽ കലർത്തി നിർമ്മപണം ചെയ്തിട്ടുള്ളത് വായനക്കാരെ പ്രബുദ്ധരും പ്രഹൃഷ്ടരും ആക്കിത്തീർക്കുവാൻ അത്യന്തം ഉപകരിക്കുന്നുണ്ട്.

പ്രകൃതകൃതിയിൽ ഞാൻ ചേത്തിട്ടുള്ള ടിപ്പണി എത്രത്തോളം പ്രയോജനപ്പെടുമെന്നുള്ളതു കണ്ടുതന്നെ അറിയേണ്ടതാണ്. ഇത്തരം ഉത്തമകാവ്യതല്ലജങ്ങളുടെ പ്രസാധകത്വം വഹിക്കുന്നതിൽ എനിക്കുള്ള അതിയായ സന്തോഷം മാത്രമാണ് അല്പജ്ഞനായ എന്നെ ഇതിലേക്ക് പ്രേരിപ്പിച്ചത്. തെറ്റുകൾ സദയം ക്ഷന്തിക്കാണിച്ചുതരുമെന്ന വിശ്വാസത്തോടുകൂടി ഈ അഞ്ചാംഭാഗത്തെ സഹൃദയസമക്ഷം അവതരിപ്പിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

ആലുവാ
6_ 12_ '100

പ്രസാധകൻ
കുറിപ്പുഴ പി. കുഞ്ഞുപിള്ള

സാഹിത്യമഞ്ജരി.

അഞ്ചാം ഭാഗം.

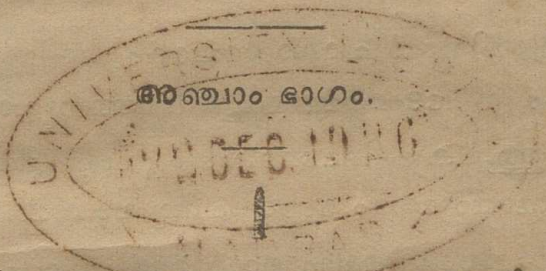

'നാം സ്വാതന്ത്ര്യമടയാവൂ!'

(കേ ക)

1. അഹിംസാപരധമ്മ, മഖിലാഗമമമ്മ,—
മഹിതാഹവവമ്മ, മഭയകൃഷികമ്മം
ലോകത്തെപ്പഠിപ്പിച്ച സൽഗുരോ, നരകത്തിൽ
നാകത്തെപ്പണിചെയ്ത വിശ്വകമ്മാവേ, തൊഴാം!

---

1. ശ്രീബുദ്ധമുനിയുടെ ചരിത്രത്തിന്റെ ഒരു സംഗ്രഹമാണിത്: അഹിംസാ...മ്മം=അഹിംസയെന്ന ഉൽകൃഷ്ടധമ്മം. അഖിലാ...മ്മം=എല്ലാശാസ്ത്രങ്ങളുടേയും സത്ത്. അഹിതാ.....മ്മം=അനിഷ്ടങ്ങളേയും പൊരുത്തുവാനുള്ള ചട്ട. ചട്ട ഇങ്ങോട്ടു വരുന്ന ഉപദ്രവത്തെത്തടുക്കയല്ലാതെ, അങ്ങോട്ടുപദ്രവിയ്ക്കയില്ലല്ലോ; അഹിംസാധമ്മവും അങ്ങിനെതന്നെയാണ്. അഭയ...മ്മം=നിർഭയത്വത്തെ വിളയിയ്ക്കുന്ന ജോലി. ദുഃഖമയമായ ലോകത്തെ നരകമായും, മോക്ഷസാധകമായ ബുദ്ധമതത്തെ സ്വർഗ്ഗമായും കല്പിച്ചിരിയ്ക്കുന്നു. വിശ്വകമ്മാവ്=ദേവശില്പി. ബുദ്ധമതസിദ്ധാന്തങ്ങളിൽ അഹിംസാധമ്മമാണ് സർവ്വപ്രധാനമായിട്ടുള്ളത്.

2. തുംഗമൂത്തിയാം ഹിമവാങ്കൽ നിന്നുളവായ
ഗംഗയെലഭിച്ചോരു ലോകവും ചിരകാലം
കാത്തിരുന്നിതു തൃഷ്ണാ ശാന്തിയ്ക്കു, മഹാത്മാവേ,
പേത്തങ്ങുന്നൊഴുക്കിയ ധർമ്മശ്രീ സരിത്തിനേ!

3. ക്ഷുത്തിനാൽ ചാകാൻപോകും പുലിയ്ക്കു സമർപ്പിച്ചു
നിസ്സങ്കം സ്വദേഹത്തെപ്പുവ്വജന്മത്തെബ്ബുവാൻ;
ഇജ്ജന്മത്തു,ലകത്തിനൊക്കെയും സംത്രാണിയായ്,
നിർജ്ജരന്മാരും തേടും ജ്ഞാനപീയൂഷം നൽകീ!
ശ്രീയുതശുദ്ധോദനക്ഷ്മാപനേറ മഹിഷിയാം
മായതൻമണിക്കുഞ്ഞേ, മംഗളം കൃപാരാശേ!

4. മുന്നമേതിളം തൃക്കയ്യ,മ്പോറു ഭൂവി വീണോ-
രന്നത്തിൻ മുറിപ്പാടിലലിവു പുരട്ടിയോ,

---

2. തുംഗമൂത്തി=ഉയർന്ന. തൃഷ്ണാശാന്തി=ദാഹശമനം; വിഷയാസക്തി ഇല്ലാതാകുക എന്നും. ധർമ്മശ്രീസരിത്ത്=ധർമ്മമാകുന്ന നദി. പാപനാശിനിയായ ഗംഗയുണ്ടായിരുന്നിട്ടുകൂടി ഭാരതീയർക്കു പ്രപഞ്ചദുഃഖം കളവാൻ ബുദ്ധധർമ്മത്തെ ആശ്രയിയ്ക്കേണ്ടിവന്നു. ഹിമവാനെ ജ്ഞാനസമുദായമായും ഗംഗയെ വൈദികധർമ്മമായും വിചാരിച്ചാൽ, ഭാരതത്തിൽ ബുദ്ധനു മുമ്പു വൈദികധർമ്മം പ്രചാരത്തിലിരുന്നുവെങ്കിലും, ജാതിമതഭേദമെന്യേ സർവ്വജനങ്ങൾക്കും ഉപകാരപ്രദമായിത്തീർന്നതു ബുദ്ധമതമാണെന്ന ചരിത്രതത്ത്വം പ്രകാശിയ്ക്കുന്നു.

3. നിർജ്ജരന്മാർ=ജരയില്ലാത്തവർ (ദേവന്മാർ) ക്ഷ്മാപൻ=രാജാവ്. 'ശുദ്ധോദനൻ' 'മായാദേവി' എന്നിവർ ബുദ്ധന്റെ അച്ഛനമ്മമാരാണ്.

4. ബുദ്ധൻ കുട്ടിക്കാലത്തു, കുട്ടിക്കാരനായ ഒരു രാജകുമാരൻ എയ്തുവീഴ്ത്തിയ ഒരു അരയന്നത്തെക്കണ്ടു ദയാപരവശനായി എടുത്തു

അക്കരം സംസാരാസ്ത്രവിദ്ധമാം ജഗത്തിനെ-
യൊക്കെയും തലോടുമെന്നാശ്വസ്തർ സുരരെന്നേ!

5. കടുവേഗത്തിൽച്ചുററും ജനനമൃതിചക്രം
പിടിച്ചു നിർത്താൻപോന്ന ബുദ്ധന്റെ കരാഗ്രത്താൽ
സ്വന്തമാം രാജ്യച്ചെങ്കോലെടുപ്പിപ്പതിനേർപ്പാ-
ടെന്തെന്തുവൃഥാ ചെയ്തീലാത്മജപ്രിയനച്ഛൻ?

6. പുത്രനു പുറംകാററാലാടൽചേരായ്വാൻ ചൂഴെ-
പ്പുത്തനാംമതിൽകെട്ടീ രാജകീയൈശ്വർയ്യത്താൽ;
ആദിത്യത്തെരുവിൽചെന്നുരുമ്മുമതും ശക്ത-
മായീലാ കുമാരന്റെ കനിവിൻചാട്ടം നിർത്താൻ!

7. രാജപൂരുഷർ തിരഞ്ഞെടുത്തു നിയമിച്ച
രാജീവ മുഖികൾതൻ തേനൊലിഗ്ഗാനങ്ങളും,
കച്ചണിമുലമാർതൻ കരമാർദ്ദവം ഭുജി-
ച്ചുച്ചത്തിൽ വാഴ്ത്തും മൃദംഗാദിതൻ നിനദവും,

ശുശ്രൂഷിച്ചുവത്രേ. സംസാരാ....ദ്ധം=സംസാരമാകുന്ന അമ്പേററു മുറിപ്പെട്ട.

5. ലോകത്തിൽ ജനനമരണദുഃഖം ഇല്ലാതാക്കാൻ അവതരിച്ച ബുദ്ധനെ രാജാവാക്കി അഭിഷേകം ചെയ്യാൻ പിതാവു വെറുതേ പല ശ്രമങ്ങളും ചെയ്തു.

6. കൊട്ടാരത്തിന്നു വെളിയ്ക്കുള്ള പലവിധം ദുഃഖങ്ങൾ കണ്ടു ബുദ്ധന്ന് അനുകമ്പയുണ്ടാവാതിരിപ്പാൻ അദ്ദേഹത്തെ അച്ഛൻ പുറത്തേയ്ക്കു വിടുകയുണ്ടായില്ല; കൊട്ടാരത്തിന്നുള്ളിൽത്തന്നെ എല്ലാ പ്രപഞ്ചസുഖസാധനങ്ങളേയും ഒരുക്കിക്കൊടുത്തു. സർവ്വസുഖങ്ങളും അത്രമേൽ പൂർണ്ണമായിരുന്നിട്ടും, ബുദ്ധൻ പ്രജകളുടെ ദുഃഖത്തിൽ അനുതപിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

7. മേൽപ്പറഞ്ഞതിനെത്തന്നെ വിസ്തരിയ്ക്കുന്നു: മൃദംഗം സ്ത്രീകളുടെ കയ്യിന്റെ മാർദ്ദവത്തെ ആസ്വദിച്ച് അതിനെ ഉറക്കെ

പവിഴക്കഴൽകളാൽ നരചിത്തത്തെയിട്ടു
ചവുട്ടും നടിമാർ തൻ പൊൻതളക്കിലുക്കവും,

ആയശോധരയുടെ കേളിസല്ലാപം—സാക്ഷാ-
ലായത പ്രണയത്തിൻ വീണവായന—പോലും

ലോകത്തിൽ കരച്ചിലുൾച്ചേർന്നതായത്രേ കേട്ടു
ശോകഹർത്താവാശ്ശാക്യക്കൊച്ചുതമ്പുരാൻ നിത്യം!

8. നാട്ടിലെങ്ങുവാൻ കാണും? സംസാരജ്വരൌഷധി
കാട്ടിൽത്താൻ തിരയേണമേന്നുറച്ചിരവിങ്കൽ

'വിശ്രമവന'മാകും വിണ്ണിൽനിന്നെന്നെയ്ക്കുമാ-
യശ്രമം പുറപ്പെട്ട ദേവനു വഴി നൽകാൻ,

ഏററമാളുകൾ കൂടിസ്സാക്ഷ നീക്കേണ്ടും ലോഹ-
ക്കോട്ടവാതിലുകളും തനിയേ തുറന്നല്ലോ;

തുറന്നിതതോടൊപ്പം, ഭവബന്ധാതങ്കങ്ങൾ
നിറഞ്ഞജഗത്തിനു മോക്ഷത്തിൻ കവാടവും!

വാഴ്ത്തുന്നതായി ഉൽപ്രേക്ഷിയ്ക്കുന്നു. യശോധര—ബുദ്ധന്റെ പത്നി. ആയതം=നീണ്ട. ബുദ്ധൻ 'ശാക്യ'രാജവംശത്തിൽ ജനിച്ചാളാണ്. മനസ്സിനെ ആകർഷിച്ചാനന്ദിപ്പിയ്ക്കുന്ന ഏതു സന്ദർഭത്തിലും അദ്ദേഹം ലോകത്തിലെ ദുഃഖങ്ങളെപ്പററി വിചാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

8. സംസാരദുഃഖമാകുന്ന പനി മാററുവാനുള്ള മരുന്നു—തത്ത്വജ്ഞാനം—കാട്ടിൽപ്പോയിതപസ്സുചെയ്താലല്ലാതെ, നഗരത്തിലിരുന്നതുകൊണ്ടുണ്ടാവില്ലെന്നുറച്ചു ബുദ്ധൻ ഒരു ദിവസം രാത്രി ആരും കാണാതെ കാട്ടിലേയ്ക്കു പോയി; അടച്ചിരുന്ന കോട്ടവാതിലുകൾ അപ്പോൾ താനേ തുറന്നുവത്രേ. വിശ്രമവനം—ബുദ്ധൻ പാർത്തിരുന്ന കൊട്ടാരത്തിന്റെ പേർ. ഭവബന്ധാതങ്കം=സംസാരദുഃഖം.

9. ഛന്ദകൻ, നിന്നട്ടൊരു ഭൃത്യനാർ, സവ്വസ്വവു-
മെന്നായിവെടിഞ്ഞുപോം സ്വാമിയ്ക്കു തുണനിന്നോൻ?
കാന്തകൻ, കാമാദ്യരിപ്പടയോടടർ വെട്ടാൻ
താൻതാൻ പോം സുധീരനെ വഹിച്ചോരേകാശ്വം നീ
താവകപദങ്ങളിലിന്നു മപ്പിക്കുന്നുണ്ടാം
ദേവകൾ പൊന്താമരപ്പൂക്കളെ ദൃഢഭക്ത്യാ!
രമണവിശ്ലേഷാശ്രുകൊണ്ടതാൻ യശോധരേ,
സമഭിഷിക്തയായ് നീ ലോകാംബാപദത്തിങ്കൽ:
രാഹുലകുമാരനു മാത്രമല്ല, തിമാത്ര—
സ്നേഹത്താൽ സകലക്കും താതനീതൽപ്രാണേശൻ!

10. മുക്കണ്ണൻ തപം ചെയ്ത ദേവദ്രുത്തരുണ-
ഞ്ഞുൽക്കടാപത്തിൽപ്പെട്ട കന്ദപ്പൻ, കട്ടദപ്പൻ,
വ്രതിയാം സിദ്ധാത്ഥന്റെ യരയാൽച്ചുവട്ടിൽനി-
ന്നതിലും താപപ്രദമായ ദൃഢ്ശ പുക്കാൻ.
ആഴിതന്നാടിയിലെക്കുരിരുൾപ്പിശാചുക്കൾ
ചൂഴെ വന്നതിക്കെട്ടത്തീടുവാൻ നില്പ്പുത്തന്നേ

---

9. ഛന്ദകൻ—അന്നു ബുദ്ധന്റെ കരുമിച്ചു പോയ ഭൃത്യൻ. കാന്തകൻ—ബുദ്ധൻ കയറിപ്പോയ കുതിര. കാമാദ്യരിപ്പട=കാമം ക്രോധം തുടങ്ങിയ മാനസികശത്രുക്കൾ. രമണ...ശ്രു=ഭർത്തൃവിയോഗത്തിലുണ്ടായ കണ്ണീർ. രാഹുലൻ—ബുദ്ധന്റെ പുത്രൻ. അതിമാത്രം=ഏറ്റവും.

10. ദേവദ്രു=ദേവതാരുവൃക്ഷം. തപസ്സുചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്ന ശിവനു പാർവ്വതിയിൽ അനുരാഗമുണ്ടാകുവാനായിച്ചെന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ നേത്രാഗ്നിയിൽ ദഹിച്ച കാമൻ, അരയാൽച്ചുവട്ടിലിരുന്നു തപസ്സുചെയ്തിരുന്ന ബുദ്ധനെയും അതുപോലെ അപകടത്തിലാക്കുവാനായിച്ചെന്നുവെങ്കിലും പ്രയത്നം ഫലപ്പെടാതെ ഹതാശ

നമ്മുടെ ഗുരുദേവൻ കൊളുത്തി വെച്ചാൻ ഹന്ത,
നിർമ്മലം വിദ്യാദീപം നിസ്തുലം നിരാകമ്പം!

11. വെൺകൊറ്റക്കുടവെടിഞ്ഞരണ്യമരത്തണ-
ലിങ്കലേയ്ക്കോടിപ്പോന്നു, ജടയാം മുടി ചാർത്തി,
സപ്തരാജ്യങ്ങളിലും സപ്തദേശങ്ങളിലും
ദിവ്യസന്ദേശത്താം ധർമ്മം വാരി വർഷിച്ച ഭഗവാൻ
ഏതൊരു ഭണ്ഡാകാരത്താലുമാവതല്ലാത്ത
മാതൃതുല്യമല്ലോ നേടീ തന്നുടെ പിച്ചത്തൊണ്ടാൽ!
സുഗത, തഥാഗത, സുഭഗപ്രേമാത്മാവേ,
ഭഗവാൻ നമസ്കാരം ഭാരത പരമർഷേ!

12. തന്തിരുവടിയുടെ തത്ത്വോപദേശം കൊണ്ടു
ബന്ധനമഴിച്ചു നാം സ്വാതന്ത്ര്യമടയാവൂ!

——:o:——

നായി മടങ്ങിപ്പോകയാണുണ്ടായത്. നിരാകമ്പം = ഇളക്കമില്ലാത്തത്.

11. സുഗതൻ, തഥാഗതൻ— ഇവ ബുദ്ധന്റെ പേരുകളാണ്.

12. തന്തിരുവടി.....ശം—അഹിംസ (അക്രമരാഹിത്യം), ജാതിവിഭാഗംകൂടാതെയുള്ള സമഭാവന, പാവങ്ങളിലുള്ള അനുകമ്പ മുതലായത്.

II

മഴയത്തൊരു നടത്തം.

1 വന്നാടോപമൊടാഞ്ഞടിച്ചു പവനൻ;
മേഘങ്ങൾ സന്നദ്ധരായ്
നിന്നാര;-ധ്വഗർ ഞങ്ങളന്നു മഴകൊ
ണ്ടയ്യോ, വിറക്കൊണ്ടുപോയ്;
നന്നായ് വെള്ളിയലുക്കു തൂങ്ങിയലകിൻ
തുമ്പത്തു ശീലക്കുട-
യ്ക്കെ;ന്നാലെന്ത?-തു കാൽ പിടിച്ചവനെ ര
ക്ഷിപ്പാനപര്യാപ്തമായ്!

2 ഹാ, കഷ്ടം, ജലപംക്തിതൻ കുചരിതം:
ഭാസ്വൽക്കരാലംബിയായ്-
സ്സൌകര്യത്തൊടുയന്നുയന്നു സുരസ
ങ്കേതം കരേറീടിലും,
നാകത്തിൽപ്പരപീഡനത്തിനു തരം
കിട്ടായ്കയാൽത്താനതീ
ലോകത്തേയ്ക്കു തിരിച്ചുപോന്നഴലിലാ
റാടിയ്ക്കുയായ് ഞങ്ങളെ!

---

1. ആടോപം= ഗർവ്വ്. അധ്വഗർ=വഴിപോക്കർ. അപര്യാപ്തം=അശക്തം. മഴയത്തു, കുടവക്കത്തു തൂങ്ങുന്ന വെള്ളത്തുള്ളികളെ വെള്ളിയലുക്കുകളായിക്കല്പിയ്ക്കുന്നു. വേഷപ്പകിട്ടല്ലാ, പ്രവൃത്തി സാമർത്ഥ്യമാണു വേണ്ടതെന്നു വ്യംഗ്യം.

2. ജലപംക്തി=വെള്ളം; ദുഷ്ടക്കൂട്ടമെന്നും. കുചരിതം=ചീത്ത നടവടി. ഭാസ്വൽക്കരാലംബി=സൂര്യന്റെ കിരണങ്ങളെ ആശ്രയിച്ചത്. സുരസങ്കേതം=ആകാശം. തങ്ങൾക്കു കിട്ടിയ ഉൽകൃഷ്ടസ്ഥാനം കളഞ്ഞാലും വേണ്ടില്ലാ, ദുഷ്ടന്മാർക്കു മററുള്ളവരെ ഉപദ്രവിയ്ക്കാതിരിയ്ക്കാൻ വയ്യ.

3 കേറുന്ന മുകളിൽ കഥഞ്ചനം; പതി
ച്ചീടുന്ന കീഴ്പോട്ടതാൻ
ചേറുംമുള്ളുമിയന്ന പാഴ്ക്കുഴികളിൽ
ച്ചാടുന്ന ദുർവ്വാരമായ്;
ആറുപ്പുക്കൊഴുകുന്ന പൂണ്ണതയിലേ
യ്ക്കേ;-ൻ നീരമേ, നീ പഠം-
തോറും കാട്ടവതിപ്രപഞ്ചപഥിക
ന്മാർതൻ പ്രയാണക്രമം!

4 ഓതാവല്ലുടവസ്സുമേ, സ്ഫുടതരം
നിന്നാർദ്രഭാവം: മഹാ-
ശീതാകമ്പിതമാകുമെന്നെറയുടലിൽ
പ്പാറിപ്പിടിച്ചിങ്ങുനീ
വീതാച്ഛാദനരൂപമാക്കിയിതിനെ
ച്ചൂളിപ്പതായ്ക്കണ്ടിതാ,
ശ്വേതാഭപ്രസരം ചിരിപ്പിതു വര
മ്പത്തുള്ളലർത്തുമ്പകം!

---

3. കഥഞ്ചനം=പാടിപ്പെട്ട്. ദുർവ്വാരം=തടുപ്പാൻ കഴിയാത്തതു. പൂർണ്ണത—വൃദ്ധിയോ ക്ഷയമോ ഇല്ലാതെ എന്നും ഒരേ നിലയിലിരിയ്ക്കുന്ന സ്ഥിതി. സമുദ്രത്തിനും ബ്രഹ്മത്തിനും ഇതു യോജിയ്ക്കുന്നു. പദംതോറും=ഓരോ സ്ഥിതിയിലും. പ്രപഞ്ചപഥികന്മാർ=ജീവിതയാത്രക്കാർ. പ്രയാണം=യാത്ര.

4. ആർദ്രഭാവം=നനവു; ദയ എന്നും. ശീതാകമ്പിതം=തണുപ്പുകൊണ്ടു വിറയ്ക്കുന്ന. വീതാച്ഛാദനരൂപം=നഗ്നം. മുണ്ടു നനഞ്ഞു പാറിയാൽ ദേഹം നഗ്നമായ മട്ടിലാകുമല്ലോ. ശ്വേതാഭപ്രസരം=വെണ്മ പരന്നുകൊണ്ട്. ഇഷ്ടഭാവത്തിൽ അടുത്തുചെന്നിഷ്ടം ചെയ്യുന്നതു കണ്ടു ചിരിയ്ക്കുന്നു എന്നു ഗമ്യാൽപ്രേക്ഷ. 'ഓതാവല്ലു..... ഭാവം എന്നു വിപരീതലക്ഷണ.

5 യീശട്ടേ പരുഷാനിലൻ; മഴ തക
ക്കുട്ടേ; തനിയ്ക്കെന്ത്?-താ,
മോശപ്പെട്ടൊരു മുണ്ടുടുത്തു തലയിൽ
ക്കുമ്പാളയും വെച്ചൊരാൾ
ലേശംപോലുമസൌഖ്യഭാവമിടചേ
രാതേ നടക്കുന്നു: ഹാ,
ക്ലേശത്തിൽ മുന കൂർമ്മളാഗ്രസദൃശം
നിഷ്കിഞ്ചനച്ചട്ടമേൽ!

6 ലീലാഭേദമിതെത്ര ചിത്ര:-മിളനെ
ല്ലാകുന്ന പച്ചപ്പട-
ത്താലാച്ഛാദിതഗാത്രിയായ വയലാ
യീടും വധൂമൌലിയാൾ
ശൈലാഗ്ര്യച്യുമലികൽനിന്നു മൃദുളാ
ലാപം വലിപ്പു വരി-
ച്ചാലാന്നിട്ടൊഴുകുന്ന വഷ്ജലമാം
ശ്വേതാംശുകത്തെബ്ബലാൽ!

---

5. കൂർമ്മളാഗ്രസദൃശം=മൊട്ടിന്റെ അറ്റംപോലുള്ളതു; ദുർബ്ബലം എന്നു താൽപര്യം. നിഷ്കിഞ്ചനൻ=ദരിദ്രൻ. ദരിദ്രന്മാർ ഏതു ക്ലേശത്തേയും നിഷ്പ്രയാസം സഹിയ്ക്കുന്നു.

6. ലീലാഭേദം=കളി. ആഛാദിതഗാത്രി=ശരീരം മറച്ചവൾ. ശൈലാഗ്ര്യം=ശ്രേഷ്ഠപർവ്വതം. മൃദുലാലാപം=ചെറുശബ്ദത്തോടേ; കളിക്കൊഞ്ചലോടുകൂടിയെന്നും മലമുകളിൽനിന്നു വയലിലേയ്ക്കു മഴവെള്ളം ഒഴുകുന്നതിനെ ദമ്പതീക്രീഡാരൂപത്തിൽ പറഞ്ഞിരിയ്ക്കുന്നു.

വിൺനാഥന്റെ യിരുമ്പുപെട്ടികൾ—നവാം
ഭോഗങ്ങൾ—ചേമ്പേ, നിന-
ക്കുന്നാളച്ഛദപാണികൾക്കകമുതി
ത്തീലെത്ര വെൺമുത്തുകൾ?
എന്നാലും വെറി തീർന്നതില്ലി,വ വെറും
ശൂന്യങ്ങൾ മുൻമട്ടി;-വ-
യ്ക്കുന്നാളും ശിവനേ മലർന്ന് നിലതാൻ
ധാതാവിനാൽ കല്പിതം!

8 ദിനാത്മാക്കൾ നടന്ന ഞങ്ങൾ പുഴവോ
ലായുള്ളോരേടത്തിലായ്,
ഞാനാ വേളയിലൊട്ട നേത്ത മഴക
ണ്ടെൻ തോഴനോടോതിനേൻ:
'പീനാഭ്രക്കരിമുകുവപ്പരിഷ ചേ
ന്നൊത്തിങ്ങു മത്സ്യം പിടി-
പ്പാനായ് ചൂണ്ടലിടുന്നിതോ നിഭൃതമീ
നീർഡ്ഢാരയാം നൂലിനാൽ!'

---

7. ചേമ്പിന്റെ ഇലകളിൽ വീഴുന്ന വെള്ളത്തുള്ളികൾ എല്ലാം ഉരുണ്ടുരുണ്ടു താഴേ വീഴുന്നതു കണ്ടു പാടുന്നു: ഉന്നാള...ങ്ങൾ=തണ്ടുയർന്ന ഇലകളാകുന്ന കയ്യുകൾ.

8. ദിനാത്മാക്കൾ=(മഴക്കൊണ്ട) വലത്തവർ. പീനാ...ഷ=തടിച്ച കാർമുകളാകുന്ന കറുത്ത മുക്കുവർ. നിഭൃതം=നിശ്ശബ്ദം.

9 കൈതക്കെട്ടു ചുമന്നൊരേഴ ചെറുമ
പ്പെണ്ണാവഴിയെത്തിനാൾ;
'ഹോ, തമ്പ്രാക്കളയിത്ത'മെന്ന, വളതാ,
വെള്ളത്തിലേക്കോടിനാൾ:
സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനു ചാവുമിത്രയകല
ത്തോളം പടന്നാളുവാ-
നേതത്യുഗ്രസമീരനോ തുണ നിര
ത്താചാരവഹ്നിയ്യഹോ!

10 നീരാളം മുകിലിൻ നിറം തിരളുമെൻ
സഹ്യാചലാധീശ, നിൻ
പേരാർഗംഗ മികച്ച കുന്നുമുടയും
പാടല്ലി പായുന്നഹാ!
പാരാതിയൊരു ജാതിമൺചിറ ജവാൽ
തട്ടിത്തകക്കാൻ പുതു-
പ്പേരാറൊന്നൊഴുകട്ടെ നിന്നടിയിൽ നി
ന്ന; - ന്നാൾ ശിവം കേരളം!!

---

9. ഏതു കൊടുംകാറുകൊണ്ടാണു, തീണ്ടൽ തുടങ്ങിയ അത്മില്ലാത്ത ആചാരമാകുന്ന തീ മനുഷ്യരുടെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തെ വളഞ്ഞു മുട്ടുചൊള്ളിയ്ക്കുന്നത്.

10. പേരാർഗംഗ=പേരാറാകുന്ന ഗംഗ. ശിവം=മംഗളം.

III

ചക്രഗാഥ.

(മഞ്ജരി)

1 ചങ്ങാതിമാർകളേ, പഞ്ഞപ്പിശാചിനെ
ച്ചക്രംതിരിയ്ക്കൂ, തിരിയ്ക്കൂ നമ്മൾ
ജാത്യാ സുദുർബ്ബലമാകിയ കൈകൊണ്ടു
ചീത്ത നരകക്കഴുത്തറുപ്പാൻ
നമ്മളെ ലോകൈകനായകനല്ലിച്ച
നവ്യസുദർശന ചക്രമിതാ!
ചങ്ങാതി—

2 ത്യാഗിയാമമ്മാഹാത്മാവാൽ പ്രകാശിത
മാകിയ നിസ്തുലശ്രീചക്രമേ,
മന്ദിരം തോറും ലസിയ്ക്കൂ നീ; ഞങ്ങൾക്ക
മംഗളത്തിന്നതുമാത്രം പോരും!
ചങ്ങാതി—

---

1. ചക്രംതിരിയ്ക്കൂ = കഷ്ടപ്പെട്ടുത്തുക. നൽച്ചക്രം തിരിയ്ക്കുന്നതു ദാരിദ്ര്യപ്പിശാചിനെ നശിപ്പിയ്ക്കുവാണ്. നരകക്കഴുത്തു=ദാരിദ്ര്യംകൊണ്ടുള്ള കഷ്ടപ്പാടു; നരകാസുരന്റെ കഴുത്തെന്നും. നവ്യ...ക്രം=പുതിയതും കാണാൻ ഭംഗിയുള്ളതുമായ ചക്രം; പുതിയ സുദർശനചക്രമെന്നും.

2. 'ശ്രീചക്രം' എന്നു പേരായ ഒരു പൂജായന്ത്രമുണ്ടു; അതുള്ള വീട്ടിൽ ദാരിദ്ര്യം ഉണ്ടാകുന്നതല്ല.

3 അങ്ങിങ്ങു കാററിൽ പറക്കും പരുത്തിയെ-
ങ്ങെ-?ങ്ങു തൃച്ചക്രമേ, നിൻ പ്രഭാവം?
നിസ്സാരമെങ്കിലും ഞങ്ങളർപ്പിപ്പതു
സുസ്വരസ്വസ്ത്യൂക്ത്യാ കൈക്കൊൾവൂ നീ;
നൂലായ് വരുന്നതു ഞങ്ങളിൽക്കാരുണ്യ-
ശാലിയാം നിന്നിളം പുഞ്ചിരിതാൻ!
ചങ്ങാതി—

4 ഹാ, വല്ല വയ്ക്കോലുമല്ലയോ തിന്നുവാൻ
ഗോവിനു കൊണ്ടക്കൊടുക്കുന്നു നാം?
സ്വൈരമദ്ദേവിയോ, സുക്ഷീര പീയൂഷ-
ധാര ചുരത്തിത്തരുന്നു നിത്യം!
ചങ്ങാതി—

5 കോൾമയിർ കൊള്ളിപ്പൂ നിൻനാദമമ്മയെ-
ക്കോമളം പൈതലിൽ കൊഞ്ചൽപോലെ
കേവലശാന്തർതൻ സാമഗാനങ്ങളെ-
ക്കേട്ടു ശീലിച്ച ചെകിട്ടിനുണ്ടോ,
തീയു വിഴുങ്ങുന്ന യന്ത്രഭൂതങ്ങൾതൻ
തീവ്രാട്ടഹാസം സഹിയ്ക്കാവുന്നു?
ചങ്ങാതി—

---

3. സുസ്വര...ക്ത്യാ=നല്ല ശബ്ദമാകുന്ന 'സ്വസ്തി (നല്ലതു)' എന്ന പറയലോടുകൂടെ.

4. സുക്ഷീര...ര=നല്ല പാലാകുന്ന അമൃതത്തിന്റെ ധാര.

5. കേവലശാന്തർ=തീരെ ശാന്തർ. സാമഗാനം=സാമവേദം ചൊല്ലൽ. തീവ്രം=ഉഗ്രം.

6 സുപ്രഭാതത്തിലെബ്ഭാസ്ബിംബമാ-
മത്ഭുതചക്രത്തിൻ നൂൽക്കരിരേ,
നീളുക, നീയനേകായിരം നാഴിക
നീളുക നന്മുത്തിൻ വെണ്മയോടേ;
ക്രൂരിരുൾക്കുത്തിനെക്കൊണ്ടോടി മൂളുന്ന
ക്രൂമന്മാർ നിന്നെ പെറുക്കിലെന്തോ?
ചങ്ങാതി—

7 വന്മഞ്ഞു വീഴ്ത്തു വെള്ളിമഴയെന്നു
വല്ലാതെ തെറ്റിദ്ധരിയ്ക്കുമൂലം,
പാരം തണുത്തു വിറച്ചു ചൂളിട്ടമീ-
പ്പാവങ്ങളായ ജനങ്ങളെ നീ
കേടേശാതുള്ള നിന്നംശുസംഘാതത്താൽ
പാടേ പുതപ്പിയ്ക്കു ചക്രഭാനോ!
ചങ്ങാതി—

8 നീയിഹ ചക്രമേ, നിശ്ചമിപ്പിച്ചിട്ട-
മീയിഴയോരോന്നും ചേത്തിണക്കി
ചേണാറ വെൺചാമരങ്ങൾ തീർത്തമ്മയാം
റാണിയെ വീശാവൂ ലോകർ വീണ്ടും!
ചങ്ങാതി—

---

6. ഇന്ത്യയ്ക്കു സ്വാതന്ത്ര്യംകിട്ടുവാനടുത്ത കാലത്തെയാണു 'സുപ്രഭാത'മെന്നു പറഞ്ഞിരിയ്ക്കുന്നതു.

7. വൻമഞ്ഞുവീഴ്ചയു—മഞ്ഞു മുഴുത്ത വിദേശങ്ങളിലെ തുണി ചൂരക്കുവന്നിറങ്ങുന്നതു. അംശുക്കൾ=നൂലുകൾ; കിരണങ്ങൾ എന്നും. സംഘാതം=കൂട്ടം. ഭാനു=സൂര്യൻ.

8. ഇന്ത്യയ്ക്കു വീണ്ടും സ്വാതന്ത്ര്യം കിട്ടുമാറാകട്ടെ.

9 ശൈലച്ചെരുവിങ്കൽനിന്നു ചെറുകമ്പി
പോലൊരു നിർച്ചാൽ പുറപ്പെട്ടന്നു;
ഏതോ കരങ്ങൾ തൻ വ്യാപാരം കൊണ്ടതു
നാൾതോറും വിസ്തൃതമായ് വരുന്നു;
പ്രീതർ കിടാങ്ങൾ മുകന്നീടുമാറതീ
മാതാവാം ഭൂദേവിയെന്നെന്നേയ്ക്കും,
ചാരുഞെറി വെച്ച വെള്ളിയുടുപ്പായും
തീരുന്നു; വിസ്മയമെന്നേ വേണ്ടൂ!
ചങ്ങാതി—

10 കാട്ടിലെസ്സമ്രാട്ടായ്സ്സ്വവ്രത കയ്യാൽ
കാട്ടിത്തിമിർക്കുന്ന കേസരിയെ
നിഷ്ഠിതമുയ്ക്കുന്ന താമരനൂൽകൊണ്ടേ
നിത്യം തിരിയുന്ന കാലചക്രം!
ആ വിധം നിർജ്ജീവരായിക്കിടന്നോരിൽ—
ജ്ജീവസിരയേയും സ്പന്ദിപ്പിപ്പൂ!!
ചങ്ങാതി—

11 നമ്മുടെ രാജ്ഞിതൻ ദിവ്യചക്രാങ്കിത—
പ്പൊന്മണിത്തുക്കൊടിക്കൂറ താൻതാൻ

---

9. നൂൽച്ചക്രത്തെ മലച്ചെരുവായും, നൂലിനെ നീർച്ചാലായും കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു.

10. സിരാ=തന്തു. സ്പന്ദിപ്പിക്കുക=ഇളക്കുക. കാലഗതിയാൽ എല്ലാം മാറി മറിഞ്ഞുവരുന്നു.

11. ധർമ്മ...പം=ലോകത്തിൽ ധർമ്മം നശിച്ചുകണ്ടതുകൊ

ധർമ്മക്ഷയോത്താപം തീരെശ്ശമിച്ചുപോ-
മമ്മട്ടിൽ വിണ്ണിനെ വീശിടട്ടേ;
ചങ്ങാതിമാർകളെ, പഞ്ഞപ്പിശാചിനെ-
ച്ചക്രം തിരയ്ക്ക, തിരിയ്ക്ക നമ്മൾ!!

IV

'അല്ലാഹ്'

(അന്നനട)

1 കഴൽച്ചുവട്ടിലിത്തിരിയൊന്നു തൊട്ടാൽ
മുഴക്കപ്പൊള്ളിപ്പോമെരിമണൽപ്പുറം;
തലയ്ക്കുമീതെയോ, കമിഴ്ന്നു നിന്നു തീ-
യൊളിവെയിൽ തൂകും നഭോനെരുപ്പോട്ടും;
അരയിൽത്തൂക്കിയൊരുടവാളുകുന്ന
പരിജനത്തോടൊത്തൊരു നാളിൽ മുന്നം,
മനോജ്ഞവും പുണ്യായതനവുമായ
'മദീന'യ്ക്കു പോകും മുഹമ്മദുനബി —

ണ്ടുള്ള വ്യസനം. സപരാജ്യക്കൊടി ആകാശത്തുകിടന്നാടിക്കളിയ്ക്കുമാകട്ടെ.

1. മുഹമ്മദുനബി ഒരിയ്ക്കൽ മക്കത്തുനിന്നു മദീനായ്ക്കു പോകുമ്പോൾ വഴിയ്ക്കുവെച്ച് നടന്ന ഒരു സംഭവത്തെപ്പറ്റി: നഭോനെരുപ്പോട്ട=ആകാശമാകുന്ന തീക്കലം. അരയിൽ...പരിജനം— ഒരു വാൾ മാത്രമല്ലാതെ, സഹായത്തിനു വേറേ ആരുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. പുണ്യായതനം=പുണ്യസ്ഥലം. ചിരപ്രവൃദ്ധം=ഏറെ നാളായി പെ

ചിരപ്രവൃദ്ധമാം തമസ്സുകററുവാൻ
ധരയിലേയ്ക്കീശൻ നിയോഗിച്ച സൂൎയ്യൻ—
ദിവി നിൎത്തപ്പെട്ട പുരാണസൂൎയ്യനാൽ
വിവിക്തമാം പഥി തപിപ്പിയ്ക്കപ്പെട്ടു!

2 പകലിനായുസ്സു പകുതി ചെന്നപ്പോൾ,
പ്രകടമായി തൽപ്രതാപവൈഭവം;
എരിതീയിലിട്ടു പഴുപ്പിച്ചുവെച്ചോ-
രിരിമ്പുഗോളമോ, വിരിഞ്ചാണ്ഡമിപ്പോൾ!

3 പരമേശനതിത്തഴമ്പു പൊങ്ങിയ
വിരിനെററിയിന്മേൽ വിയൎപ്പുമുത്തുമായ്
ഒരു പാദപത്തെശ്ശരണം പ്രാപിച്ചാ-
നു,രുതണൽ തപ്തൎക്കുതകുമിപ്പാന്ഥൻ!
ഗുണവാനാത്തരു വിരിച്ചിട്ടിരുന്നു
തണലാകും ശ്യാമപ്പരവതാനിയെ;
അതിന്നങ്ങിങ്ങി, ലപ്പഴുതിങ്കലൂടെ
പതിയ്ക്കുമാതപംകനകപ്പുള്ളിയായ്!

4 വരദ്രുമത്തിൻെറയുപചാരം കൈക്കൊ-
ണ്ടു,റയിട്ട കൈവാളതിൻ കൊമ്പിൽത്തൂക്കി,

രുത്തുവന്നു. തമസ്സു=അജ്ഞാനം; ഇരുട്ടെന്നു. ദിവി=ആകാശത്തു. വിവിക്തം=വിജനം. നബിയെ രാജാക്കന്മാരും മററും ദ്രോഹിച്ചിരുന്നതു ഇതിൽനിന്നു ധ്വനിയ്ക്കുന്നു.

2. പകലി...പ്പോൾ=ഉച്ചയായപ്പോൾ; യൌവനം വന്നപ്പോൾ. പ്രകടം=ഉഗ്രം. തൽ.....വം=അതിൻെറ (പകലിൻെറ) പ്രതാപത്തിൻെറ (വെയിലിൻെറ എന്നും) ശക്തി.

3. പര.....തി=ദൈവത്തെ സമസ്കരിയ്ക്കൽ. ഉരു=വലിയ തപ്തൎ=ദുഃഖമുള്ളവൎ; ചൂടുള്ളവൎ എന്നും.

4. വരദ്രുമം=ഉത്തമവൃക്ഷം. പരിഘം=ഉലയ്ക്ക. സംസാരദുഃ

മലൎന്നങ്ങു കിടന്നരുളിനാൻ നബി;-
യലസമായ് സ്വയമലഞ്ഞു ലോചനം;
ഇരുവശങ്ങളിൽക്കുഴഞ്ഞുവീണു, പൊൻ-
പരിഘംപോലെ നീണ്ടുരുണ്ട കൈകളും.
വെയിൽനിലംവിട്ടു തണൽപുക്കദ്ദേഹം
ലയിച്ചിതു സുഖസുഷുപ്തിയിൽ ക്രമാൽ—
അതേ, സംസാരോഗ്രജ്വരത്തെപ്പിന്നിട്ടു
ചിദേകാനന്ദത്തിൽ നിലീനനായ് മുനി!

5 പെരും ചൂടാലന്തഃകളനാദാമൃതം
വരണ്ടു പററിയ ഗളനാളത്തോടും
മരക്കൊമ്പുകളിലിലകളാലുടൽ
മറച്ചുമേവിന ചില പറവകൾ
തളൎന്ന കൺകൊണ്ടാത്തിരുമുഖത്തിലെ-
ക്കുളിർമാധുൎയ്യത്തെ നുകരുകയായീ!

6 തിരുവടിയ്ക്കിങ്ങു സുവിശ്രമഭംഗം
വരുത്തുവാനൊരാളതാ, പാഞ്ഞെത്തുന്നു—
അരുത,ടുത്തിടായ്കരേ ദുഷ്ട; നീയേ-
തിരുൾക്കുഴിയിൽനിന്നെഴുനേററുവന്നു!
നരകാൎഹൻ നീ;-യീഗ്ഗുരുസന്നിധിയോ,
മരുഭൂവായാലും മഹനീയസ്വൎഗ്ഗം!

ഖം വിട്ടു ബ്രഹ്മാനന്ദത്തിൽ ലയിയ്ക്കുന്നതും, വെയിൽനിലം പിന്നിട്ടു തണലിൽക്കിടന്നുറങ്ങുന്നതും ഒരുപോലെയാണെന്നു പറയുന്നു.

5. അന്തഃ .....തം=അകത്തെ മനോഹരശബ്ദമാകുന്ന അമൃത്. ഗളനാളം=കഴുത്ത. ആ മരത്തിന്മേലുണ്ടായിരുന്ന പറവകൾ നബിയുടെ മുഖത്തേയ്ക്കു ഉററുനോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

6. സുവിശ്രമഭംഗം=വിശ്രമത്തിന്നുള്ള തടവു. മഹനീയം=പൂജ്യം.

അകന്നൊഴിഞ്ഞു പോക: - ഴക്കുനീർ നീ; - യി-
ഖ് ഭഗവനൂത്തിയോ, പരിശ്രുതീത്ഥം —
ദുരഹംകാരം നീ; - യിതാ, ശാന്തിഗ്രഹണം —
അറുകപടം നീ; - യിതോ, സാക്ഷാൽസ്സത്യം

7 ജയിച്ചുപോയ് താനെന്നൊരു ഭാവം മുഖ-
ത്തിയന്നു ചെന്നടുത്തു, വിശ്വാസിയവൻ —
ചരാചരേശനിച്ചതി കാണുന്നില്ലേ! —
മരക്കൊമ്പത്തു നിന്നെടുത്താനാക് ഖഡ്ഗം.
അസി കൈക്കലാക്കിയതു മറൊന്നിന-
ല്ല - വനു തൻ മനോരഥം നിറവേറാൻ
മുഹമ്മദിന്റെ തുക്കഴത്തു വെട്ടണം —
മഹാമതത്തിന്റെ മുടുക്കണം!
അഹോ വൈപരീത്യം! കൊലപാതകികൾ-
ക്കഭയസ്ഥാനങ്ങൾ സുലഭം ലോകത്തിൽ;
പൊരുൾകാട്ടി നമ്മെസ്സുജീവിതരാക്കും
ഗുരുവരന്മാക്കോ, പൊറുതിയില്ലെങ്ങും!

8 നബിയുടനുജന്മവനെ വീക്ഷിച്ചാൻ
നറുംപ്രസന്നത തിരണ്ട തുക്കണ്ണാൽ;
തല കൊയ്യാൻ വന്ന രിപുവവിടെയ്യു,
പല നാളാൽ കാണും പ്രിയ വയസ്യനോ!
ചിരിയുൾക്കൊണ്ടവൻ ചെകുത്താനൊരുവായ്കൊ
ണ്ടൊരു ചോദ്യം ചെയ്താ: - 'നൊടോ മഹമ്മതേ,

---

7. അവിശ്വാസി = മുഹമ്മദുമതത്തിൽ വിശ്വാസമില്ലാത്ത
വൻ. അസി = വാൾ.

ഇതാ,നിൻവാൾതാൻ നിൻനിണം കുടിയ്ക്കുയായ്;
ഇതിൽനിന്നു നിന്നെയെവൻ സംരക്ഷിയ്ക്കും?'
പ്രജകൾതൻ കൂറം പൊറുത്തരുളുവാൻ
ത്രിജഗതീപിതാവൊട്ട പലപ്പോഴും
നിബിഡപ്രേമത്താലപേക്ഷിച്ചുപോന്ന
നബിത്തിരു നാവിൻ തലയ്ക്കൽനിന്നപ്പോൾ,
ഹരുവധക്രിയയ്ക്കുഴറിനില്ക്കുമ-
ക്കരാളനും കൈവാൾ വഴുതിപ്പോംവണ്ണം
അതിസ്നിഗ്ധഭക്തിരസമൊഴുക്കി നി-
ഷ്പ്രതിച്ചിത'ല്ലാഹെ'ന്നൊരു ചെറുപദം!

V

വിഭക്തിയും ഭക്തിയും.

—o—

(കേകം.)

1. രണ്ടു നാഴികയായി, പശ്ചിമജലാശയ-
ക്കണ്ടിലേക്കിറങ്ങിയിട്ടാകാശപാന്ഥൻ സൂര്യൻ;
യാത്രയ്ക്കു സമുദ്യുക്തയായിട്ടില്ലിവിടെനി-
ന്നാ,ത്തപാടലാംബരയാകിയ സന്ധ്യാദേവി:

---

8. നിബിഡപ്രേമം=നിറഞ്ഞ സ്നേഹം. കരാളൻ=ഭയങ്കരൻ. നിഷ്പ്രതിയ്ക്കുക=പുറപ്പെടുക. 'നിന്നെ ആർ രക്ഷിയ്ക്കും? എന്ന ചോദ്യത്തിനു 'അല്ലാഹ്' (ദൈവം)' എന്നു മറുവടി പറയുമ്പോൾ നബിയുടെ മുഖത്തു സ്ഫുരിച്ച ഭക്തിരസത്തിന്റെ ഒഴുക്കു, കൊലയാളിയുടെ കയ്യിലുള്ള വാളിനെ വഴുതി വീഴിച്ചുകളഞ്ഞു!

1. സമുദ്യുക്ത=ഒരുങ്ങിയവൾ. ആത്ത.....ര=ഇളംചുകപ്പു

ദീപാരാധനയിങ്കൽഗ്ഗുരുവായൂരപ്പൻതൻ
ശ്രീപദം പണിയുവാൻ കാത്തുനില്ക്കുകയാവാം!

2. പരിതോ ദീപപ്രഭാപംക്തിയാൽ പകൽ പോയ-
തറിയാതുദ്യോതിക്കും ശ്രീ,ഗുരുവായൂർ ക്ഷേത്രം,
'ഗോവിന്ദ, ഹരേ, കൃഷ്ണേ'ത്യാദിനാമോച്ചാരത്താ-
ലാവോളം മുഴങ്ങുന്ന വൈകുണ്ഠപുരംപോലെ.
ഇടക്കയൊലിയൊത്തു തിരുനാമോൽഘോഷങ്ങൾ-
ക്കിടയ്ക്കു കേൾക്കാകുന്ന രമ്യാഷ്ടപദീഗാനം;
നടയ്ക്കൽ നാനാതരമാളുകൾ നിൽപ്പുണ്ടു വീ-
പ്പടക്കി, നെഞ്ചിൽച്ചേർത്ത കൂപ്പുകൈകളുമായി.
ഈറനായ്മുങ്ങിത്തുമ്പിൽക്കെട്ടിയ കരിംകൂന്തൽ-
ക്കാറിനാൽ മറഞ്ഞുള്ള നിതംബബിംബത്തോടും,
ശുഭ്രവസ്ത്രാലങ്കാരച്ചേലോടും വിളങ്ങിനാ-
രത്തരുണീമാരങ്ങിങ്ങപ്സരസ്സുകൾപോലെ.

3. ശ്രീകോവിൽനടയതാ തുറന്നു; പുതിയോരു
ലോകമിതേതോ, ഹന്ത, ശോഭനതേജോമയം!
കർമ്മസാക്ഷിയാം ദേവൻ പടിഞ്ഞാറുദിച്ചിതോ!
കർമ്മനക്ഷത്രവ്രാതമേകത്ര കൂടിപ്പോന്നോ!
ചന്ദനാലേപം ചാർത്തിശ്ശോഭിപ്പു തിരുമുഖം,

ള്ള അംബര (ആകാശ, വസ്ത്ര)ത്തോടു കൂടിയവൾ. പുരുഷനാരേ
ക്കാൾ സ്ത്രീകൾക്കു ഭക്തിവിശ്വാസങ്ങൾ കൂടിയിരിയ്ക്കുന്നതു പ്രകൃതി
സ്വഭാവമാണ്.

2. പരിതഃ=ചുറ്റും. സ്ത്രീകളെ അപ്സരസ്സുകളോടുപമിച്ചതു,
ക്ഷേത്രത്തെ വൈകുണ്ഠത്തോടുപമിച്ചതിനു യോജിയ്ക്കുന്നു.

3. കർമ്മസാക്ഷി=സൂര്യൻ. വ്രാതം=കൂട്ടം. ചന്ദനാലേപം=ച

മന്ദഹാസാർദ്ദം, മണിപ്പൊൻകിരീടത്തിൻ താഴേ;
നിർന്നിമേഷമായ് നില്ക്കു നേത്രമേ ഭാഗ്യാലിതാ,
നിന്നിലേയ്ക്കൊഴുകുന്നു സച്ചിദാനന്ദാമൃതം!
പേലവമണം വിളയാടിന വാടാമലർ-
മാലകൊണ്ടലംകൃതമാകിയ തിരുമാറിൽ
പുരുരാഗത്താൽപോലെ പററിനില്പതു ഹാഹാ,
പരന്ന പൊൻപോളയോ, ചെംപൊയ്ത്താർ മകൾതാ
പാടീരവരപുഷ്പകർപ്പൂരധൂപാദ്യത്തിൻ- (നൊ!
പ്രൌഢമാം പരിമളം നാലുഭാഗത്തും വീശി
നിർവൃതിപുളകിതരാക്കി ലോകരെ വീണ്ടും:
നിഷ്കളസ്വരൂപന്റെ ഭക്തവാത്സല്യംപോലെ!
മണ്ഡപത്തിലും മററും തൂക്കിയ മണികളും
മന്നിൽ വാനവരുടെ കൈവിരൽസ്പർശംമൂലം
ചിക്കെന്നങ്ങുണർന്നപോലുച്ചത്തിൽ സ്തുതിക്കയായ്
ചിൽക്കാമ്പാം മുകുന്ദനെച്ചലിക്കും നാക്കുകളാൽ!
തീർത്ഥവും 'പ്രസാദ'വും വാങ്ങാനൊ, രജനിതൻ
താർത്തെന്നലവിടത്തിലൊതുങ്ങിപ്പെരുമാറീ!
പൂനിലാവിനാൽ വെള്ളി പൂശിയ തിരുമുററം
പാൽനറും കടൽപോലേ തിളങ്ങി ചുഴലവും;
അമ്പലം വലംവെയ്ക്കുന്നവർതൻ ധൌതാംബര-
ത്തുമ്പുകൾ കാററത്തുലഞ്ഞലകളതിൽച്ചേർത്തു!

രച്ച ചന്ദനം. പേലവം=മൃദു. പുരുരാഗം=നല്ല ചുകപ്പു; ദൃഢാനുരാഗമെന്നും. ചെം.....കൾ=ലക്ഷ്മീദേവി. പാടീരം=ചന്ദനം. പ്രൌഢം=മുഴുത്ത. നിർവൃതി=ആനന്ദം. നിഷ്കളസ്വരൂപൻ=പൂർണ്ണാത്മാവു. താർത്തെന്നലിന്നു രജനിയുടെ ഭൃത്യന്റെ സ്ഥാനമാണു നല്കിയിട്ടുള്ളതു. ധൌതാംബരം=വെള്ളവസ്ത്രം.

4. മണ്ഡപത്തറയിന്മേൽ മേവിന മറയോർതൻ-
മണ്ഡലത്തിൽനിന്നൊരു കേരളക്ഷമാദേവൻ,
ഭജനനതികളാൽ സ്പഷ്ടമായ് ലഭിച്ചോരു
ഭഗവൽപ്രസാദത്താലങ്കിതലലാടനായ്
പുറത്തെയ്യെഴുനള്ളിസ്സൽക്ഷേത്രപ്രദക്ഷിണം
മുറയ്ക്കു തുടങ്ങിനാൻ ജപസംചലിതോഷ്ണൻ.

5. അഭിരശാന്താത്മാവിൻ പിന്നാലെ കൂടിയൊരു
ശുദ്ധനാം നമ്പൂതിരി മന്ദമൊന്നുരചെയ്താൻ:—
"ഉണ്ടൊരുകൃതി — അല്ലാ, വികൃതി — എന്നൊരതായ്;
(പ്പൊൽ-
ക്കൊണ്ടെഴുമങ്ങുന്നതിൻ പിഴകാം തീർത്താൽക്കൊള്ളാം.
'പച്ച'യാണിതെന്നാലും, പട്ടേരി നോക്കിത്തന്നേ
പന്തിയാവുള്ളൂ"—ഭട്ടതിരിയൊ മുന്നിൽ? അതെ:
ആയിരം സുസംസ്തുതശ്ലോകപുഷ്പത്താൽ ഗുരു-
വായുമന്ദിരേശനെപ്പൂജിച്ച വഴിപോലെ
'ആയുരാരോഗ്യസൌഖ്യം' നേടിയ കവീന്ദ്രനാം
ശ്രീയുതനാരായണഭട്ടപാദരോടേത്രേ,
കൈരളീമയമാകും തൻ 'കൃഷ്ണകർണ്ണാമൃതം'
സാരമായ്സ്സംശോധിപ്പാൻ സാദരമപേക്ഷിച്ചു,

---

4. ക്ഷമാദേവൻ = ബ്രാഹ്മണൻ. അങ്കിതലലാടൻ = അടയാളപ്പെട്ട നെറ്റിയോടുകൂടിയവൻ. 'നമസ്സാമുഴ'യെ ഭഗവൽപ്രസാദത്തിന്റെ ചിഹ്നമായി കല്പിച്ചിരിയ്ക്കുന്നു. ജപ...ഞ്ചൻ = ജപംകൊണ്ടു ചുണ്ടനങ്ങുന്നവൻ.

5. ഭട്ടതിരിയുടെ 'നാരായണീയ'ത്തിൽ ആയിരം ശ്ലോകങ്ങളുണ്ടെന്നുള്ളത്. അതിലെ ഒടുക്കത്തെപ്പദ്യം 'ആയുരാരോഗ്യസൌ

പൂന്തേനാം പല കാവ്യം കണ്ണനു നിവേദിച്ച
പൂന്താനം, ജ്ഞാനപ്പാന പാടിയ പുംസ്കോകിലം!
തെല്ലൊരസ്വരസത്തിൽച്ചൊല്ലി മേപ്പത്തൂർ:—"മറു
വല്ലവരേയും കാട്ടിക്കൊള്ളുക ഭാഷാശ്ലോകം."
കഷ്ടം, മീ ബ്രഹ്മജ്ഞൻതൻ സമഷ്ടിജ്യോതിസ്സിലും
തട്ടിയോ തവ നിഴൽ പാണ്ഡിത്യക്കെട്ടഗർവ്വേ!

6. കിന്നാദിമമുചിതം തേ: കൈരളീ വരാകീയം
സന്നതാ നിരസ്യതേ യത്സുരവാണി, തവയാ?
ഉത്തരക്ഷണത്തിൽത്താൻ മറഞ്ഞു പൂന്താനം;—മാ-
ശ്ശുദ്ധബ്രാഹ്മണനാശാഭംഗത്തിൽ മുങ്ങിപ്പോയോ!

7. ഭട്ടപാദക്കു ശമിച്ചിരുന്ന വാതവ്യാധി
പെട്ടെന്നു പെരുതായിത്തീർന്നിതാ രാവിൽത്തന്നെ,
കൈകാൽകഠം കോച്ചിവലിച്ചാത്തനായവിട്ടുന്നു
ഹാ, കൃഷ്ണാ, ഹരേ! എന്നു കേണരുളുകയായീ!
ഒടുവിലൊരുവിധമൊന്നു കണ്ണടച്ചപ്പോ-
ളൊരു കോമളബാലനരികേ കാണായ്വാനന്തു:

ഖ്യം' എന്നാണവസാനിക്കുന്നതു. പുംസ്കോകിലം = ആൺകുയിൽ. 'പുഷ്പ'ത്തിനും 'പൂന്തനി'നും, 'പൂജിക്ക'ലിനും 'നിവേദിക്ക'ലിനും മുള്ള പരസ്പരവ്യത്യാസം നോക്കുക. സമഷ്ടിജ്യോതിസ്സ് = സമഷ്ടിപ്രഭ.

6. കിംനാദം.....തവയാ' = അല്ലയോ സംസ്കൃതഭാഷേ, (ഭവതിയെ വരം) കുമ്പിട്ടുന്ന ഈ പാവമായ മലയാളഭാഷയെ തള്ളിക്കളയുന്നതു ഭവതിയ്ക്കുചിതം തന്നെയോ? ഉത്തരക്ഷണം = അടുത്ത ക്ഷണം. 'ഭംഗം' എന്നതിനു ഓളം എന്നുകൂടി അർത്ഥമുണ്ട്.

പിലികാം തിരുകിയ കാർകുഴൽക്കെട്ടും, നൽപ്പൊ-
ന്നേലസ്സു കിലുങ്ങിടുമരയിൽ മഞ്ഞപ്പട്ടും,
ചെന്തളിർക്കയ്യിലൊരു കൊമ്പോടക്കുഴലും — ഹാ,
ഹന്ത, കൈതൊഴാം, തൊഴാമമ്പാടിമണിക്കുഞ്ഞേ!
ആയിളം ചൊടിയിൽനിന്നന്തണവരനു കേൾ-
ക്കായിതിങ്ങിനെയൊരു മുരളീകളഗീതം: —
"അബ്ഭാഷാകവിയുടെ സങ്കടം തീക്കുകി; — നി-
ത്തൽപ്രീതിയല്ലാതില്ലാ മരുന്നീ രോഗം മാറാൻ;
കേളിയേറിന മേപ്പത്തൂരിന്റെ വിഭക്തിയെ-
ക്കാളിഹ പൂന്താനത്തിൻ ഭക്തിയാണെനിക്കിഷ്ടം!"

VI

നാഗില.

I

1 ഗുരുപാദർ വെടിഞ്ഞു മൌനം: — 'മാരീ-
ത്തരുണൻ കൃഷ്ണവിവാഹനവ്യവേഷൻ?'

---

7. ഭട്ടപാദക്ക് ഒരു വാതരോഗമുണ്ടായിരുന്നു; നാരായണീയം ഉണ്ടാക്കിത്തീർന്നപ്പോഴാണ് അതു മാറിയതെന്നു ഐതിഹ്യം. മുരളീ.....ഗീതം = മനോജ്ഞമായ വേണുനാദം. വിഭക്തി = വ്യുല്പത്തി.

---

1. ഒരു ബൌദ്ധപുരാണകഥാംശം: ചെറുപ്പത്തിൽത്തന്നെ ബൌദ്ധസന്ന്യാസം എടുത്ത 'ഭവദത്തൻ' എന്നൊരാൾ ഒരിക്കൽ അനുജനായ 'ഭവദേവ'നെ തന്റെ ഗുരുവിന്റെ അരികത്തേയ്ക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുചെന്നു. അതു കണ്ടു ഗുരു ചോദിച്ചു: കൃഷ്ണ.....ഷ്ണൻ = കൃ

തിരുമുമ്പിൽ നമിച്ചു ശിഷ്യ'നിയ്യാ-
ളൊരു ദീക്ഷാവരനെൻകനിഷ്ഠ'നെന്നാൻ.

2 അനുജാതനു മെയ് തരിച്ചു; താനീ-
യനുരാഗാമൃതമാശു തട്ടിനീക്കി,
അനുവേലമതാതിടത്തു ഭൈക്ഷ്യ-
ത്തിനു പാഴ്കുമ്പിളുമായ് കടക്കുകെന്നോ!

3 'ഭവദേവ'നൊഴിഞ്ഞു മാറുമെമ്മ-
ട്ട?—വനെപ്പൂർവ്വജഭക്തി കീഴടക്കി!
യുവകാലഗൃഹീതബൌദ്ധദീക്ഷൻ
'ഭവദത്തൻ' ഗുരുവോടുണർത്തി വീണ്ടും:—

തുതായണിഞ്ഞ വിവാഹവേഷമുള്ളവൻ. ദീക്ഷാവരൻ=ബൌദ്ധസന്യാസം ആവശ്യപ്പെടുന്നവൻ. ദീക്ഷ കൊള്ളുന്നവൻ ഗുരുവിന്റെ അടുക്കൽ പത്തു കൂട്ടത്തെപ്പററി എന്നെന്നുയ്ക്കുമായി പ്രതിജ്ഞ ചെയ്യണം: 1. അഹിംസ, 2. അദത്താഗ്രഹണം(=തരാത്തതെടുക്കാതിരിയ്ക്ക), 3. ബ്രഹ്മചര്യം, 4. അസത്യോക്തി (അതു ചെയ്യില്ലെന്ന), 5. മദ്യവർജ്ജനം, 6. അകാലഭുക്തിവർജ്ജനം, 7. മാല്യഗന്ധദ്രവ്യവർജ്ജനം, 8. ഉച്ചശയനമഹാശയനവർജ്ജനം(=ഉയരത്തും മേന്മയിലും കിടക്കാതിരിക്ക,) 9. നൃത്യാദിദർശനവർജ്ജനം, 10. കനകരജതധാരണവർജ്ജനം(=സ്വർണ്ണം വെള്ളി ഇവ ധരിക്കാതിരിക്ക) എന്നീ പത്തു കൂട്ടത്തിന്നു 'ദശശീലം' എന്നു പേർ.

2. അനുവേലം=കൂടെക്കൂടെ. ഭൈക്ഷ്യം=പിച്ചനടന്നു കിട്ടുന്നതു. അമൃതു കളഞ്ഞു ഭിക്ഷയെടുക്കുകയോ! ജ്യേഷ്ഠൻ തന്നെക്കൊണ്ടു ദീക്ഷയെടുപ്പിപ്പാനാണ് ഇങ്ങോട്ടു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോന്നതെന്നു ആയാൾ ഇപ്പോഴേ അറിഞ്ഞുള്ളു.

3. എന്നാൽ ആയാൾക്കു ഇതിൽനിന്നൊഴിഞ്ഞുകൂടെയോ എന്നതിന്നു പറയുന്നു: യുവ..... ക്ഷൻ=യൌവനത്തിൽത്തന്നെ ദീക്ഷയെടുത്തവൻ.

4 'നിലയത്തിലിവൻ നവോഢയാകും
കുലകന്യയ്ക്കണിചേക്കയായിരുന്നു;
മലർസായകചാപയഷ്ടിയിന്മേൽ-
ച്ചില ചായപ്പണി ചെയ്കയായിരുന്നു!

5 ഭവനത്തിലണഞ്ഞു ഞാൻ തദാനീം;-
മിവനാ വാർത്തയറിഞ്ഞതോടുകൂടി,
സപദധ്രുവവിധത്തിൽനിന്നു പൂർവ്വോ-
ത്തരവനെക്കണ്ടു തൊഴാൻ പുറത്തിറങ്ങി.

6 ഗൃഹസംഗതരായ കർമ്മഭംഗാ-
സഹർ ബന്ധുക്കൾ ബലാൽ പിലക്കിയാലും
സഹസാ സമനുവ്രജിച്ചിതെന്നെ-,
സ്സഹജസ്നേഹഗുണാഭികർഷണത്താൽ.

7 ഇളതാം വിഷയച്ചെടിക്കു പൊന്മൺ-
വളമേകും തൊഴിൽകൊണ്ടു തൻകരത്തിൽ

---

4. നിലയം=ഗൃഹം. വിവാഹകർമ്മത്തിനുശേഷം വധുവിനെ വരൻ ചമയിക്കുക ആ വഴ്ക്കാരുടെ ആചാരമാണ്. കുലർ... ...ഷ്ടി=കാമദേവന്റെ വില്ല്—വധു.

5. സവിധം=സമീപം. പൂർവ്വോത്തരവൻ=ജ്യേഷ്ഠൻ.

6. ഗൃഹസംഗതർ=വീട്ടിൽ വന്നു ചേർന്നവർ. കർമ്മ... ....ഹർ=കർമ്മത്തിനു (വധുവിനെ ചമയിയ്ക്കലിനു) വിഘ്നം വരുത്തുന്നതു പൊറുക്കാത്തവർ. സഹസാ=ഉടനെ. സമനുവ്രജിക്ക=പിന്നാലെ പോരുക. സഹാ... ....നത്താൽ=സഹോദരസ്നേഹമാകുന്ന. ഗുണം=(സൽസ്വഭാവം, കയർ) പിടിച്ചുവലിച്ചുകൊണ്ടു.

7. നവോഢയെ ഇളതാംവിഷയച്ചെടിയായും, വധുവെ

വളരെച്ചളിപററിനില്പതിയ്യാൾ
കളയട്ടേ ഗുരുപാദതീർത്ഥനീരാൽ!'

8 കരുണാർദ്രിതനായ്ക്കനിഷ്ഠനോടും
ഗുരു ചോദിച്ചു: —'യതിവ്രതേച്ഛുവോ നീ?'
ഒരുമട്ടവനുച്ചരിച്ചു, 'പാഴാ-
കരുതെന്നാര്യ്യവചസ്സിതെ'ന്നു മാത്രം.

9 ഭവദത്തനു ചാരിതാർത്ഥ്യമായീ:
ഭവനീരാഴിയിലാഴ്വതിന്നു മുന്നേ
സ്വവരാനുജനെക്കരയ്ക്കു കേററാ-
നവനാഹന്ത, തരം ലഭിച്ചുവല്ലോ!

10 അരിയോരരുണാബ്ജവാപിയെന്നോ-
ത്തെരിതീക്കുണ്ടിലണഞ്ഞിറങ്ങുവോനെ
പരിചോടു പിടിച്ചു മാററിയോൻതൻ
ശരിയാം നിർവൃതി തന്മുഖത്തു മിന്നീ!

* * * *

11 വടിവിൽസ്സുഖഭോഗ്യമാം ഗൃഹത്തിൻ
പടികേറിബ്ഭവദേവനാം കുമാരൻ,

ചമയിക്കലിനെ പൊൻമണവളമേകലായും അധ്യവസാനം. ഗുരുപദേശം വിഷയാസക്തിയെ കളയുമല്ലോ.

8. കരുണാർദ്രിതൻ=ദയകൊണ്ടലിഞ്ഞവൻ. യതി..... ഛു=സന്ന്യാസം ആഗ്രഹിക്കുന്നവൻ. ഭവദേവനുള്ള വൈമനസ്യം ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ നല്ലവണ്ണം വ്യക്തമാകുന്നു.

9. ചാരിതാർത്ഥ്യം=കൃതാർത്ഥത. ഭവനീരാഴി=സംസാരസമുദ്രം.

10. അരിയ=നല്ല. അരുണാ.....പി=ചെന്താമരക്കുളം.

11. സുഖഭോഗ്യം=സുഖങ്ങൾ അനുഭവിക്കാവുന്നതു. ഗൃഹ

ഝടിതി വ്രതഖേദജീർണ്ണഭിക്ഷു-
ക്കുടിലുൾപ്പൂക്കതിൽ വിസ്മയിച്ചു ലോകം!
12 ഉടൽ പാതിയണിഞ്ഞ പത്നിതൻ പൊൽ-
ക്കുടമൊക്കും മുലകൾക്കു, ദൈവയോഗാൽ,
സ്ഫുടമാ പ്രിയവിപ്രയോഗദുഃഖോൽ-
ക്കടബാഷ്പാവലിയായി മുത്തുമാല്യം!
13 ശ്രീമത്താം ഗൃഹമൊടു യാത്രചൊല്ലി, യാൎയ്യ-
പ്രേമത്താലവനൊരു 'സാധു'വായ് നടന്നു;
വൈമല്യം തിരളുമവൻെറ തീവ്രരാഗം
പാഴ്മഞ്ഞത്തുണിയിൽ മറഞ്ഞിരുന്നു നീണാൾ!

II

1 മുട്ടാതതാതുദിശി ചുററിയയാൾ കടന്നി-
തെട്ടാണ്ട, യാളുടെ കണക്കിലൊരെട്ടു കല്പം;
കെട്ടാറിയില്ല വിഷയവ്യസനം തരിമ്പും:
തൊട്ടാൽ ഭവപ്പശയകത്തിഴുകിപ്പിടിക്കും!

ഹം=ഗൃഹസ്ഥാശ്രമം; ഭവനം എന്നും. ജീർണ്ണം=പഴകിയ. വിവാഹം കഴിഞ്ഞ ഉടനെ വ്രതാനുഷ്ഠാനക്ലേശം പെരുത്ത സന്യാസമെടുത്തതിൽ ആശ്ചൎയ്യപ്പെട്ടു.

12. പ്രിയ.....വലി=ഭൎത്തൃവിയോഗദുഃഖത്താൽ ഇടവിടാതെ ഒഴുകുന്ന കണ്ണീർത്തുള്ളികൾ.

13. ആൎയ്യപ്രേമം=സഹോദരസ്നേഹം. സാധു=ബുദ്ധസന്യാസി; പാവം എന്നും. വൈമല്യം തിരളും=നിൎമ്മലമായ.

II

1. വിഷയവ്യസനം=വിഷയത്തിലുള്ള ആസക്തി. ഭവപ്പശ=സംസാരമാകുന്ന പശ. ഭവദേവൻ അതിനെ തൊട്ടുതേ ഉള്ളുവല്ലോ.

2 കന്നിച്ച താനിതിനിടയ്ക്കൊരു പാട്ട മാറ്റം
വന്നിങ്ങു:—ലോകനിലയെത്ര പകർന്നിരിക്കാം;
കുന്നിച്ച രാഗമിവനപ്പടിതന്നെയിന്നും;
ചെന്നില്ല കാലഭഗവാനുടെ കയ്യതിനേൽ!

3 'എന്നാളുമേ തൊടുകയില്ലിനി ഞാൻ സുവർണ്ണ'-
മെന്നാം പ്രതിജ്ഞ 'ദശശീല' പരിഗ്രഹത്തിൽ;
എന്നാൽ ത്രൃലോകപടവിജ്ജിനയോഗി, നെഞ്ചിൽ-
നിന്നാ സ്വകാന്തയുടെ പൊന്നുടൽ നീക്കിവെപ്പാൻ!

4 ധ്യാനക്രിയയ്ക്കു മുറപോലെയിവൻ വിവിക്ത-
സ്ഥാനത്തിരിപ്പളവടച്ച മിഴിക്കു മുന്നിൽ,
ആനന്ദകന്ദമൊരു രൂപമുദിച്ചുകാണാം
പീനസ്തനാവനതമദ്ധ്യവിഭ്രഷിതാംഗം:

5 നൽക്കാരകിൽപ്പുക പുണർന്ന കരിംകുഴൽക്കെ-
ട്ടുക്കാറിനത്തിലലരാം ചില താരകങ്ങൾ!
മുക്കാലുമാർത്തവിടാത്തൊരരക്കുചാറായ്-
പ്പൊൽക്കാലടിത്തളിരിലോലുമൊളിക്കുഴമ്പും,

---

3. 'ദശശീലം'—ആദ്യത്തെ ശ്ലോകത്തിലെ ടിപ്പണി നോക്കുക. അവട്ട=അശക്തൻ. ജിനയോഗി=ബുദ്ധസന്ന്യാസി.

4. വിവിക്തസ്ഥാനം=വിജനസ്ഥലം. ആനന്ദകന്ദം=ആനന്ദത്തിനു കാരണം. പീന.....തം=തടിച്ച സ്തനങ്ങളെക്കൊണ്ടു മെല്ലെ കുനിഞ്ഞത്. അദ്ധ്യ.....ംഗം=പകുതിയണിഞ്ഞ.

5. ആർദ്രത=നനവ്. സ്ത്രീകൾ, മുടിയിൽ കാരകിൽപ്പുക യേല്പിക്കുക, കാലിൽ അരക്കു ചായം പൂശുക എന്നിതെല്ലാം മുമ്പു പതിവായിരുന്നു.

6 ഫാലത്തിലമ്പിളിമുറിക്കുറി—യല്ല, കുന്ത-
ളാലംബിയാം സുരഭേടനേറ കുലച്ച ചാപം,
ഓലക്കമാണ്ട കുവിളത്തനുരക്തി ചേടി-
യാലക്ഷ്യമാക്കിയൊരകൃത്രിമകങ്കുമാങ്കം,

7 ഭൃംഗസ്ഫുരന്മഷി മുകുന്ന ദൃഗബ്ജപത്രം,
മംഗല്യകുച്ചരട്ട മാത്രമിയന്ന കണ്ണം,
തുംഗസ്തനത്തിൽ നവചന്ദനച്ചാച്ച്, കാഞ്ചീ-
സംഗപ്രഭോദയമടുത്ത നിതംബബിംബം,

8 'ഉണ്ടാം നിനക്കു മുടനെ'ന്നു വളക്കിലുക്കം-
കൊണ്ടാ വലംകരമൊടോതുമിടത്തുകയ്യും—
രണ്ടാളിമാരുടെ നടുക്കിലിതൊക്കെയുള്ളിൽ-
ക്കണ്ടാൻ വലപ്പൊഴിവൻ ദയിതൈകചിത്തൻ!

9 ഓക്കായ്ക, ടക്കൽ മുതലായവയാൽ തുടമ്പു-
നോക്കായ്കയില്ല നിയമച്യുതിഭീതിമൂലം;
നേക്കാ മനമ്മരിലാശ വരച്ച ചിത്രം
മായ്ക്കാവതല്ലിവനു—'നാഗില'തൻ സ്വരൂപം.

---

6. കുന്തളാലംബി=തലമുടിയെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്ന. ഓലക്കം=മിന്നിച്ച. അനുരക്തിചേടി=അനുരാഗമാകുന്ന തോഴി. ആലക്ഷ്യമാക്കിയ=വെളിപ്പെട്ടുത്തിയ. അകൃത്രിമകങ്കുമാങ്കം=സ്വാഭാവികമായ കുങ്കുമത്തുപ്പു.

7. ഭൃംഗ.....രം=വണ്ടുപോലെ മിനുത്ത മഷിയെഴുതിയ കണ്ണാകുന്ന താമരയിതൾ. നവ.....ച്ച്=പുതുതായി ചന്ദനം പൂശിയതു. കാഞ്ചീ .... ട്ടത്ത=അരഞ്ഞാണിഞ്ഞു കാന്തിയുണ്ടാവാൻ പോകുന്ന.

8. 'ഉണ്ടാം.....ടൻ—' നിനക്കും വളയാകുന്ന സമ്മാനം ഉടനെ ഉണ്ടാവും. ദയിതൈകചിത്തൻ=ഭാര്യയെത്തന്നെ വിചാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവൻ.

9. നിയമച്യുതി=വ്രതഭംഗം. നാഗില—ഭവദേവന്റെ പത്നി.

10 ഒന്നായ് സപദ്യഷ്ടിബലമൊക്കെയണച്ചുകൂട്ടി-
നിന്നാ യുവാവു പലവട്ടവു മാറുനോക്കി;
എന്നാൽ വിമുക്തിയുടെ ശുഷ്കമുഖത്തു കണ്ടീ-
ലന്നാഗിലയ്ക്കുടയ സൌഭഗസൌഷ്ഠവങ്ങൾ!

11 'എൻ നാഗിലേ, ഭവതിയെത്തഴുകാതെ മുക്തി
വന്നാലു, മില്ല ഭവദേവനു ബന്ധമോക്ഷം!
അന്നാരിതോത്തു?—യതിധർമ്മമനുപ്പുരപ്പിൽ-
നിന്നാണപോൽ ചിദമൃതാപ്തി; ചതിച്ചു ശാസ്ത്രം!!

12 ക്രൂരകൃത്തുമായ്മനുടെ നേരിനു വേണ്ടിയല്ലോ,
ശോകം സഹിച്ചുമിഹ ഞാൻ വ്രതദീക്ഷയേറ്റു;
നാകം ഗമിച്ചിതവിടുന്നി;—നി ഞാനുമെന്റെ
നാകത്തിലേയ്ക്കു നടകൊള്ളുകിലെന്തയുക്തം?

13 ധന്യാംഗി, ഹാ, വിധവ നാഥനിരിക്കെയെന്ന
തന്യായമല്ലി!' പലതീവകയോടെതാടുക്കം,
മന്യാശ്രമസ്ഥലികളം—മുക്തിപദങ്ങളം—വിട്ടാ-
സ്സന്യാസി സംസൃതിയിലേയ്ക്കു തിരിച്ചുപോന്നു!

---

11. സൌഭഗ.....വങ്ങൾ=സൌന്ദര്യങ്ങളും ഗുണങ്ങളും എത്ര ശ്രമിച്ചിട്ടും അയാൾക്കു മുക്തിയിൽ ആസക്തനായിത്തീരാൻ സാധിച്ചില്ല.

11. യതിധർമ്മം=സന്യാസം. ചിദമൃതാപ്തി=ബ്രഹ്മാനന്ദലാഭം, അമൃതം എന്നതിനു വെള്ളം എന്നും അർത്ഥം.

12. നാകം ഗമിച്ച=സ്വർഗ്ഗാരോഹണം ചെയ്ത. എന്റെ നാകം—നാഗിലയുടെ സമീപം.

13. മന്യാ.....ങ്ങൾ=മഹർഷിമാരുടെ ആശ്രമപ്രദേശങ്ങൾ. സംസൃതി=സംസാരം. അയാൾ നാട്ടിലേക്കു തിരിച്ചു.

III

1 ക്രമാൽ സമീപിച്ച ചിരാദ്ദിദൃക്ഷിതം
നപമാതൃഭ്രവാം മഗധം മനോഹരം
സമാസപദിച്ചാൻ വ്രതിയാസ്സ; മദ്ധമാം
ക്ഷമാവിഭാഗം തൃഷചേന്ന കണ്ണിനാൽ.

2 അതാ, നിഷ്ഗ്രാമവുമക്ഷിലക്ഷ്യമായ്
സിതാംഗഗംഗാജലസംഗനിർവൃതം
വ്രതാഢ്യയാം നാഗിലതൻ പദാപ്പണാ-
ലതാന്തസൌഭാഗ്യ, മതീവ പാവനം!

3 'നമോസ്തു ഭാഗീരഥി, ഭാവുകപ്രദേ!
നമോസ്തുതേ ഭാരതജീവനാഡിക!
അമോഘഗീരെന്തരുൾചെയ്തതമ്മ,യി-
സ്സമോഹനോമ്മിസ്വനമമ്മരങ്ങളാൽ?

4 'അരിക്തമാമവ്യയചിശ്രമാസ്പദം
ശരിക്കു പൂകുന്ന വഴിക്കിരങ്ങിയാൽ

III

1. ചിരാദ്ദിദൃക്ഷിതം=നീണ്ടൊളായി കാണുവാനാശിക്കുന്നു. അയാമം ആ ഭൂഭാഗത്തെ ആർത്തിയോടെ നോക്കി.

2. അക്ഷിലക്ഷ്യമായ്=കാണുമാറായി. സിതാം....തം=വെണ്മപൂണ്ട ഗംഗയുടെ ജലംതട്ടി സുഖംകൊള്ളുന്നത്. വ്രതാഢ്യ—നാഗിലയും സന്ന്യസിച്ചിരുന്നു. അതാന്തസൌഭാഗ്യം=സൌഭാഗ്യത്തിനൊടുതട്ടത്ത്. അതീവം=ഏറാവും.

3. ഭവദേവൻ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു: ഭാവുകപ്രദ=മംഗളം നൽകുന്നവൾ. ഭാര.....ക=ഇന്ത്യയുടെ ജീവനാഡി. അമോഘഗീർ=നിസ്സാരമല്ലാത്ത വാക്കു. ഉന്മി=ഒളം.

4. അരിക്തം=പൂർണ്ണം. അവ്യയ.....ദം=നാശമില്ലാത്ത വി

ഒരിക്കലും ജന്മപദത്തിലേയ്ക്കു പിൻ-
തിരിക്കുകില്ലെന്നുടെ കൂട്ടരെ'ന്നതോ!'

5 അനങ്ങിടാതായ് കഴൽ മുന്നിലേയ്ക്കുവ-
ന്നനല്പമാം ലജ്ജ പിടിച്ചമക്കയാൽ!
പുനശ്ച സന്ന്യാസി ഗൃഹസ്ഥനാവുകിൽ,-
ജ്ജനങ്ങളെന്തെന്തു ഹസിച്ചുരച്ചിടാ?

6 'വരട്ടെ, മാർഗ്ഗക്ലമമാറുകെ'ന്നവൻ
സുരസ്രവന്തീസുഖതോയശീതനായ്
കരയ്ക്കാരാലിൻ തണലത്തിളംതൃണ-
പ്പുരപ്പിൽ നാനാനിനവാൻ മേവിനാൻ.

7. ഗളന്മരന്ദം തരുവല്ലിവൃന്ദമ-
ങ്ങിളക്കുമാറിൻ കുളിർതെന്നൽ വന്നഹോ,
തളർന്ന തന്മേനി തലോടയേ സുഖം
വളർന്നിരുന്നൊന്നു മയംഗിയധ്വഗൻ.

8. കുറച്ചു പാൽക്കൊഞ്ചൽ പരസ്പരം പൊഴി-
ച്ചുറങ്ങുമായാമുപരിസ്ഥലാൽ തദാ

ശ്രമസ്ഥാനം (സമുദ്രവും ബ്രഹ്മവും) ജന്മപദം—പ്രവൃത്തം തുടങ്ങിയ ഉണ്ടായ സ്ഥലം. എന്നുടെ കൂട്ടർ—നദികൾ. അയാൾ നദിയെ തന്റെ സ്ഥിതിയോടു താരതമ്യപ്പെടുത്തിയപ്പോൾ തോന്നിയത്.

5. പുനശ്ച=വീണ്ടും. മുൻപദ്യത്തിൽപറഞ്ഞ സംഗതി ഓർത്തപ്പോഴാണ് അയാൾക്കു തന്റെ പ്രവൃത്തിയുടെ അനൌചിത്യം ഓർമ്മ വന്നതു്.

6. സുര.....തൻ=ഗംഗയിൽ കളിച്ചിട്ടു.

7. ഗളന്മരന്ദം= തേൻ തുകുമാറ്.

8. ഉപരിസ്ഥലാൽ= മേൽഭാഗത്തുടെ. അടുത്തുവരാൻ പോ

പറന്നുപോയ് രണ്ടുവഴിയ്ക്കു മെയ്യൊരേ
നിറത്തിലാം രണ്ടു മനോജ്ഞപക്ഷികൾ.

ൻ. തടഞ്ഞപോലായ്തരുണന്നു വീൎപ്പിട=
യ്ക്കി;ടം പെടും നെററി വിയൎത്തു മുററമേ,
അടഞ്ഞുകണ്ണൊട്ടു തുറന്നു; ഭിക്ഷുകൻ
നടപ്പതെന്തിന്നു പകൽക്കിനാവിതിൽ!

10. ഒരുൾഭ്രമാൽ, 'നാഗില നാഗിലേ'തിതാൻ
തെരുന്നനെക്കണ്ണു മിഴിച്ചുനോക്കവേ
കുരുന്നുമെയ്യാളവൾ മുൻവശത്തു നി-
ന്നിരുന്നു ഗംഗാസലിലാൎദ്രവസ്ത്രയായ്!

11. പിടഞ്ഞെഴുന്നേററു 'പരൂ പ്രിയേ;തുലോം
ചടച്ചയേ ഭിക്ഷുകിയായി നീയുമേ!'
ഇടൎച്ചയോടേവമുരച്ചു തന്വിത-
ന്നുടല്ക്കുനേരേ യതി കൈകൾ നീട്ടിനാൻ.

12. തൊടായ്ക മാം, നാഥ, തൊടായ്ക, സക്തി തേ
പെടായ്ക കൈവിട്ട നികൃഷ്ടവസ്തുവിൽ!'
സ്ഫുടാദരസ്നേഹമിതോതി, യുൾക്കനം
കെടാതെ കല്യാണിയൊഴിഞ്ഞു മാറിനാൾ.

കുന്ന സംഗതിയെ സൂചിപ്പിയ്ക്കുന്നു.

9. നടപ്പ.....വിതിൽ—അയഥാൎത്ഥ സംഗതികളിൽ എന്തിനിത്ര പരിഭ്രമിക്കുന്നു?

11. ഗംഗാ.....സ്ത്ര=ഗംഗാജലംകൊണ്ടു നനഞ്ഞ വസ്ത്രത്തോടുകൂടിയവൾ.

12. സക്തി=ആസക്തി. സ്ഫുടാദരസ്നേഹം=ആദരവും സ്നേഹവും വ്യക്തമാകുമാറ്. ഉൾക്കനം=ധൈൎയ്യം.

13. 'ക്ഷമിക്ക മേ ദേവി, സഗദ്ഗ്യസൌഹൃദം-
നിമിത്തമായ്നിന്നെ വെടിഞ്ഞ തെറ്റിനെ!
സമിദ്ധസന്താപമതിൻെറ ദുഷ്ഫലം
യമിവ്രതംകൊണ്ടു ഭുജിച്ചുതീർത്തു ഞാൻ!!

14. അമുത്ര സമ്പത്തിനിഹത്തിലെദ്ധനം
വിമുഗ്ധരായ് വിറ്റു കളഞ്ഞിടേണ്ട നാം;
നമുക്കു ഗാഹ്സ്ഥ്യവഴിയ്ക്കു നേടിടാം
വിമുക്തിയെക്കാളുമഖണ്ഡമാം സുഖം!'

15. പൂന്തണ്ണീരേന്തിന പൂഴയുപേക്ഷിച്ചു ചേ-
ക്കുണ്ടുവെള്ളം
സാന്തമ്മോഹാൽ കചന തിരയും തൃഷ്ണിതൻ-
പോലിവണ്ണം
കാന്തൻ ചൊല്ലിക്കഴിവതിനുമുമ്പോതിനാൾ
സാധ്വി:—'ഹാഹാ,
ശാന്തം പാപം! വ്രതഹതി യതിയ്ക്കാത്മഹ-
ത്യയ്ക്കു തുല്യം!!

---

13. സഗദ്ഗ്യസൌഹൃദം=സഹോദരസ്നേഹം. സമിദ്ധസന്താപം=ദുഃഖം പെരുത്ത.

14. അമുത്ര=പരലോകത്തിൽ. വിമുഗ്ധർ=വിവേകമില്ലാത്തവർ. അഖണ്ഡം=പൂർണ്ണം.

15. സാന്തമ്മോഹാൽ=തൻെറ തെറ്റിദ്ധാരണമൂലം. കചന=ഒരിടത്ത്. തൃഷ്ണിതൻ=ദാഹമുള്ളവൻ. വ്രതഹതി=വ്രതഭംഗം.

16. ആ രാജേന്ദ്രകിരീടമാ രമണിയാ,-
ളാപ്പൊന്മണിപ്പൈതൽ..പ-
ണ്ടാരാഹന്ത, വെടിഞ്ഞുവോ സകലവും
സായുജ്യമാമൊന്നിനായ്;
പാരാതാഗ്ഗുരുവെ സ്മരിപ്പു തിരിയേ
പോകൂ; തപോവിഘ്നമായ്-
ത്തീരായ്കാത്മപതിയ്ക്കു നാഗില, കൃതാ-
ത്മാവേ, തവാനുഗ്രഹാൽ!'

---

൬. ആ കൊച്ചുമാറാപ്പ്.

(കാകളി)

1. 'വീട്ടിലെനിയ്ക്കില്ല വേണ്ടുവോളം സ്ഥലം;
നീട്ടിയുണ്ടാക്കണം മാളികയൊന്നുടൻ
പാട്ടിലാകുന്നതില്ലെൻ ദിനചര്യകൾ;—
നോട്ടത്തിനിന്നിയും ഭൃത്യരെ നിത്തണം-
തോട്ടംവയൽകൾക്കു പാട്ടംപുറപ്പാട്ട
കൂട്ടിവെയ്ക്കാം'—'ഹരേ, രാം, ഹരേ, രാം, ഹരേ'

---

16. അഗ്ഗുരു=ബുദ്ധഭഗവാൻ. കൃതാത്മാവ്=അറിവുള്ളവൻ.

---

1. സുഖാസക്തി മൂഴുത്തു ഒന്നിനും തൃപ്തിവരാത്ത ഒരു ഗൃഹസ്ഥൻ മനോരാജ്യം വിചാരിക്കയാണ്: '.....കൂട്ടിവെയ്ക്കാം' എന്നതുവരെ ആയാളുടെ വിചാരം. അപ്പോൾ കേൾക്കായ ഒരു ശബ്ദമാണ് 'ഹരേ, രാം.....' എന്നതു.

2. ഈ രാമനാമമാം മുള്ളു കാലിൽത്തറ-
ഞ്ഞാറേ നിലച്ചിതന്നെൻ നിനവിൻ ഗതി!
നാമസംകീർത്തനക്കല്ലു കടിയ്ക്കയാ-
ലാ മനപ്പായസമുണ്ണൽ നിറുത്തി ഞാൻ,
ആരിൽനിന്നിശ്ശബ്ദമെന്നു വീക്ഷിയ്ക്കെ,യെൻ-
ചാരത്തു വന്നെത്തി തീർത്ഥചാരിയൊരാൾ:
എന്നസന്തുഷ്ടിയെയീശ്വരസന്നിധി-
തന്നിൽപ്പിടിച്ചണപ്പാനെന്ന പോലവേ!

3. രുദ്രാക്ഷമാലാപരീതഗളൻ, ഭസ്മ-
ദിഗ്ധകളേബരൻ, സൌമ്യമുഖനയാൾ,
കാൽമുട്ടുകൾ വരെ ഞാത്തിയുടുത്തോരു
കാവിമുണ്ടിൻെറയിരുകോന്തലകളാൽ
സ്വസ്തികം ബന്ധിച്ച, ശൈത്യാദിയാലഴ-
ലെത്താതെ രക്ഷിച്ചിരുന്നു തന്മെയ്യിനെ;
ചട്ട തനിയ്ക്കരക്കച്ച താൻ, സന്നാഹ-
മൊട്ടേറെ വേണ്ടുന്ന ജീവിതപ്പോരിതിൽ!

---

2. തീർത്ഥചാരി=തീർത്ഥങ്ങളാടി നടക്കുന്ന ആൾ. അസന്തുഷ്ടി=അതൃപ്തി.

3. രുദ്രാ.....ളൻ=കഴുത്തിൽ രുദ്രാക്ഷമാല ചുററിയിട്ടുള്ളവൻ. ഭസ്മ.....രൻ=മേലാകെ ഭസ്മം പൂശിയിട്ടുള്ളവൻ. സ്വസ്തികം ബന്ധിക്ക=ചുമലിൽക്കൂടെ പിൻകഴുത്തിൽ കൊണ്ടു കൊട്ടുക. സന്നാഹം=ഒരുക്കം.

3. വാർദ്ധക്യ.....ശകൾ=നരച്ചുതുടങ്ങിയ അയാളുടെ മുടിയും മീശയും. ആസ്ഥയാ=താല്പര്യത്തോടേ. വസ്ത്രത്തിന്നായി നൂൽ നൂല്ക്കുകൂടിച്ചെയ്യുന്ന പ്രയത്നശീലന്മാർ, അലസനായ തന്നെ നോക്കിച്ചിരിച്ചതായിത്തോന്നാമല്ലോ; സുഖാസക്തിയാൽ മരണമുണ്ടെന്ന സംഗതികൂടെ മറന്നിരിക്കുന്ന തന്നെ, ആ വാർദ്ധക്യാരംഭം പരിഹസിച്ചു. പുരോഭാഗേ=മുൻപിൽ. ആനന്ദസാന്ദ്രൻ=ആനന്ദപൂർണ്ണൻ.

4. വാഛ്കൃവസ്ത്രത്തിനായ് സ്വയം വെള്ളനൂ-
ലാസ്ഥയാ നൂൽക്കുന്ന തൽക്കേശമീശകൾ,
വസ്ത്രമുടുപ്പിയ്ക്കുവാനുമാൾ വേണ്ടുമെൻ
വക്ത്രത്തെ നോക്കിച്ചിരിച്ചതായ്ത്തോന്നി മേ!
എൻ പുരോഭാഗേ വെറുംനിലത്തന്തിയ്ക്കു
ചമ്രംപടിഞ്ഞിരുന്നാനന്ദസാന്ദ്രനായ്
ഉത്തമസ്തോത്രം ചിലതയാൾ പാടിനാൻ
ഭക്തി താൻ വീണ വായിപ്പതു പോലവേ!

5 പിൻപയാളോടു ഞാൻ ചെയ്തേൻ പലതരം
സംഭാഷണമൊരു വെങ്കലബ് ഭാഷയിൽ:
എല്ലാമയാൾക്കു താൻനാടാണു; ചെന്നെട-
ത്തെല്ലാം ഗൃഹമുണ്ടു;..ചിലരും ബാന്ധവർ-
എന്തില്ലനീഹതേ, നിൻചെറുഭാണ്ഡത്തി-
ലെന്നും ദരിദ്രം ദുരതൻ നിലവറ
പാരം ചെറുതാണയാൾതൻ ചുമലിലേ
മാറാപ്പു; നെഞ്ചിലേതങ്ങിനെയല്ലഹോ:
രണ്ടു പിടി നല്ല ഭസ്മം,മൊരു ചുര-
ത്തൊണ്ടോരു കമ്പിളിത്തുണ്ടിവ മാത്രമേ
കണ്ടുള്ളു തോളത്തു; ഹസ്തിൽപ്പുല കൂട്ട-
മുണ്ടു ബഹുരാജ്യസഞ്ചരണാർജ്ജിതം!

---

4. അനീഹത=വിഷയസുഖങ്ങളിൽ ആഗ്രഹമില്ലായ്മ. നെഞ്ചിലേത് (മാറാപ്പ്)—ജ്ഞാനസമ്പത്തു. ബഹു.....തം=നാനാദേശങ്ങളിൽ സഞ്ചരിച്ചു സമ്പാദിച്ചതു.

5. തീർത്ഥപാദർ=പൂജ്യന്മാർ. നിമ്നജനം=മുങ്ങൽ. വൈമല്യം=വെണ്മ; പാപമില്ലായ്മ എന്നും.

6. തീർത്ഥസഹസ്രങ്ങൾ ചുഴമീയുഴിയെ-
ത്തീർത്ഥപാദരൃഷിവര്യർ തന്നമ്മയെ-
കാൽനടയായ് വലം വെച്ചോൻ പലവുരു,
കായം ചടയ്ക്കിലും നൽക്കരുത്തനയാൾ;
കയ്യിലുള്ളോരു വടിതാൻ ചുഴിത്തുണ;
കട്ടിയിരുമ്പുകൊണ്ടാണതെന്നാകിലും,
നീളെ നാനാവിധതീർത്ഥനിർമ്മജ്ജനം-
മൂലമോ, വൈമല്യമാർന്നിരുന്നതു തുലോം!

7. ശാസ്ത്രപാണ്ഡിത്യമയാൾക്കില്ല; വേദാന്ത-
സൂത്രമൊന്നെങ്കിലും തോന്നില്ല ചൊല്ലുവാൻ;
മായ, പരബ്രഹ്മമെന്നീപ്പദങ്ങളാൽ
മാല കോർക്കും കലാകോവിദനല്ലയാൾ;
എന്നാൽ, കിടച്ചതുകൊണ്ടു തൃപ്തിപ്പെടാൻ
നന്നായറിയാമയാൾക്കു നിസ്സംശയം!

8. പാപ്പിടമെത്ര പരപ്പിൽപ്പണികിലും
വീർപ്പുമുട്ടുന്ന മനുഷ്യരേ, നോക്കുവിൻ:
ആക്കൊച്ചുമാറാപ്പിൽ വിശ്രമിപ്പു സുഖം
ദീർഘവിശാലമാമ്പ് ഭിക്ഷുവിൻ ജീവിതം!!

---

6. കലാകോവിദൻ=കലാവിദ്യയിൽ വിദുതൻ. പാണ്ഡിത്യമല്ല, 'അനീഹതയാണ്' ഒരാളെ ഉൽകൃഷ്ടനാക്കുന്നത്.

7. വീർപ്പുമുട്ടുന്ന=തൃപ്തിപ്പെടാതിരിക്കുന്ന. ദീർഘം—അകാലനാശമില്ലാത്തത്. വിശാലം=വിസ്തൃതം. ദുഃഖമൂലമായ ആശ നശിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ ഭിക്ഷുവിനു ജീവിതത്തിൽ സാക്ഷാൽ സുഖം ലഭിച്ചിരിക്കുന്നു.

വ. പോരാ, പോരാ!

(വഞ്ചിപ്പാട്ട്)

1. പോരാ, പോരാ,നാളിൽ നാളിൽദ്ദൂരദ്ദൂരമുയരട്ടെ:
ഭാരതക്ഷ്മാദേവിയുടെ തൃപ്പതാകകൾ;
ആകാശപ്പൊയ്കയിൽപ്പൂത്തകാകുമലയിളക്കട്ടേ;
ലോകബന്ധുഗതിയ്ക്കൂറ മാർഗ്ഗം കാട്ടട്ടേ!

2. ഏകീഭവിച്ചൊരുങ്ങുകിങ്ങകോദരജാതർ നമ്മൾ;
കൈ കഴുകിത്തുടയ്ക്കുകിക്കൊടിയെടുക്കാൻ;
നമ്മൾ നൂറ നൂലുകൊണ്ടു നമ്മൾ നെയ്ത വസ്ത്രംകൊ
(ണ്ടു

നിർമ്മിതമിതനീതിയ്ക്കൊരന്ത്യാവരണം!
കൃത്യസ്ഥരാം നമ്മുടെയീ നിത്യസ്വതന്ത്രതാലത
സത്യക്കൊടിമരത്തിന്മേൽസ്സംശോഭിയ്ക്കട്ടേ!

---

1. ഇന്ത്യയുടെ സ്വാതന്ത്ര്യസമരത്തിന്റെ ചിഹ്നമായ സ്വരാജ്യക്കൊടിയെ ഉദ്ദേശിച്ചു: കൊടിക്കൂറയുടെ ചലനത്തെ ആകാശപ്പൊയ്കയിലെ അലകളായിക്കല്പിക്കുന്നു. ലോകബന്ധു=ലോകോപകാരി (സൂര്യൻ) ലോകോപകാരത്തിന്നായൊരുങ്ങുന്നവർക്കു നേർവഴി കാണിച്ചുകൊടുക്കട്ടെ.

2. ഏകീഭവിയ്ക്കുക=ഒരുമിയ്ക്കുക. ഏകോദരജാതർ=സഹോദരർ. അതനീതി —അടിമത്തത്തെയും ദാരിദ്ര്യത്തെയും പുലർത്തിക്കൊണ്ടുവരുന്ന ഇന്നത്തെ ഭരണം. അന്ത്യാവരണം=പട്ടടപ്പുടവ. ഈ അനീതിയെ ഗശിപ്പിയ്ക്കും. കൃത്യസ്ഥർ=ചെയ്യേണ്ടതു ചെയ്യുന്നവർ. സ്വരാജ്യക്കൊടിയെ നിത്യമായ സ്വാതന്ത്ര്യലതയായധ്രുവസ്ഥാനം ചെയ്യിരിക്കുന്നു.

3. കൎമ്മസാക്ഷിഭഗവാൻെറ കമ്രങ്ങളാം കിരണങ്ങൾ
തമ്മിലിണക്കുത്തോടെത്തിച്ചുംബിയ്ക്കുമാറായ്,
കൎമ്മക്ഷേത്രത്തിലെസ്സാക്ഷാൽശ്ശൎമ്മോത്സവം കുറിയ്ക്കു
ദ്ധൎമ്മക്കൊടികളെയേവരേന്തിപ്പൊക്കുമോ, (മി-
ആമങ്ങൾ കൈവളകൾ പോലാ മഹത്തുക്കൾക്കു;
ധാമങ്ങളോ വിലയേറും കേളീസൌധങ്ങൾ! (കാരാ-
ഭ്രാതാക്കളേ, ഭവാന്മാർതൻ സ്വാതന്ത്ര്യോദ്യമശ്രീ
മാതൃപതാകമേൽക്കേറി നൃത്തം വെയ്ക്കുന്നു! (യല്ലോ

4. പച്ചനിറവും വെളുപ്പും നൽച്ചുകപ്പുമിണങ്ങുമീ
മെച്ചമേറും വൈജയന്തി വാനിൽത്തിളങ്ങി
ദേവൎഷികൾക്കാനന്ദത്തെക്കൈവളൎത്തീടട്ടേ വാസു-
ദേവവക്ഷസ്സിലെ വനമാലപോലവേ!
മന്ദാകിനീമണിത്തെന്നൽ വന്നു പനിനീർത്തുള്ളിക
മന്ദം മന്ദം തളിയ്ക്കുമീക്കൊടിക്കൂറകൾ (ൾ
വീശിയാശ്വസിപ്പിയ്ക്കട്ടേ വീണ്ടും വീണ്ടും, പാരിൽദ്ധ
നാശം കണ്ടു സന്തപിച്ച നാകിവൃന്ദത്തെ! ൎമ്മ-

---

3. ഇണക്കുത്തു=അഹമഹമിക (ഞാൻ മുമ്പിൽ, ഞാൻ മുമ്പിൽ എന്ന വിചാരം) കൎമ്മക്ഷേത്രം=ഇന്ത്യ. ശൎമ്മോത്സവം=അഭ്യുദയമാകുന്ന ഉത്സവം. ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ ഉത്സവകാലത്തു കൊടി നാട്ടുമാറുണ്ടു. കാരാധാമം=ജയിൽ. ക്ലേശങ്ങളെ സസന്തോഷം സ്വീകരിക്കുന്നു.

4. 'മന്ദാകിനീ(ഗംഗ).....തളിയ്ക്കും'— എന്നതുകൊണ്ടു, ഈ കൊടി അത്രയു. മേലോട്ടു പൊന്തട്ടെ എന്നു കിട്ടുന്നു. നാകിവൃന്ദം=ദേവസമൂഹം.

5. നന്നീക്കൊടിയടയാളം—നന്നീസ്സുദർശനചക്രം;
ദുർന്നരകക്കഴത്തതാ, മുറിയ്ക്കപ്പെട്ടു;
നന്ദിച്ചിടാം നിങ്ങൾക്കിനി; വുന്ദാരകവരന്മാരേ,
നന്ദനപ്പൂമലർമഴ പൊഴിച്ചു കൊൾവിൻ!
മാടപ്പുര മുതൽ മണിമേടവരേയ്ക്കുഴമെല്ലാ
വീടിൻറേയും പടിയ്ക്കലീ വൈജയന്തികാം
ആടിക്കളിച്ചുനിന്നൊളി കൂട്ടും നാനാനിറം പീലി
മാടി വിളിയ്ക്കുന്നേ, നമ്മൾ തേടും മുക്തിയെ!

6. സച്ചർ ഞങ്ങൾ നിൻ വെണ്മയാൽ; സച്ചന്ദം (നിൻ, ശ്യാമളശ്രീ
പച്ച പിടിപ്പിച്ച ഞങ്ങൾക്കിച്ചാരാമത്തെ;
മംഗളപതാകേ, നിങ്കൽ ഞങ്ങിനെ തുടപ്പോ, ഹാ ഹാ
ഞങ്ങളുടെ സുദിനത്തിൻ പ്രാതസ്സന്ധ്യതാൻ!
ഇതാ, നിങ്കൽസ്സമർപ്പിച്ച മുദാ ഞങ്ങൾ സജീവിതം;
ഇതിനെ നീ സ്വർഗ്ഗത്തിലേയ്ക്കുയർത്തിയാലും!!

---

5. വുന്ദാരകവരന്മാർ=ദേവശ്രേഷ്ഠന്മാർ. ഭൂമിയിൽ അഭ്യുദയമുണ്ടായാൽ ദേവകൾ പുഷ്പവൃഷ്ടി ചെയ്യുക പതിവാണല്ലൊ. മുക്തി=സ്വാതന്ത്ര്യം, മോക്ഷം എന്നും.

6. സച്ചർ=നിർമ്മലന്മാർ. സച്ചന്ദം=തടവെന്യേ. ശ്യാമളശ്രീ=നീലനിറം. ഇച്ചാരാമം=ആഗ്രഹമാകുന്ന പൂന്തോട്ടം. പ്രാതസ്സന്ധ്യ=പ്രഭാതം. സ്വാതന്ത്ര്യലാഭത്തിന്നായി ജീവിതം വിനിയോഗിക്കുന്നതാണു ഭാരതീയരുടെ ഭാവിശ്രേയസ്സിനു ഉതകുന്നതെന്നു അഭിപ്രായം.

ൻ. ഒരു ക്ഷമാപണം.

(കേക)

1. പെട്ടെന്നു പെരിയോരു സംഭ്രമം പരന്നിതാ-
പ്പട്ടുടലാൾതൻ സ്നിഗ്ദ്ധപക്ഷ്മളമിഴികളിൽ:
എങ്ങിനെ പുറത്തായീ, മനഃക്ഷേത്രത്തിലവൾ
ഭംഗിയിൽ പ്രതിഷ്ഠിച്ച ദിവ്യമംഗളരൂപം?
താനിതേവരെസ്സംസേവിച്ചൊരീശ്വരനതാ,
മാനിനിയ്ക്കഗ്രേ നിൽപൂ വരകാംക്ഷിയെപ്പോലെ!

2. ആഗതൻ യുവാവവനക്കളിമലർക്കാവി-
ലാകവേ ക്ഷണാലൊരു വാസന്തപ്രഭ വീശീ!
പഞ്ചമം പാടാൻ തുടങ്ങായ്ക പൂങ്കുയിലേ, നീ;
ചഞ്ചരീകമേ, നീയും ഝങ്കാരം മുഴക്കൊല്ലേ:
ഈ വസന്താവിർഭാവം ഗൂഢമായ് വെയ്ക്കുന്നതി-
ന്നായ്വരാമഭിലാഷമുദ്യാനേശ്വരിയ്ക്കിപ്പോൾ!

---

1. ഒരു യുവതി, താൻ സ്നേഹിക്കുന്ന യുവാവിനെ ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ടു പൂന്തോട്ടത്തിൽ ഇരിയ്ക്കുമ്പോൾ, പെട്ടെന്നു ആ യുവാവു അവിടെ വന്നചേർന്നു: സ്നിഗ്ദ്ധപക്ഷ്മളം=മിനുത്ത ഇമരോമങ്ങളോടു കൂടിയ. മനഃക്ഷേത്രം=മനസ്സാകുന്ന അമ്പലം. അഗ്രേ=മുമ്പിൽ. വരകാംക്ഷി=വരം വാങ്ങുവാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവൻ. താൻ സേവിക്കുന്ന ഈശ്വരൻ, ഇങ്ങോട്ടു വരം യാചിക്കുവാൻ വരികയോ!

2. വാസന്തപ്രഭ=വസന്തർത്തുവിലെ കാന്തി. ആയാൾ അത്രമേൽ സുന്ദരനും തേജസ്വിയുമായിരുന്നു. ചഞ്ചരീകം=വണ്ട്. ഝംകാരം=മുരൾച്ച. കുയിലേ, വണ്ടേ, വസന്തം വന്നു എന്നു വെച്ചു നിങ്ങൾ ലഹള കൂട്ടരുതേ! ഈ സമാഗമം രഹസ്യമാണു. ഉദ്യാനേശ്വരി—യുവതി.

3. കാമുകനുടെ കണ്ഠനാളനിർഗ്ഗതമാമീ
പ്രേമനിഷ്യന്ദം തത്ര പൂക്കളിൽത്തേനുൾച്ചേർത്തു:-
"ഏകാന്തസുഖച്ഛേദംമൂലമല്ലല്ലീ സ്വച്ഛ-
മാകുമീക്കവിൾക്കുമ്പിൽക്കിഞ്ചന തുട്ടുപ്പേറീ?
ഇഷ്ടദേവതയുടെ സന്നിധി പൂകാൻ തരം
കിട്ടിയാലതു വൃഥാ പോക്കുമോ ഭക്തൻ ഭദ്രേ?

4. മന്ദമാരുതാലോലചൂർണ്ണകുന്തളമാമീ-
സ്സുന്ദരാനനമേവം കുനിച്ചു നില്ക്കായ്ക നീ
വഞ്ചിയാതെൻ ജീവിതം, വിണ്ണിലേതാക്കാനുള്ള
പുഞ്ചിരിയമൃതിതു പുല്ലിന്മേൽ പൊഴിഞ്ഞാലോ!

5. ഇന്നു പൂർവ്വാഹ്നത്തിങ്കലിന്ദിരോത്സവം കാണ്മാൻ
വന്നു നീ, മാലോകർക്കു മറെറാരുത്സവശ്രീയായ്,
വൈലു തട്ടായ്വാൻ വാനിൽത്തന്നുടെ തനിപ്പച്ച-
മേലാപ്പു നിവർത്തിയ പേരാലിൻ തറയിന്മേൽ,
ആളിമാരറിയാതെ ലീലയാ കൂടെക്കൂടെ
നീളമേറുമീ നീലത്തൂമയ്ക്കൺമുനയാലേ,

---

3. കണ്ഠനാളനിർഗ്ഗതം=കഴുത്തിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടതു. പ്രേമനിഷ്യന്ദം=പ്രേമത്തിന്റെ ഒലിവു—താഴെ കാണിക്കുന്ന കാമുകന്റെ വാക്കുകൾ. വസന്തം വന്നപ്പോൾ പൂക്കളിൽ തേനുമായി. യുവാവിന്റെ വാക്കുകൾ യുവതിയെ ആനന്ദപൂർണ്ണയാക്കി. ഏകാന്ത.....ദം=വിജനസ്ഥലത്തിരുന്നു സുഖിക്കുന്നതിനുണ്ടായ തടവു. (വ. സ്തവത്തിൽ ആതുടുപ്പുണ്ടായതു അനുരാഗത്തിന്റെ തള്ളിച്ചകൊണ്ടാണു.) പക്ഷെ, എനിക്കതു ചെയ്യാതെ കഴിയില്ലെന്നു വന്നു എന്നു പറയുന്നു: സന്നിധി=സമീപം.

4. മന്ദ.....ളം=തെന്നലേററിളകുന്ന കുറുനിരകളോടുകൂടിയതു. നീ പുഞ്ചിരി തൂകിക്കൊണ്ടു കീഴ്പോട്ടു നോക്കാതെ, എന്റെ മുഖത്തേയ്ക്കു നോക്കു; ഞാൻ സ്വർഗ്ഗസുഖം അനുഭവിക്കട്ടെ.

5. അന്നുരാവിലെ നടന്ന ഒരു സംഗതിയെപ്പററി പറയുന്നു: ഇന്ദിരോത്സവം=മംഗലദേവതയുടെ ഉത്സവം. മാലോകർക്കു.....യായ്—നിന്റെ സൌന്ദർയ്യസമൃദ്ധിതന്നെ കാണികൾക്കു മറെറാരു കാഴ്ചയായിത്തീർന്നു. നാതിദൂരഗൻ=അധികം അകലെയല്ലാ

നാതിദൂരഗനാകുമെന്നുടെ പാഴ്നെറ്റിയി-
ലേതാനും ശുഭാക്ഷരമെഴുതിക്കൊണ്ടു നില്ക്കും;
കണ്ണിമയ്ക്കുകകൊണ്ടാക്കനകമുഖത്തിൽ-
കണ്ണികൾ ചിലതിൽ ഞാൻ കൽച്ചെളി തളിച്ചുപോ
അംബിനെ തെളിഞ്ഞൊഴുത്തുമക്കാംശുപ്പരപ്പിലു- (യ്!
മങ്ങിങ്ങു നിഴൽ തേയ്ക്കുന്നൊന്നല്ലോ നരലോകം!!

6. എന്നപരാധമിതു പൊറുക്കാൻ ദയ വേണ-
മെന്നപേക്ഷിപ്പാനത്രേ വന്നു ഞാൻ വരാരോഹേ!!"

7. അപ്പൊഴാകാശേ സാന്ധ്യപ്പൊൻമുകിൽക്കീറൊ-
(ന്നൊരു
ശുഭ്രമേഘത്തിൽച്ചെന്നു ചേർന്നിതു മന്ദംമന്ദം.

തെ നില്ക്കുന്നവൻ. നീ എന്നെ ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു നോക്കിയിരുന്നപ്പോൾ എന്നർത്ഥം; ആ നോട്ടം അനുരാഗത്തെ കുറിക്കുന്നതാകകൊണ്ടു അതിനെ ശുഭാക്ഷരങ്ങളെഴുതലായിക്കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിനെ നിന്നിമേഷം നോക്കിക്കാണാതെ ഞാൻ ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു കണ്ണിമച്ചുപോയി കണ്ണിമയ്ക്കുമ്പോഴത്തെ ഇരുട്ടിനെ കൽച്ചെളിയായിക്കല്പിക്കുന്നു. അക്കാംശു=സൂര്യരശ്മി. നമ്മയിലും തിന്മ ചേർക്കുന്നതു ലോകസ്വഭാവമാണു.

6. വരാരോഹ=സുന്ദരി. രാവിലത്തെ സംഭവംകൊണ്ടു അവൾക്കു തന്നിൽപ്രേമമുണ്ടെന്നറിഞ്ഞതുമൂലം ഇങ്ങോട്ടു വന്നതിനെ, തന്റെ അനുരാഗത്തെക്കുടെ വെളിപ്പെടുത്തുകവിധം മറ്റൊരു രീതിയിൽ പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്നു.

7. സാന്ധ്യം=സന്ധ്യാസമയത്തെ. യുവതി യുവാവിനെ ആലിംഗനം ചെയ്യുന്നു എന്നു സൂചിപ്പിക്കുന്നു; സമയവും കാണിക്കുന്നു.

൧൦ കാട്ടെലിയുടെ കത്ത്.

1. "അന്തസ്സിൽക്കുലപൂർവ്വർ പോയവഴി വി-
ട്ട, സ്മന്മതച്ചോരയാൽ
കുന്തത്തണ്ടിനു ചായമിട്ടു ഭുവന-
പ്രധ്വംസമാർ ചെയ്വിതോ.
അന്തർഗ്ഗർവ്വോ ട'റംഗസീബ'വനധ-
ർമ്മാർത്ഥം നിയോഗിച്ചതേ-
റെറ, ന്തത്യത്ഭുത, മിസ്സഗർഭ്യനൊടടർ-
ക്കെത്തുന്നുവെന്നോ ഭവാൻ!

2. ചാരിത്രത്തിലുയർന്ന ഹൈന്ദവഗൃഹം-
തോറും സമാക്രന്ദനം
പൂരിപ്പിച്ച ഖലാധിരാജനു ജയ-
സ്തംഭങ്ങൾ വീണ്ടുംനടാൻ,
വൈരിക്കീഴിലമർന്നോ, രേ ജനനിതൻ
പൈതങ്ങൾ നാം തങ്ങളിൽ-
പ്പോരിട്ടൂഴി കുതിർക്കയോ വിമലമാം
തൻജീവരക്തത്തിനാൽ!

---

1. മുഗൾ സാമ്രാജ്യത്തോടു സധൈര്യം എതിത്തു മഹാരാഷ്ട്രത്തിൽ ഹൈന്ദവഭരണം സ്ഥാപിച്ചുളായ ശിവാജി, അന്നേത്തെ മുഗൾ ചക്രവർത്തിയും ഹിന്തുമതദ്രോഹിയും ആയ അറംഗസീബിന്റെ കല്പനയനുസരിച്ച് തന്നോടു യുദ്ധം ചെയ്യാൻ വരുന്ന ഒരു ഹിന്ദുവായ ജയസിംഹന്നയച്ച കത്ത്. മലയിടുക്കുകളിലുള്ള കോട്ടകൾക്കുള്ളിൽ പാപ്പുറപ്പിച്ചു തരംനോക്കി മുഗൾസേനയെ ആക്രമിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ശിവാജിയെ എതിർപക്ഷക്കാർ "കാട്ടെലി" (Mountain Rat) എന്നു പരിഹാസമായി വിളിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു:— കുലപൂർവ്വർ= പൂർവ്വികന്മാർ (അക്ബർ തുടങ്ങിയവർ) 'അസ്മന്മത.....മിട്ടു'— തന്റെ സാമ്രാജ്യത്തിന്റെ വെറും പ്രാഭവത്തിനുവേണ്ടി നമ്മുടെ മതത്തെ നശിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് എന്നഭിപ്രായം. ഭുവനപ്രധ്വംസം=ലോകനാശം. അധർമ്മാർത്ഥം=അധമ്മം ചെയ്യാൻ. സഗർഭ്യൻ=സഹോദരൻ.

2. ചാരിത്രത്തിലുയർന്ന=ധമ്മാചരണംകൊണ്ടു കേൾവിപ്പെട്ട. സമാക്രന്ദനം= നിലവിളി. ഖലാധിരാജൻ=ദുഷ്ടന്മാരുടെ ചക്രവർത്തി.

3. നാമംകൊണ്ടു നരേന്ദ്രനാം കുമതിയെ-
ക്കൂപ്പിത്തൊഴാനുള്ളതോ,
ധീമൻ, ഹേജയസിംഹരാജ, പുരുഷ-
നേറതായ യുഷ്മൽക്കരം?
ശ്രീമത്താമതെടുത്തിടട്ടെ, മടമാ-
ന്നിന്നാട്ട കൂടാക്കിടം
ഭീമവ്യാഘ്രരെ വെട്ടിവീഴ്ത്തിടുകയാം
വേട്ടയ്യു തന്നായുധം!

4. രണ്ടായ് നീങ്ങിയകന്ന നിന്നിവിടെ നാം
വിസ്തീർണ്ണമാക്കും ശരി-
യ്യുഭൂക്കന്ന വിദേശികൾക്കു വിജയ-
പ്രാസാദമുൾപ്പൂകുവാൻ;
വണ്ടാ പ്രാജ്ഞപിതാക്കൾ ചെയ്ത പടി, നാം
തോളോടു തോളായ് നില-
ക്കൊണ്ടാലോ, മതിൽ വേറെ വേണ്ടഭരത-
ക്ഷേത്രത്തെ രക്ഷിയ്യുവാൻ.

5. ഇന്നാട്ടിൽത്തവ തുക്കൊടിത്തുകിൽ പറ-
പ്പിയ്യേണ മെങ്കിൽ, പ്രഭോ,
വന്നാലും; മടിയാതെ നൽകുവനതി-
ന്നെൻപ്രാണവാതത്തെയും!

---

3. നാമം....ന്നൻ—അറംഗസീബ് പേരുകൊണ്ടു മാത്രമല്ലാതെ പ്രവൃത്തികൊണ്ടു രാജാവല്ല. യുഷ്മൽക്കരം=നിങ്ങളുടെ കൈ അടിമത്തം ആണങ്ങൾക്കു ചേർന്നതല്ല. ഭീമവ്യാഘ്രർ=ഭയങ്കരങ്ങളായ കടുവകൾ—മുകിലന്മാർ.

4. 'രണ്ടായ്.....പ്പൂകുവാൻ'—നാം പരസ്പരം മത്സരിയ്യുന്നതുകൊണ്ടു വിദേശികൾക്കിവിടെ സാമ്രാജ്യം സ്ഥാപിപ്പാൻ എളുപ്പം കൂടുന്നു. പ്രാജ്ഞപിതാക്കൾ=അറിവേറിയ മൂപ്പിക്കന്മാർ.

5. പ്രഭോ!—താങ്കൾ ഇവിടെ ചക്രവർത്തിയായിരിപ്പാൻ യോഗ്യനാണെന്നഭിപ്രായം. ഞാൻ പരിച്ചും അങ്ങയുടെ സാമ്രാജ്യത്തെ സഹായിയ്യാം. മതമത്തൻ=മതഭ്രാന്തൻ. പവിത്രതരം=എത്ര

എന്നാലീ മതമത്തനാം മുകിലനോ,
കാൽകൊണ്ടു മർദ്ദിയ്ക്കുവാ-
നെന്നാളും ലഭിയാ പവിത്രതരമാം
തെന്നിന്ത്യതൻ പാംസുവും

6. ക്ഷത്രശ്രീ സമനുഗ്രഹിച്ച തലയാൽ
നീചാജ്ഞ മൂടും ഭവാൻ
മിത്രശ്രേഷ്ഠ, ഭവാന്റെ നാഥനെയിതൊ-
ന്നോമ്മപ്പെടുത്തീടണം
'ആത്രയ്ക്കുട്ടനടനഹിന്ദുമിഴിനീർ-
കൊണ്ടാർദ്രമാമീ നില-
ത്തെത്രത്തോളമുറച്ചുനില്ക്കുമയി, നിൻ
സാമ്രാജ്യസിംഹാസനം?'

7. ഒട്ടല്ലാത്തൊരനാഥസാധുമഥനാ-
യംസാൽ വിയപ്പേറെ നാം-
തൊട്ടല്ലാല്ലമയഞ്ഞുപോയ് മുഗിലർതൻ
ചെങ്കാൽപ്പിടിത്തം പ്രഭോ;
മൊട്ടപ്പാഴ്തലയല്ല വേണ്ടു ഭരത-
ക്ഷോണീകിരീടത്തിനി;-
ച്ചിട്ടത്തെറ്റു തിരുത്തി വെച്ചതിനുമേ-
ലാവാം നമുക്കാഹവം!

യും പരിശുദ്ധം. പാംസു=പൊടി. അങ്ങയുടെ അഭ്യുദയത്തിലുള്ള വിരോധംകൊണ്ടല്ലാ ഞാനിങ്ങിനെ പറയുന്നതെന്നു സാരം.

6. ക്ഷത്രശ്രീ=ക്ഷത്രിയലക്ഷ്മി. നീചാജ്ഞ=നികൃഷ്ടന്റെ കല്പന. ആട്ടിനടനം=ആട്ടനംകൊണ്ടു ദുഃഖിച്ചു.

7. ഒട്ടല്ല.....സാൽ=അശരണന്മാരായ അനവധി നിരപരാധന്മാരെ മർദ്ദിച്ചതിലുള്ള ശ്രമത്താൽ. പ്രജകളെ ഉപദ്രവിച്ചുതുടങ്ങിയതോടുകൂടി മുകിലന്റെ സാമ്രാജ്യത്തിനു ബലം കുറഞ്ഞുതുടങ്ങി. ആഹവം=യുദ്ധം. ഇന്നാതായി നാം നമ്മുടെ പൊതുശത്രുവിനെ നശിപ്പിയ്ക്കയാണു വേണ്ടതു്.

8. അല്ലാ, ംലേച്ഛപരീതനാമരചനെ-
പ്പൂജിച്ചു, നാട്ടാരുമായ്
മല്ലാടുന്നതു തന്നെയിഷ്ടമവിടെ-
യ്ക്കെങ്കിൽസ്സഖേ, സ്വാഗതം:
ചൊല്ലാളും രജപുത്രരിൽത്തലവനാ-
മങ്ങയ്ക്കിതാ, പോർവിരു-
ന്നെല്ലാമെന്നെ 'ഭവാനി' നൽകുമവളെ-
ക്കൊണ്ടാവതിൻവണ്ണമേ!

9. സ്വന്തം മാതൃധരിത്രി, സോദരർ, മതാ-
ചാരങ്ങളെന്നീ വക-
യ്ക്കെന്തല്പക്ഷതിയും പെടാതെ പരിപാ-
ലിയ്ക്കുന്ന കായ്ത്തിനായ്
തൻതങ്കപ്പിടിവാൾ ശിവാജി പെരുമാ-
റീടും, തദംഗത്തിൽ നി-
ന്നന്തല്പിനനൃപഷ്പിപൌരുഷമൊലി-
ച്ചൊട്ടക്കൊട്ടുംവരെ!"

10. ആരിക്കത്തെഴുതീ സ്വധർമ്മസുഭഗം
ദേശാഭിമാനോജ്ജ്വലം,
പാരിൽ 'ക്കാട്ടെലി'യായ് ശിവാജി നൃപനാ-
മദ്ധീരകണ്ഠീരവൻ

---

8. ംലേച്ഛപരീതൻ=മുകിലന്മാരാൽ പുറാപ്പെട്ടവൻ. ഭവാനി—ശിവാജിയുടെ വാളിന്റെ പേർ. നിർഭയത്വം, വിനയം മുതലായവ വ്യഞ്ജിയ്ക്കുന്നു.

9. ക്ഷതി=കേട്ട. അന്തർല്ലീന.....ഷം=ഉള്ളിലടങ്ങിയിരിയ്ക്കുന്ന ഒരു രാജഷ്ിയ്ക്കുണ്ടാവുന്ന പൌരുഷം. രക്തം മുഴുവൻ വാൾപോകുന്നതുവരെ എന്നും തോന്നുന്നു.

10. കണ്ഠീരവൻ=സിംഹം. വിശിഷ്ടനായ ശിവാജി, വെറും അക്രമിയായ ഒരു കൊള്ളക്കാരനായിരുന്നു എന്നും മാറും അദ്ദേ

വാരിത്തേപ്പിതസൂയ സച്ചരിതമേ,
നിന്മേലഴുക്കെ;ങ്കിലും,
നേരിൻ കൈകളൊരിയ്ക്കലാക്കരി തുട-
പ്പെല്ലാം വെടുപ്പാക്കിടും.

പണ്ടേത്തെപ്പാട്ടുകൾ

(മഞ്ജരി)

1 നമ്മുടെ മാതാവു—കൈരളി—പണ്ടൊരു
പൊന്മണിപ്പൈതലായ് വാണ കാലം,
യാതൊരു ചിന്തയുമില്ലാതെ കേവലം
ചേതസി തോന്നിയ മാതിരിയിൽ,
ഏടലർച്ചെങ്കാൽച്ചിലങ്ക കിലുങ്ങുമാ-
റോടിക്കളിച്ചു രസിച്ച കാലം,
പെററമ്മതന്നുടെ വെൺമുലപ്പാൽ തീരെ
വററിയിട്ടില്ലാത്ത പൂംകണ്ഠത്താൽ
പാടിയിരുന്ന പഴംകഥപ്പാട്ടുകൾ
പാൽക്കുഴമ്പല്ലോ ചെകിട്ടിനെല്ലാം!

ഹത്തിന്റെ പ്രതിപക്ഷികൾ ചരിത്രത്തിൽ എഴുതിയിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, ഇന്നു അതെല്ലാം മാഞ്ഞു അദ്ദേഹത്തിന്റെ യഥാത്ഥയോഗ്യത വെളിപ്പെട്ടുകഴിഞ്ഞിരിയ്ക്കുന്നു.

1. പൊന്മണി...കാലം— തമിഴിന്റെ പിടിയിൽനിന്നു വിട്ടുകഴിഞ്ഞിട്ടില്ലാത്ത ആദ്യഘട്ടം. ചേതസി=മനസ്സിൽ യാതൊരു.....രിയിൽ—ആശയങ്ങൾക്കു ഗാംഭീര്യമില്ലാതേയും സാഹിത്യ നിബന്ധനകളെ അനുസരിയ്ക്കാതെയും. പെററമ്മ—മൂലദ്രാവിഡഭാഷ. ശുദ്ധദ്രാവിഡപദങ്ങളെ പെൺമുലപ്പാൽ നുരയായി അധ്യവസാനം ചെയ്തിരിയ്ക്കുന്നു.

2 വൃത്തവ്യവസ്ഥയില്ല, ക്ഷരയുക്തിയി-
ല്ല, തോഷാപപത്തിയില്ലെന്നാകിലും
ആരാരെക്കോൾമയിർക്കൊള്ളിയ്ക്കില്ലിഗ്ഗീത-
മാരോമൽപ്പൈങ്കിളിക്കൊഞ്ചൽ പോലെ?
നാരായക്കൂപ്പിനാൽ നൊന്തു ഞെരങ്ങിക്കൊ-
ണ്ടോരോരോ കീറോലതന്നിൽ പീഴാൻ
സംഗതിവന്നിട്ടില്ലിക്കൃതിയ്ക്കും, ഭൂകാം
സന്തതം നെഞ്ചോറിലാളിയ്ക്കയാൽ!
കേട്ട പഠിച്ച പഠിച്ച നടപ്പായ
പാട്ടിതു പാവനവേദഭേദം'!

3 കൌരവപാണ്ഡവരാജ്യവിവാദവും,
ശ്രീരാമകാമ്മുകഞാണൊലിയും,
പാർവെന്ന തേനൻെറ വാഗ്വീശൽച്ചീറ്റവും
പാലാട്ടു കോമൻെറ പ്രേമവീപ്പും,
പാക്കനാർതന്നുടെയുൾപ്പൊരുൾത്തേട്ടലും,
കേൾക്കാമിതിങ്കൽനിന്നുൾകുളിർക്കേ!

---

2. വ്യക്തി=സ്ഫുടത. അതോഷാപപത്തി=അത്ഥത്തിൻെറ ചേർച്ച. നാരായക്കൂപ്പ്=എഴുത്താണിയുടെ മുന. എല്ലാവരും 'കാണാപ്പാഠ'മായി പഠിച്ചുവെച്ചിരുന്നതുകൊണ്ടു അവ എഴുതിവെച്ചിരുന്നില്ല. വേദങ്ങളും പണ്ടിങ്ങിനെതന്നെയായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടാണെന്നതോന്നുന്നു അതിനു 'ശ്രുതി' എന്നു പേരുണ്ടായതു.

3. വിവാദം=തർക്കം. കാമ്മുകം=വില്ലു. ഉൾ...ട്ടൽ=വേദാന്തതത്ത്വങ്ങളുടെ പ്രകാശനം. ഇപ്പറഞ്ഞവരുടെ കഥകളെപ്പറ്റി 'മാവാരതം (മഹാഭാരതം)' തുടങ്ങിയ പല പാട്ടുകൃതികളുമുണ്ടു.

4 പത്തമ്പതാളുകൾ വട്ടത്തിൽച്ചുറ്റിക്കൊ
ണ്ടുദ്രസമുത്സവവേളകളിൽ
നൽക്കര'ക്കോലടി'കൊണ്ടുതാളംപിടി-
ച്ചിശ്ശാഥയോരോന്നുറക്കെച്ചൊല്ലി,
ഒത്ത കാൽവെപ്പൊടും 'മെയ്യ'ഴകാർന്നൊരു
നൃത്തവിശേഷം മുതിർക്കും നേരം,
ആവത്തരീത്യാ ചലിയ്ക്കുമൊരുഞ്ഞാലി-
ലാടുന്ന ഗീതിമാതെന്നു തോന്നും!

5 ജീവനോപായത്തിനായിപ്പുഴകളിൽ-
ക്കേവഞ്ചിയൂന്നുന്ന കേവലന്മാർ
നിത്യമിപ്പാട്ടു,നനഞ്ഞൊരു നൂൽപോലെ
നിദ്രതൻ വക്ത്രത്തിലിട്ടിഴയ്ക്കേ,
രാവിന്റെ മൌനം പിളർത്തുമാ നാദം പോയ്-
ദ്യോവിൽച്ചെന്നാഹ്ലാദസ്ഫുമാക്കും,
ചാരുവാം കിന്നരഗീതി ചെവിക്കൊണ്ടു-
പോരുന്ന നക്ഷത്രപംക്തിയേയും!

---

4. ഉദ്രസം=രസം മുഴക്കുമാറ്. ആവത്തരീത്യാചരിയ്ക്കും=വട്ടത്തിൽച്ചുറ്റുന്ന ഗീതിമാതു=സംഗീതദേവത (സരസ്വതി) 'കോലടി'ക്കളി മലബാറിലും കൊച്ചിയിലും ഇന്നും പ്രചാരത്തിലിരിയ്ക്കുന്നു.

5. കേവലന്മാർ=ദരിദ്രർ. 'നനഞ്ഞൊരു നൂൽപോലെ' എന്നതുകൊണ്ടു, വള്ളക്കാർ പാട്ടുന്നതിന്റെ ഇഴഞ്ഞമട്ടും, അടുത്തുകിടന്നാങ്ങുന്നവർക്കു അതുകൊണ്ടുണ്ടാവുന്ന ചില്ലാ ശല്യവും വ്യക്തമാകുന്നു. സ്ഫുമ്=നിശ്ചലം. നക്ഷത്രങ്ങൾപോലും ഇതുകേട്ടു ആഹ്ലാദത്താൽ അനങ്ങാതായ്പോകുന്നു. അതത്രമേൽ അതിമരമണീയമാണു.

6 കുമ്പിട്ടുനിന്നു, കൃഷീശ്വരിതൻ തിരു-
മുമ്പിലായ്ക്കാണിയ്ക്കു വെയ്ക്കുംപോലെ
ഞാറു നടുന്ന നിരക്ഷരപ്പെണ്ണുങ്ങൾ
കൂറൊടിപ്പാട്ടുകൾ നീട്ടിപ്പാടി
മാരിയെപ്പൂത്തുകലാക്കുന്നു! പാടത്തെ-
ച്ചേറിനെക്കസ്തൂരിച്ചാറാക്കുന്നു!

7 സംസ്കൃതഭാഷയോടുൾക്കൊണ്ട സഖ്യമാ-
ൎന്നൽക്കൃഷ്ടകാൎയ്യവിചാരമോടും
മേവുമിക്കാലമെങ്ങ? ക്കളിക്കൂത്തെങ്ങു?
ഭാവങ്ങളത്രയും മാറിയല്ലോ.
ഇപ്പൊഴുതപ്പച്ചപ്പാട്ടുകളെന്നമ്മ-
യ്ക്കല്പമൊരുൾത്രപ ചേൎപ്പീലല്ലീ?
ഗ്രാമ്യങ്ങളാകിലുമഗ്ഗേയകാവ്യങ്ങൾ
കാമ്യങ്ങൾ നാഗരികാഗ്രിമൎക്കും!
നൂതനനൂതനസംസ്കാരമോരോന്നു
നാൾതോറുമുണ്ടായ്വരട്ടേ നാട്ടിൽ;
കോകിലകാകളിയ്ക്കെന്തുവാൻ വ്യത്യാസം?
ഏകുമതാനന്ദമന്നുമിന്നും!!

---

6. പാട്ടിലുള്ള ലയത്താൽ ആ സ്ത്രീകൾ മററു ക്ലേശങ്ങളെ ആദരവോടേ അനുഭവിയ്ക്കുന്നു; ഉൽകൃഷ്ടവസ്തുക്കൾ നികൃഷ്ടവസ്തുക്കളെക്കൂടെ നന്നാക്കിത്തീൎക്കുന്നു.

7. ത്രപ=ലജ്ജ. കാമ്യം=കൊതിയ്ക്കേണ്ടതു. കോകിലകാകളി=കുയിലിൻെറ മനോഹരമായ കൂകൽ.

ഥവ അമാന്തം, അമാന്തം!

(അന്നനട)

1 കടത്ത കുരിരുട്ടിതു സുപ്രഭാത-
മടുത്തുവെന്നതിന്നടയാളമത്രേ;
ഉലകു പൊൻ പുലരും പുതുകാഴ്ച കാണ്മാ-
നണഞ്ഞെഴുന്നേറ്റു പൊരുളറിഞ്ഞവർ!

2 അനഘർ നമ്മുടെ ഗുരുവയ്യരാരെ
പ്പുനശ്ച കണ്ടെത്താൻ കൊടുതപം ചെയ്വൂ,
മനം കനിയുമാ വിമുക്തി ലക്ഷ്മിതൻ
മണിച്ചിലങ്കകളതാ, കിലുങ്ങുന്നു!
പരാജ്ഞകൾ കേട്ടു ദുഷിച്ച കണ്ണുമേ,
പരിശുദ്ധി കൊൾകീശ്രുതിനിഗ്ലോഷത്താൽ!

3 പ്രയത്നഗമ്യയാബ് ഭഗവതി,യസ്മൽ-
പ്രിയജനനിതൻ ചിരന്തനസഖി

---

1. നഷ്ടപ്പെട്ടുപോയ ഇന്ത്യയുടെ സ്വാതന്ത്ര്യം വീണ്ടുകിട്ടുവാനടുത്ത ഇക്കാലത്തു നാം അലസന്മാരായിരിയ്ക്കുന്നതിനെ ഉദ്ദേശിച്ചു: കടുത്ത കുരിരുട്ടു—ഭരണാധികാരികളുടെ മർദ്ദനനയവും മാർഗ്ഗം. സുപ്രഭാതം—സ്വാതന്ത്ര്യം.

2. അനഘർ=പാപമറ്റവർ. ഗുരുവയ്യർ—നേതാക്കന്മാർ. വിമുക്തിലക്ഷ്മി=സ്വാതന്ത്ര്യം; മോക്ഷം എന്നും. ശ്രുതിനിഗ്ലോഷം=വേദോച്ചാരണം. സ്വാതന്ത്ര്യലാഭം വളരെ അടുത്തിരിയ്ക്കുന്നു. നാം ഇനി അങ്ങോട്ടു ശ്രദ്ധിച്ചു പരിശുദ്ധരാവുക!

3. പ്രയത്നഗമ്യ=ആയാസപ്പെട്ടുമാത്രം കിട്ടപ്പെടാവുന്ന. ചിരന്തന=പഴയ. ഇന്ത്യ പഴയകാലംമുതല്ക്കേ സ്വതന്ത്രമായിരുന്നുവ

അനുഗ്രഹിയ്ക്കുവാനെഴുന്നെള്ളുമ്പൊഴു-
മനുത്ഥിതർ നമ്മ-;ളഹോ, ശാന്തം പാപം!
4 അടിയ്ക്കടി ചപ്പുചവറിടചേർന്ന-
തടിച്ചുകൂട്ടിയോ കരിച്ചുതള്ളുവാൻ?
സമബുദ്ധി, സത്യഗ്രഹ,മഹിംസനം,
ശമം, ദമം മുമ്പാം മൃദുനൂലുകളാൽ
വഴിപോലെ നെയ്ത വിചിത്രകംബളം
വഴിയിൽ നീളവേ വിരിച്ചുവോ നമ്മൾ?
5 ചുവട്ടിൽ നില്പോരെപ്പിടിച്ചുയർത്തുവാ-
നവനമിപ്പിച്ച നിജാഭിമാനത്താൽ
സഹോദരന്മാരേ, രചിച്ചുവോ നാമീ
മഹോത്സവത്തിനു മനോജ്ഞതോരണം?
6 സുലാള്യനൂൽച്ചക്രനിരയുടെ നൃത്ത-
ക്കലവിയിങ്കലെക്കളഗീതികളാൽ
അനിലന്റെയോരോ ചുടുകിതപ്പിലും
തനിമകരന്ദം തളിച്ചുവോ നമ്മൾ?

ല്ലോ; അന്യാധീനത്വം ഇടക്കാലത്തുവെച്ചുണ്ടായതത്രേ. അനുത്ഥിതർ=എഴുനേല്ക്കാത്തവർ (അലസന്മാർ),

4. നമ്മുടെ ആലസ്യത്തെ വിവരിയ്ക്കുന്നു: ചപ്പുചവറു—നിരർത്ഥാചാരങ്ങൾ ഒരുമയില്ലായ്മ തുടങ്ങിയ സമുദായദോഷങ്ങളും മററും. സത്യഗ്രഹം=സത്യത്തിലുള്ള നിഷ്ഠ. ശമം=മനോനിഗ്രഹം. ദമം=ബാഹ്യേന്ദ്രിയങ്ങളുടെ നിയന്ത്രണം. വിചിത്രകംബളം=വിവിധനിറത്തിലുള്ള പരവതാനി. സമഭാവന തുടങ്ങിയ ഗുണങ്ങളെ നീളെപ്പരത്തി രാജ്യത്തെ ശോഭനവും സുഖസഞ്ചാരയോഗ്യവുമാക്കിയോ?

5. അവനമിപ്പിയ്ക്ക=താഴ്ത്തുക. തോരണം=കമാനം.

6. സുലാള്യം=എത്രയും ലാളിയ്ക്കപ്പെടേണ്ടതു. നൃത്ത...തികൾ=ചക്രം തിരിയ്ക്കുമ്പോഴത്തെ ശബ്ദം. നമ്മുടെ ദുർദ്ദശ കണ്ടു കാററു ചുടുവീർപ്പിടുന്നു; ആ ചൂടു തീർക്കുവാൻ നാം ചക്രംതിരിയ്ക്കണം.

7 തിരുമുമ്പിൽക്കെടാവിളക്കു കത്തിപ്പാ-
നൊരുക്കിവെച്ചുവോ സുവിമലസ്നേഹം?
വരപ്രദാത്രിയെ വണങ്ങിയർച്ചിപ്പാൻ
കരൾപ്പൂക്കൾ വൃത്തിപ്പെടുത്തിയോ നന്നായ്?

8 സഖീസമാഗമത്വരയൊടുമിതാ
സഖേദമീക്ഷിപ്പൂ സവിത്രി നമ്മളെ
ക്ഷമാർഹമല്ലിതുപൊഴുതും നമ്മുടെ-
യമാന്തമത്യുഗ്ര,മമാന്തമത്യുഗ്രം!!

---

൧൩. എൻെറ ജോലി നോക്കട്ടെ.

(പാന)

1 അച്ഛനുണ്ടന്നലിവേറുമമ്മയു;-
മിച്ഛപോലെ കളിച്ചു നടന്നിടാം;

---

7. സുവിമലസ്നേഹം=അഴുക്കററ എണ്ണ; നിഷ്കളങ്കമായ സ്നേഹമെന്നും. നാം സഹോദരന്മാരെ യഥാർത്ഥമായി സ്നേഹിക്കുവാൻ തുടങ്ങിയോ? അതു നിലനിന്നെങ്കിലേ സ്വാതന്ത്ര്യം ഇവിടെ ഇരിക്കൂ. വരപ്രദാത്രി=വരം തരുന്നവൾ. സ്വാതന്ത്ര്യലാഭത്തിന്നു നാം ചെയ്തുതീർക്കേണ്ട പ്രവൃത്തികൾ ഇവിടെ സംഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്നു.

8. ത്വര=ബദ്ധപ്പാടു. സഖേദം=വിഷാദത്തോടേ. സവിത്രി=അമ്മ (ഇന്ത്യ) തൻെറ തോഴിയെ സ്വീകരിക്കുന്നതിന്നു മക്കൾ ഇനിയും തയാറായിട്ടില്ലല്ലോ എന്നു വിഷാദം. ക്ഷമാർഹം=ക്ഷമിക്കത്തക്കതു. സ്വാതന്ത്ര്യസിദ്ധിക്കായുള്ള ഭാരതീയരുടെ യത്നം ഇപ്പോഴും വേണ്ടിവന്നിടത്തോളം ശുദ്ധവും ശക്തവുമായിട്ടില്ലെന്നു സാരം.

1. ജീവിതമത്സരത്തിലെ അതാതു ഘട്ടങ്ങളിൽ മനുഷ്യനുണ്ടാകുന്ന ആശയും നിരാശതയും പ്രത്യാശയും അവൻെറ മനസ്സിന്നു

ചിന്തയെന്തെ? നിയ്ക്കെല്ലാ വഴികളും
ചെന്തളിർ വിരിച്ചിട്ടുതാൻ കാണായി!

2 മാതൃതാതർ പിമ്പെങ്ങോ മറഞ്ഞുപോയ്;
മാർഗ്ഗമദ്ധ്യത്തിലേകനായ്ത്തീർന്നു ഞാൻ;
ഇല്ലൊരാൾ തലോടാനു മെന്നായപ്പോൾ
കല്ലു തട്ടിത്തുടങ്ങിയെൻ കാൽകളിൽ!

3 ഒട്ടുനാൾക്കുള്ളിൽ ഞാനുമൊരച്ഛനായ്-
ക്കുട്ടികൾക്കു പകുത്തേൻ മടിത്തടം;
തുഷ്ടിയോടവർക്കെന്നും കളിയാടാൻ
പട്ടുപന്തലിടാനുമൊരുങ്ങിനേൻ!
പന്തലിന്നൊരു ഭാഗം ക്രമാലൊന്നു
പൊന്തിയാലാശു ചായും മറുഭാഗം
വ്യോമമാം നീലമേലാപ്പു തീർത്തവ-
ന്നീ മമാരംഭമപ്രിയമാണെന്നോ!

വരുത്തുന്ന മാററങ്ങളെ വിവരിച്ചു കർത്തവ്യത്തെ ഉപദേശിയ്ക്കുന്നു:: ബാല്യകാലം തികച്ചും ആനന്ദകരമായിരുന്നു.

2. മാതൃ.....പോയ് --അമ്മയും അച്ഛനും മരണമടഞ്ഞു. മാർഗ്ഗമദ്ധ്യം--യൌവനം. വഴിയിൽ ചെന്തളിർ വിരിയ്ക്കേണ്ട, നടന്നു കഴഞ്ഞ കാൽ തലോടുവാനെങ്കിലും ഒരാളില്ലാതായപ്പോൾ കഷ്ടപ്പാടുകൾ അനുഭവപ്പെട്ടുതുടങ്ങി.

3. എൻെറ ജീവിതം കുട്ടികൾക്കായി വിനിയോഗിച്ചു. മക്കളുടെ ഭാവിസുഖത്തിന്നു വേണ്ട ഏർപ്പാടുകൾ ചെയ്തുതുടങ്ങി. പക്ഷെ, അതൊന്നും ശരിപ്പെട്ടില്ല. ഈശ്വരൻ താൻതന്നെ മനുഷ്യർക്കു വേണ്ട കാര്യങ്ങൾ നിർവ്വഹിച്ചുകൊണ്ടിരിയ്ക്കേ, അതിൽ തൃപ്തിവരാതെ (നീലമേലാപ്പുപോരാ, പട്ടുപന്തൽതന്നെ വേണമെന്നുവെച്ചു) ഒരുത്തൻ മററു ചിലർക്കുവേണ്ടി ആയാസപ്പെടുന്നതു അദ്ദേഹത്തിനിഷ്ടമല്ലായിരിയ്ക്കുമോ?

MUL
034818

മനുഷ്യ, നീയെന്തിതു നോക്കാത്തു—
കാമചാരിയാമാരുടെ ഫസ്തമോ
കത്തിരികൊണ്ടു വെട്ടിയെടുക്കുന്നു—
ണ്ടിത്തിരിശ്ശ്രേയായ്ത്താവകായസ്സിനെ;
തുണ്ടുകളവ കൊണ്ടുപോയ് വൻകടൽ—
ക്കുണ്ടിലാഴ്ത്തിക്കളകയും ചെയ്യുന്നു!'
എങ്കിലെന്നുടെ ജീവിതത്തിന്നേവം
വൻകനമേറിയേറി വന്നീടുമോ?
'ശങ്ക വേണ്ടാ; കനക്കുട്ടതൽ പല
സങ്കടമിടചേരുകകൊണ്ടത്രേ.'
മാലിനല്ല, സുഖത്തിനല്ലോ വഴി—
പോലിവൻ വേല ചെയ്യുന്നു നിത്യവും.
'നന്നിതെ,ന്നാൽ, സുഖാസുഖശബ്ദങ്ങൾ—
ക്കൊന്നുതന്നെയാണർത്ഥം പ്രപഞ്ചത്തിൽ!'
5 വയ്യ, വയ്യ, മേ ക്ലേശമാം കൂലിയ്ക്കീ—
ങ്ങിയ്യെയിർച്ചമടേന്തി നടക്കുവാൻ!

---

4. മനുഷ്യൻ മനഃസാക്ഷിയോടുകൂടെ സംസാരിയ്ക്കുന്നു—അതായതു ജീവിതത്തെപ്പറ്റി ആലോചിയ്ക്കുന്നു:—"ആയുസ്സു ഇങ്ങിനി കിട്ടാതവണ്ണം അല്പാല്പമായി നശിച്ചു നശിച്ചു, മരണം അടുത്തുതുടങ്ങി; അതോടുകൂടി ജീവിതചിന്തകളും വർദ്ധിച്ചും വരുന്നു. ഇതിനു കാരണമെന്തു? ദുഃഖങ്ങൾ കൂടിക്കൂടി വരുന്നതുതന്നെ. എന്നാൽ, ഞാൻ സുഖത്തിന്നായി യത്നിയ്ക്കുമ്പോൾ ദുഃഖങ്ങൾ വർദ്ധിയ്ക്കുവാൻ കാരണമെന്താണു? ലോകത്തിൽ സുഖം ദുഃഖം എന്ന രണ്ടും ഒന്നുതന്നെയാണു. (ലൌകികസുഖം വാസ്തവത്തിൽ ദുഃഖംതന്നെയാണ് എന്നർത്ഥം)." കാമചാരി=യഥേഷ്ടം ഏതിടത്തും സഞ്ചരിയ്ക്കുന്നവൻ. വൻകടൽക്കുണ്ടു—തിരിച്ചു വരാത്ത ഭൂതകാലം.

5. ഇങ്ങിനെ എത്ര പണിപ്പെട്ടിട്ടും ജീവിതദുഃഖങ്ങൾ മാത്രം അനുഭവിയ്ക്കാനിടയാകയാൽ നിരാശനായ മനുഷ്യൻ ആത്മഹ

എങ്ങൊരത്താണി?—യെന്തിതാരൊന്നുടെ
തുംഗഭാരാവരോപം നടക്കുന്നു!

6 'പന്തലിൽ പണി തീർന്നുവോ? വൈലോറു
നിൻ തളിർപ്പിച്ചു പൈതങ്ങൾ വാടില്ലേ?
തൽപ്രശാന്തിയ്ക്കു തൽപ്രിയമാതാവിൻ
തപ്തബാഷ്പമോ! കൊള്ളാം തവോദ്യമം!!

7 എത്ര കൃത്യങ്ങളുള്ളിലും നിന്നുടെ
വക്ത്രമീക്ഷിച്ചു നില്ക്കുന്നതില്ലയോ?
തൈക്കിടാവിതാ, കേഴുന്നു, വാനിലെ-
പ്പൂക്കൾ നുള്ളുവാൻ പൊക്കിയ കയ്യുമായ്!
വെൺനറുംതിങ്കൾ തൂകിയ വെള്ളിയാ-
മിന്നിലാവിനെ വല്ല വിധത്തിലും
കട്ടിയാക്കിച്ചമച്ചു കലവറ-
പ്പെട്ടിയിൽക്കൊണ്ടു വെയ്ക്കേണ്ടയോ സഖേ!
നാളെയെങ്കിലും, കാനലിൽനിന്നൊരു
ചാലു വെട്ടുന്നു തോട്ടത്തിലേയ്ക്കല്ലോ!'

കൃത്യങ്ങളുടെ: 'എങ്ങൊരത്താണി?' തുംഗ.....പം=വഹിച്ച ചുമട് താഴത്തിറക്കൽ. ഉടനെ മനോഗതി മാറി പ്രത്യാശ വരുന്നതിനെ സൂചിപ്പിയ്ക്കുന്നു.

6. പ്രത്യാശയുണ്ടാകത്തക്കവിധം മനസ്സിന്റെ മറുഭാഗത്തു നിന്നു പുറപ്പെട്ട ചോദ്യങ്ങളാണിവ: താൻ ആത്മഹത്യചെയ്യാൽ കുട്ടികൾ കഷ്ടപ്പെടുകയില്ലേ? അശരണയായ അവരുടെ മാതാവിനെ ക്കൊണ്ടു ഇതുണ്ട കരയുവാനല്ലാതെ എന്തുചെയ്യുവാൻ സാധിയ്ക്കും?—ഇതാണു അയാളെത്തടഞ്ഞ ആലോചനകളിൽ ഒന്ന്.

7. അതുകൊണ്ടുമായില്ല: ഇതാ, അസാദ്ധ്യങ്ങളും അയഥാർത്ഥങ്ങളുമായ പല കൃത്യങ്ങൾകൂടി തനിയ്ക്കു ചെയ്യുവാനുള്ളതായി മനുഷ്യൻ വിചാരിയ്ക്കുന്നു: വക്ത്രം=മുഖം. വാനിലെപ്പൂക്കൾ—നക്ഷത്രങ്ങൾ.

8 മച്ചപലതേ, മാപ്പു ചോദിയ്ക്കു നീ!-
യിച്ചമടിനരഞ്ചെത്രമാത്രം കനം?
പാഴിലത്താണി നേടി നടക്കാതെ
പൌരുഷത്തോടെൻ ജോലി നോക്കട്ടെ ഞാൻ!!

---

൪ ഐക്യമേ സേവ്യാൽ സേവ്യം

(കേക)

1 ചിന്തകളുടെ തിരത്തല്ലുകൾ താങ്ങിക്കൊൾവാ-
നെൻതലയ്ക്കുള്ളതായീല,തിൻറെ ദൌർബല്യത്താൽ;
ചന്ദ്രിക പരന്നു വെൺകളിയിട്ടതുപോലാം
മന്ദിരാങ്കണത്തിങ്കൽ മലന്നു കിടന്നേൻ ഞാൻ:
ദൂരത്തെൻ നയനങ്ങൾക്കുപരി വിരാജിച്ചു
താരകനരമിന്നുമാകാശജലാശയം.
നേത്രഗോചരമല്ലാത്തൊരു ശീതളഹസ്സും—
തെത്തെന്നൽ—കൂടെക്കൂടെത്തടവീ മൽഗാത്രത്തെ;

---

8. മച്ചപലത=എൻറെ പാപല്യം—ആത്മഹത്യയ്ക്കൊരുങ്ങിയത്. പാവമായ മനുഷ്യൻ ജീവിതയാത്ര ദുഷ്കരവും ദുഃഖകരവുമാണെന്നു തെറ്റിദ്ധരിച്ചു നിരാശനാകുന്നു. അങ്ങിനെ അധഃപതിയ്ക്കാതെ പൌരുഷത്തോടെ സ്വധർമ്മം നിറവേറ്റുകയാണു വേണ്ടതെന്നു സാരം.

1. ഇന്ത്യയിലേയും പ്രത്യേകിച്ചു കേരളത്തിലേയും പലവിധം കഷ്ടപ്പാടുകളെപ്പറ്റിയുള്ള ഒരു വിചാരം: ദൌർബ്ബല്യം=കെല്പില്ലായ്മ. മന്ദിരാങ്കണം=വീട്ടിലെ മുറ്റം. താരകനരം=നക്ഷത്രങ്ങളാകുന്ന പത. നേത്രഗോചരം=കാണാവുന്ന. ശീതളഹസ്സും=തണുത്ത കൈപ്പുടം. നൃലോകം=മനുഷ്യലോകം (ഭൂഗോളം) സ്വഭാ.....രൻ=നിർമ്മലസ്വഭാവത്താൽ വൈരംമാറ്റാവൻ. ഭൂമിയുടെ നിഴലാ-

ശ്രീയേറുമെവൻ വെള്ളിച്ചാത്തണിയിച്ചു, തങ്കൽ-
ച്ഛായയാൽ ചളിവാരിത്തെറിപ്പിച്ച നുലോകത്തെ,
അപ്പൂണ്ണചന്ദ്രൻ, സച്ഛഭാവവിസ്മൃതവൈരൻ
കർപ്പൂരം പുരട്ടിനാൻ കനിവോടെന്നംഗത്തിൽ!

2 പുത്രനെസ്സമാശ്വസിപ്പിയ്ക്കുവാൻ മാതാവിന്റെ
കൃത്യമേ നടത്തിനാൾ പ്രകൃതിഭഗവതി;
എങ്കിലുമവിടുത്തെ വാത്സല്യാമൃതധാര-
യെൻ ചുടുനെറ്റിയ്ക്കുത്ര നിർവൃതി നല്കീലന്നാൾ
വിശ്രമപ്രദായിനിയാകിയ നിശാദേവി
നിശ്ശബ്ദസ്ഥിതിയെങ്ങുമാജ്ഞാപിച്ചിരിയ്ക്കിലും,
ആറേഴു ശതലക്ഷം പട്ടിണിവയറിലെ-
ഗ്ഗോഷമാമിരയ്ക്കുലെൻ ചെവിയിൽത്തള്ളിക്കേറീ!

3 ചോരയും മാംസങ്ങളുമന്യർ തിന്നൊടുക്കിയ
ഭാരതവർഷത്തിന്റെയസ്ഥികൂടങ്ങളുടൻ
കാരോന്നായ് മമ മുന്നിൽ നിരന്നാർ—ശിവനേ, ഞാ-
നാരെന്റെ കണ്ണീർകൊണ്ടിദ്ദീനർതൻ ദാഹംതീർക്കാൻ?

ണപോൽ ചന്ദ്രനിലെ കളങ്കം. പരിശുദ്ധസ്വഭാവനായ ചന്ദ്രൻ ഈ ദ്രോഹകൃത്യം മാനം ഭൂമിയെ ചന്ദ്രികകൊണ്ടു വെള്ളിപ്പുണ്ടം അണിയിച്ചു. ശീതളമായ ചന്ദ്രികയെ കർപ്പൂരമായധ്യവസാനം ചെയ്യിരിയ്ക്കുന്നു.

2. വിശ്രമപ്രദായിനി=വിശ്രമം നല്കുന്നവൾ. ശതലക്ഷം=കോടി. വിശ്രമവും ആനന്ദവും വളർത്തുന്ന ആ സന്ദർഭത്തിലും ഞാൻ ആറേഴുകോടി പാവങ്ങളുടെ ദാരിദ്ര്യസ്ഥിതിയെപ്പറ്റി ചിന്തിച്ചു വ്യസനിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

3. സമ്പത്തെല്ലാം അന്യർ അപഹരിയ്ക്കയാൽ 'എല്ലുംകോലു'മായിത്തീർന്ന ഇന്ത്യയിലെ അധഃകൃതരെപ്പറ്റി ഞാനോർത്തു; ഹാ, എന്റെ അനുതാപംകൊണ്ടു അവർക്കെന്തുണ്ടാവാനാണ്?

4 അൻപെഴമച്ചൻ മക്കൾക്കെല്ലാക്കുംകൂടിത്തന്ന
സമ്പത്തു കരുത്തരാം ചിലർതൻ വകയായ്പ്പോയ്
ചെന്നതു യാചിപ്പാനും വഴിയില്ലീഭ്രാതാക്കൾ-
ക്കുന്നമ്രജാതിക്കോട്ടയുണ്ടവരുടെ ചുറും!
ജാതിതൻ വിളംബരമെത്ര ധർമ്മാനുസൃതം:
ഭ്രാതൃവിദ്വേഷികളാ മേലാളർ വിശ്വാധർപോൽ!
അവക്കു, തനതോജസ്സുരുക്കിപ്പൊൻനാണ്യങ്ങ-
ളൂടിച്ചുകൊടുക്കുമീസ്സാധുക്കളശ്രുധരും!!
5 എന്തപരാധംചെയ്തു പാവംങ്ങളിവർ പാര-
തന്ത്ര്യത്തിൻ തുറുങ്കിൽത്താൻ ചുരുണ്ടുകിടക്കുവാൻ
അല്ലെങ്കിലസ്വാതന്ത്ര്യദുഃഖമേ തിരിയാത്തോർ
വല്ലാതാ വിഷത്തിലെപ്പുഴക്കളായ്ത്തീർന്ന നാം:
വമ്പിച്ച വില മേടിച്ചടിമസ്ഥാനം വിൽപ്പൂ
കമ്പോളസ്ഥലമല്ലോ നമുക്കു വള്ളിക്കുടം!
'ഉയർന്ന വിദ്യാഭ്യാസം'—ഉടപ്പിൽത്തുന്നിച്ചേർക്ക-
മുയർന്ന വിദ്യാഭ്യാസം—എത്ര താഴ്ത്തീലാ നമ്മെ?

---

3. അച്ഛൻ—ഈശ്വരൻ ഉന്നതം=ഉയർന്ന. മനുഷ്യരെല്ലാം പ്രപഞ്ചകുടുംബത്തിലെ അംഗങ്ങളെന്ന നിലയ്ക്കു അതിലെ സ്വത്തിനും എല്ലാവരും സമാവകാശികളാണല്ലോ. ധർമ്മാനുസൃതം—വിപരീതലക്ഷണം. ഭ്രാതൃവിദ്വേഷികം=സഹോദരദ്രോഹികം. തങ്ങൾടെ ശരീരശക്തിയെല്ലാം ക്ഷയിക്കുവോളം വേലയെടുത്തു മേലാളരെ ധനവാന്മാരാക്കിത്തീർക്കുന്ന ഈ പാവങ്ങൾ അയിത്തക്കാരാണല്ലോ!

5. വിഷത്തിൽ ജനിച്ചുവളർന്ന പുഴുക്കളെ വിഷം തീണ്ടാത്തതുപോലെ, അടിമയായിജ്ജനിച്ച അടിമത്തം തന്നെ കണ്ടും കേട്ടും പഠിച്ചും ശീലിച്ച നമ്മെ അതു ദുഃഖിപ്പിക്കാതാക്കിയിരിക്കുന്നു. 'വമ്പിച്ച.....' ഇത്യാദികൊണ്ടതു വിവരിക്കുന്നു:

6 ആ മനസ്സംസ്കാരമെങ്ങോ, സ്സമഷ്ടിതപമെ-
ങ്ങോ, മഹാസന്ത്യാഗമെങ്ങോ, മുക്തിനിനവെങ്ങോ?
'തീണ്ടൊല്ലാ, തൊടൊല്ലെ'ന്നതങ്ങളെ മൌഢ്യം
പൂണ്ടാട്ടിയോടിയ്ക്കുന്ന ഘോഷമെന്നോളം നില്ക്കും,
അന്നോളം ശ്രവിയ്ക്കാ നാമാഷ്ടധർമ്മത്തിൻ ഗാനം!
അന്നോളം തിരിച്ചെത്താ ഭ്രഷ്ടർ നാം സ്വാരാജ്യത്തിൽ!
7 എൻ മുഖത്തെയ്ക്കൊന്നുറ്റു നോക്കിനാർ, വാനം പൂക്ക
ധർമ്മരക്ഷകന്മാർതന്നാത്മാക്കൾ, നക്ഷത്രങ്ങൾ:
അംബരസ്ഥലത്തതാ, വടക്കുനിന്നേതാനും
വെൺമുകിലുകളൊപ്പം തെക്കോട്ട നടകൊണ്ടു;
മുന്നിൽ വന്നൊത്ത കരിംകാർകളോടവ മാറാൻ
പൊന്നതില്ല, വയുമായ്ച്ചേരുകയത്രേ ചെയ്തു;
ഗംഗയും കാളിന്ദിയുമൊത്തിണങ്ങിയാലത്തെ-
ങ്ങ്ഭംഗിയാച്ചേർച്ചയുണ്ടായ്! ഐക്യമേ സേവ്യാൽ സേവ്യം

---

6. ഇന്ത്യയിലെ പണ്ടത്തെ സ്ഥിതിയെ ഓർക്കുന്നു: അന്നത്തെ മനഃപരിഷ്കാരം, സദ്ഭാവന, ത്യാഗം, അധ്യാത്മചിന്ത എന്നിവയെല്ലാം തീരെ ഇല്ലാതായിക്കഴിഞ്ഞു. അന്നോളം ..ഗാനം= അതുവരെ ഋഷികൾ ഉപദേശിച്ച ധർമ്മത്തിന്റെ (സ്വതന്ത്രം സ്വാതന്ത്ര്യം മുതലായവയുടെ) ആനന്ദകരത്വം നമുക്കനുഭവപ്പെടുകയില്ല. ഭ്രഷ്ടർ=ധർമ്മമാർഗ്ഗത്തിൽനിന്നു തെറ്റിയവർ.

7. സവർണ്ണർ അവർണ്ണരെ അകറ്റുന്നതു പ്രകൃതിവിരുദ്ധമാണെന്നും, നേരേമറിച്ചു ചെയ്യുന്നതാണു പ്രകൃതിയ്ക്കു സമ്മതമെന്നും, മേഘങ്ങളുടെ യോജിപ്പിൽനിന്നറിയണം. ഗംഗയും കാളിന്ദിയും കൂടിച്ചേരുന്നതിനാൽ 'പ്രയാഗ'മെന്നപോലെ, സവർണ്ണരും അവർണ്ണരും കൂടിച്ചാൽ നമ്മുടെ നാടും ഒരു പുണ്യസ്ഥലമായിത്തീരുമെന്നു വ്യംഗ്യം. വടക്കുനിന്നു വന്ന ആര്യന്മാർ ആദിമദ്രാവിഡരോടു കൂടിച്ചേർന്നും വ്യഞ്ജിക്കുന്നു. സേവ്യാൽ സേവ്യം=സേവിയ്ക്കപ്പെടേണ്ടവയിൽ വെച്ചു സേവിക്കേണ്ടതു് — സർവ്വപ്രധാനമായി ആശ്രയിക്കേണ്ടതു്.

൧൫. മാപ്പ്.

1. തീവണ്ടിയാപ്പീസ്സിലനേകമട്ടായ്-
ത്തിങ്ങുന്നു യാത്രോദ്യതരാം ജനങ്ങൾ
ഒററയ്ക്കൊരാളങ്ങൊരഴുക്കുമുക്കിൽ
മലന്നു മൈ നീണ്ടു കിടന്നിരുന്നു.

2. ഞരമ്പെലിമ്പെന്നിവ ചേർത്തുവെച്ചു
ചുളിഞ്ഞ തോൽകൊണ്ടഥ മൂടിയിട്ടാൽ
ആളെന്ന പേരായതിനൊക്കുമെങ്കി-
"ലൊരാളു" താനഗ്ഗളിതാംഗചേഷ്ടൻ!

3. കൈച്ചീട്ടു വാങ്ങാനുഴറാതെ, നേരം
നോക്കാത, നങ്ങാതെ കിടന്നിതായാൾ
തീവണ്ടി ചെല്ലാഞ്ഞൊരിടത്തിലേയ്ക്കാ-
യിരുന്നു സായാസമവന്റെ യാനം.

4. കൺ കുണ്ടിലായിക്കവിളൊട്ടി മൂക്കു
വളഞ്ഞു വൈവർണ്ണ്യമിയന്ന വക്ത്രം,
ആ നിസ്സഹായൻ പരലോകപാന്ഥ-
നാണെന്നപേതാക്ഷരമുച്ചരിച്ചു.

5. കുപ്പായമില്ലാ കുടയില്ല മാറാ-
പ്പില്ലാ വിരിപ്പില്ല ചെരിപ്പുമില്ല;
ഇദ്ദീർഘയാത്രോദ്യതനുണ്ടരയ്ക്ക-
ലിരുണ്ട കീറത്തുണിയൊന്നുമാത്രം!

കവി ചെറുവണ്ണൂർ തീവണ്ടിസ്റ്റേഷനിൽവെച്ചു കണ്ട ഒരു കൂലിക്കാരന്റെ മരണത്തെപ്പററി:

2. എലിമ്പ് = അസ്ഥി. ഗളി.....ഷ്ടൻ = അവയവങ്ങളുടെ വ്യാപാരം നിലച്ചവൻ. അവൻ ശോഷിച്ച് ഒരു അസ്ഥികൂടം മാത്രമായിരുന്നു.

4. അപേതാക്ഷരം = അക്ഷരംകൂടാതെ (പറയാതെകണ്ടു തന്നെ).

6. പൈശാചതൃഷ്ണയ്ക്കടിപെട്ടൊട്ടുള്ളാ-
പ്പണിയ്ക്കു നിത്തും മുതലാളിവർഗ്ഗം,
ചെഞ്ചോര തിന്നപ്പൊഴുതിട്ടെറിഞ്ഞ
മനുഷ്യദേഹങ്ങളിലൊന്നിതത്രെ!

7. സുഖാമൃതം സൈരമശിച്ചു ദിവ്യ-
സൌധരമിപ്പു മുതലാളിവീരൻ
അയാൾക്കു വിൺ തീർത്തവനോ വിശപ്പാൽ
വല്ലേടവും വീണു മരിച്ചിടുന്നു!

8. മേലാൾക്കു പൂംപട്ടുകിടയ്ക്കു തുന്നി-
ക്കൂട്ടുന്നതിന്നാരുടെ കൈ കഴച്ചു
ഏതോ മരത്തിൻ പൊളിയാണവന്നു
കിടപ്പതാഹന്ത! കിടന്നു ചാവാൻ!

9. ഉണ്ടായിരിയ്ക്കാം, തനതച്ഛനമ്മ-
കുഞ്ഞുങ്ങൾ ചേരും കുടിലൊന്നിവന്നും;
അഭാഗ്യവത്താകുമതിൻ നടുത്തൂൺ-
താനായ്വരാം വീണുകിടക്കുമിയ്യാൾ.

---

6. തൃഷ്ണ=ദുരാഗ്രഹം. തോട്ടങ്ങളിലും കമ്പനികളിലും മറ്റും പാവങ്ങളെക്കൊണ്ട് അല്പകൂലിക്ക് അകൃത്യമായി ജോലി ചെയ്യിച്ചിട്ട്, ശേഷിയാറു രോഗികളാകുമ്പോൾ അവരെ നിർദ്ദയം തള്ളിക്കളയുന്നു; നാട്ടിലെത്താൻകൂടി പണമില്ലാതെ ചിലപ്പോൾ അവർ വഴിയിൽ വീണു മരിക്കാനും ഇടവരുന്നു.

7. വിൺ=സ്വർഗ്ഗം. പാവങ്ങൾ പണിയെടുത്തു കഷ്ടപ്പെടുവാനും, പ്രഭുക്കന്മാർ സുഖിക്കുവാനും; ഇതാണ് ഇന്നത്തെ ലോകസ്ഥിതി.

8. അവന്റെ വേലയ്ക്കുള്ള കൂലിപോലും കിട്ടിയില്ല!

9. ഇവൻ ഏതെങ്കിലും ഒരു ചെറുകുടുംബത്തിന്റെ രക്ഷകനായിരിക്കും — തടുക്കാൻവയ്യാത്ത ദൈവഗതി!

10. ഈ വിശ്രമാവസ്ഥയിലും വിയത്തി-
ട്ടുണ്ടോപ്പണിക്കാരനു ഫാലദേശം;
ശ്രമിച്ചു കണ്ണം കറുകും കഫത്തിൽ
പ്രാണപ്രയാണവ്യഥ പൂഴ്ത്തിവെപ്പാൻ!

11. അവൻറെയെല്ലുന്തി വിളർത്ത മാത്ത-
ട്ടനക്ഷണം ശ്വാസവിജൃംഭിതത്താൽ,
യമാഗമം നോക്കിടുവാനെണീറ്റും
കാണാഞ്ഞിരുന്നും വിഷമിച്ചിരുന്നു.

12. അശക്തമാമത്തല താങ്ങുവാനോ,
തണുത്ത മെയ്യാനു തലോടുവാനോ
അങ്ങാരുടേയും കൃപ കയ്യയച്ചീ-
ലെന്തിന്നിവൻ ദീനദരിദ്രനായീ.

13. എന്തിന്നിവൻ പേർപുകഴാത്തൊരാളാ-
യെന്തിന്നിവൻ ഹീനകുലേജനിച്ചു?
മഹൻമൃതാംഗസ്പനയോചിതം നിൻ
വെന്നീർ വൃഥാവിൽക്കളയായ്ക കണ്ണേ!

---

10. ഫാലം=നെറി. വിശ്രമസമയത്തുപോലും വേദനയ്ക്കൊരു കുറവില്ലെന്ന്. പ്രാണ.....വ്യഥ=ജീവൻ വിട്ടുപോകുമ്പോഴുള്ള വേദന. ആ സാധുവിൻറെ ക്ലേശസഹിഷ്ണുത്വം വ്യഞ്ജിക്കുന്നു.

11. ശ്വാസം.....തം=ശ്വാസത്തിൻറെ തള്ളൽ. യമാഗമം: കാലൻറെ വരവ്. വായുവിൻറെ വലിവുകൊണ്ടു മാറുപൊങ്ങുന്നതു കാലൻറെ വരവുനോക്കാനാണെന്ന് ഉൽപ്രേക്ഷ. മരണവേദനയുടെ അസഹത്വംമൂലം വല്ല വിധേനയും വേഗം പ്രാണൻ പോകണമെന്നു ഭാവം.

12. ധനികനായിരുന്നെങ്കിൽ, ശുശ്രൂഷിക്കാൻ ആളുകൾ ധാരാളമുണ്ടാകുമായിരുന്നു.

13. മഹൻമൃ.....തം=മഹാന്മാരുടെ ശവത്തെ കുളിപ്പിക്കാനുള്ളത്. മഹാന്മാർ മരിക്കുമ്പോഴല്ലേ നമുക്കു സങ്കടമുണ്ടാകയുള്ളു. പാവങ്ങളെപ്പറ്റി ആരു സ്മരിക്കുന്നു!

14. അപ്പമൂലം ചിലർ മാറിനിന്നാ-
രപ്പനെറ ഗാത്രം മലിനം വിഗന്ധം;
ചിലക്ക് ചിത്താർദ്രത "കഷ്ട"മെന്നി-
യൊരൊറവാക്കിൽച്ചെലവായ് ക്കഴിഞ്ഞു;

15. നോക്കിച്ചിരിച്ചു ചില ദേവകല്പർ,
ചാവാൻ തുടങ്ങീടുകയാണു പാവം!
ചിലക്കിച്ചീല വികാരമൊന്നും
മരിയ്ക്കു സാധാരണയല്ലിമന്നിൽ!

16. മരിയ്ക്കു സാധാരണ,മീവിശപ്പിൽ-
ദ്രഹിയ്ക്കുലോ, നമ്മുടെ നാട്ടിൽ മാത്രം—
ഐക്യക്ഷയത്താലടിമപ്പുവങ്ങ-
ളൂടിഞ്ഞുകൂട്ടം ചുടു കാട്ടിൽ മാത്രം!

17. ഇപ്പാരിടക്കാഴ്ച വെറുത്തതിൻമ-
ട്ടടഞ്ഞു താൻ നിന്നിതു കണ്ണു രണ്ടും;
എന്നാലവന്നന്തിമമായൊരിയ്ക്കൽ-
ക്കൂടിത്തുറന്നു നനവാറ വക്ത്രം.

---

14. ഗാത്രം=ശരീരം.

15. ദേവകല്പർ=ജീവിതാഡംബരംകൊണ്ടു ദേവതുല്യർ (തങ്ങൾക്കും മരണമുണ്ടെന്നത് ഓർക്കുകയേ ചെയ്യാത്തവർ). അവർ എത്രത്തോളം ശൂന്യഹൃദയന്മാരാണെന്നു സൂചിപ്പിക്കുന്നു. തങ്ങളുടെ മനോഭാവം സാധൂകരിക്കുന്നതിനു ചില 'മുറിവേദാന്തി'കൾ ഇങ്ങിനെ പറയാറുണ്ട്.

16. ഐക്യക്ഷയം=യോജിപ്പില്ലായ്മയാകുന്ന ക്ഷയരോഗം. അനൈകമത്യമാണ് നമ്മുടെ നാശത്തിനു പ്രധാനകാരണം.

17. ജീവിതം എന്നും ക്ലേശഭൂയിഷ്ഠമാകയാൽ, ഇഹലോകത്തോടു വെറുപ്പ്.

18. വേദാന്തമില്ലാത്തൊരു സാധുവിന്നി-
ദ്ദശാന്തരത്തിൽക്കരൾ ചൊറാലിഞ്ഞു
അതക്കൃതാന്തായതനാദ്ധ്വഗന്റെ
വരണ്ട മുണ്ടൊന്നു നനയ്ക്കുയുണ്ടായ്.

19. കിടാങ്ങളെക്കിഞ്ചന പുൽകുവാനോ
പിതാക്കൾതൻ തുക്കഴൽ കൈതൊഴാനൊ
നൽപ്പാതിമെയ്യോടവസാനയാത്ര-
യുൽബാഷ്പമുക്കാലുരചെയ്യുവാനൊ

20. തരപ്പെടാതത്തരുണൻപൊറുപ്പ-
റ—താ,മുഴങ്ങീമണിയൊച്ചമേന്മേൽ
അവങ്കലെത്തും ശമനന്റെ പോത്തിൻ
കണസ്ഫലണ്ടാരവമെന്നപോലെ!

21. തീവണ്ടി വന്നു; പുരുഷാരമതിൽ കയേറീ;
ദ്യോവിങ്കൽ വീണ്ടുമൊരുവാരയുയന്നു സൂര്യൻ;
പാവങ്ങൾ ചത്തിടുകിലെന്തു, പിറക്കിലെന്തു,ൻ-
പാഴ്വാക്കിതിന്നരുൾക മാപ്പു മനീഷിമാരേ!

---

18. വേദാന്തംകൊണ്ടു വഴി തെറ്റി ചിലർ തീരെ ശൂന്യ ഹൃദയരായിപ്പോകാറുണ്ട്. അത് =കരളലിവ്. കൃതാ....ദ്ധ്വഗൻ= കാലപുരിക്കു പോകുന്നവൻ.

19. നൽപ്പാതിമെയ്യ് =ഭാര്യ. ഉൽ.....ക്ക് =കണ്ണീർ നിറഞ്ഞ നോട്ടം.

20. മണിയൊച്ച വണ്ടിവരുന്നതിനെ അറിയിക്കുന്നു. അതു കാലന്റെ വാഹനമായ പോത്തിന്റെ കഴുത്തിലുള്ള മണിയുടെ ശബ്ദമാണെന്ന് ഉൽപ്രേക്ഷ.

21. സാധുക്കൾക്ക് എന്തു സംഭവിച്ചാലും ലോകം അതിനെ ഗണ്യമാക്കാതെ സ്വന്തം ഗതി തുടങ്ങുന്നു. ദ്യോവ്—ആകാശം. മനീഷി—വിദ്വാൻ. ദീനജനാനുകമ്പ ഒരു പ്രധാനജീവിതധർമ്മമാണെന്നു വ്യംഗ്യം.

നരേന്ദ്രന്റെ പ്രാർത്ഥന.

ഫന്യ

(പാന)

1 "പീട്ടിലെന്തു വിശേഷം, നരേന്ദ്ര, നീ
വീർപ്പു മുട്ടിക്കരയുന്നതെന്തിനോ?
ചണ്ഡദുഃഖനിമഗ്നമാം ലോകത്തിൻ
കണ്ണുനീർ തുടപ്പാനുള്ള വസ്തുത്തെ
തേടിനോക്കുമിദ്ധീരമാം നിന്മിഴി
ചൂടെഴുമശ്രു വാക്കുയോ താൻ തന്നെ!"

2 ആരുടെ ദിവ്യഗാനം ചിദാനന്ദ-
ധാര തൂകിയോ തങ്കൽപ്പലപ്പോഴും
അസ്സുമുഖന്റെ രോദനം കേൾക്കയാ-
ലസ്സുശീലന്റെ വല്ലായ്മ കാൺകയാൽ,
രാമകൃഷ്ണപരമഹംസൻ പുരാ
പ്രേമതൃഷ്ണയാന്നീവിധം ചോദിയ്ക്കേ
ലോലകണ്ണനായ് കൺതുടച്ചോതിനാൻ
സ്പാലയത്തിൽനിന്നാഗതൻ ശിഷ്യശ്രേഷ്ഠൻ:—

നരേന്ദ്രൻ—വിവേകാനന്ദസ്വാമിയുടെ ആദ്യത്തെ പേര്. അദ്ദേഹം തന്റെ കുടുംബദാരിദ്ര്യത്തെയോർത്തു ഗുരുസന്നിധിയിൽ വെച്ചു സങ്കടപ്പെട്ടതിനെപ്പറ്റി. വണ്ടം.....ഗ്നം=കൊടുംതാപത്തിൽ മുങ്ങിയത്. ലോകത്തിന്റെ ദുഃഖനിവൃത്തിക്കുദ്യമിക്കുന്ന ആൾതന്നെ ദുഃഖിക്കുവാൻ തുടങ്ങുന്നതിൽ അത്ഭുതം.

2. ലോലകണ്ണനായ്=തൊണ്ടയിടറിക്കൊണ്ട്.

3 "ഉൽപ്പതിഷ്ണുകില്ലേതു കണ്ണിൽജ്ജലം
ദുർഭിക്ഷത്തിൻകെടുപുകതട്ടിയാൽ?
അക്കൊടുംപതിയുബാധിച്ചിരിപ്പുന്ന
മൽക്കുടുംബത്തെ മുറും ഭഗവാനേ
അമ്മനുള്ളുന്ന ധർമ്മമണിഹർമ്മ്യം;
പിച്ചമാടമിന്നെൻതറവാടയ്യോ!
ഏതിൽനിന്നു ചുരന്നൊരു വാത്സല്യ-
പ്പാൽ തുലോം നുകർന്നിങ്ങു വളർന്നു ഞാൻ,
പട്ടണിയാലെരിപൊരിക്കൊണ്ടുവിതാ-
പ്പട്ടമാത്തടമമ്മേ, കൃതഘ്നൻ ഞാൻ!"

4 താങ്ങുവാനരുതാത്ത മാൽകൊണ്ടവൻ
തേങ്ങിത്തങ്ങിക്കരകയായ്, പിന്നെയും
ത്യാഗിയായ്! വിവേകാനന്ദസൽപദം
പൂകുവാൻ പടി കേറുമീപ്രാജ്ഞനും
പ്രാക്തനൻ തന്നെ ദാരിദ്ര്യദുഃഖത്തിൽ-
വെൽക, വെൽക, നിൻപ്രാഭവം സമ്പത്തേ!

5 ഭക്തശിഷ്യന്റെ ബാഷ്പം പതിഷ്ണുയാൽ
തൃത്തെളിനെഞ്ചലിഞ്ഞ ഗുരുവരൻ,

---

3. പിതൃമരണാനന്തരം നരേന്ദ്രന്റെ കുടുംബം ദാരിദ്ര്യത്തിൽ മുഴുകിപ്പോയി. ദാരിദ്ര്യനിവാരണത്തിനു ശ്രമിക്കാത്തതു കൊണ്ടു കൃതഘ്നൻ. മാൽ=ദുഃഖം.

4. വെൽക=ജയിക്ക. പ്രാഭവം=ശക്തി. ദാരിദ്ര്യബാധ അതുക്കും ദുസ്സഹമാണെന്ന്.

5. കൈവല്യം=മോക്ഷം. വിത്തം=ധനം. ബാഷ്പം—കണ്ണീർ.

72

ശ്രദ്ധയുള്ള ജനത്തിനു കൈവല്യ-
തത്ത്വമോതിക്കൊടുക്കുമധരത്താൽ,
അത്തലിൽ വാടുമകുലസ്നേഹിയ്ക്കു
വിത്തലാഭവഴിയുപദേശിച്ചാൻ:—

8 "വത്സ,! ചെന്നുണത്തിയ്ക്കുകിസ്സംകട-
മസ്മദംബയെ—ശ്രീമഹാകാളിയെ.
ആരുരുക്കിയൊഴിച്ച തുവെള്ളിയോ
പാരിലിഗ്ഗംഗയായി പ്രവഹിപ്പൂ,
ആരുടെയീടുവെപ്പിൽ നിന്നോ സദാ
സൂരദേവൻ സുവർണ്ണം വിതറുന്നു,
ആരുടെദിവ്യരത്നഗണത്താലോ
കൂരിരുട്ടുമലം കൃതമാകുന്നു,
ആ മഹേശി കൺകോണൊന്നിളക്കിയാൽ
പോയ്മറയാത്ത ദാരിദ്ര്യമെങ്ങുള്ളൂ?"

7 അന്നരേന്ദ്രനു ഹൃത്തിന്നടിത്തട്ടിൽ-
നിന്നുയന്നിതൊന്നുഷ്മളനിശ്വാസം
തോൽത്തുകിൽത്തുമ്പുരുളകം കൈകളാൽ
വിത്ത കൺകഠാരക്കു താഴെയായ്വെച്ചവൻ
കാളിതൻ മഹാക്ഷേത്രത്തിനു നേരെ
മൌലിയും ചായ്ച്ചു മെല്ലേ നടകൊണ്ടാൻ

ണ്ണീർ. സ്വന്തനിലക്ക് അനുചിതമാണെങ്കിലും, ശിഷ്യവാത്സല്യത്താൽ ധനാഗമമാർഗ്ഗോപദേശം ചെയ്തു.

6. അസ്മദംബ—നമ്മുടെ അമ്മ.

7. തോൽ.....ളകം—രണ്ടു പിണ്ഡങ്ങളുടെ ആകൃതിയിൽ ചുരുട്ടിയ ഉത്തരീയാഞ്ചലം. ഉഷ്മളം—ചൂടുപിടിച്ചത്. ആശ്വാസസൂചകം. കരഞ്ഞതുകൊണ്ടു കണ്ണുകൾക്കു വീപ്പ്. മൌലി—ശിരസ്സ്.

8 അന്തിതൻപൊന്നിലാണ്ട ഗഗനാന്തം
ഛന്ന, ചിക്കെന്നിരുണ്ടതായ്ക്കണ്ടിട്ടോ,
തപംഗമ്മിയാലോരോന്നു പാടിക്കൊ-
ണ്ടങ്ങൊഴുകിയിരുന്നുവിയന്നദി!
അമ്പലത്തിങ്കൽനിന്നു തിരിച്ചെത്തി
മുൻപടിയ്ക്കുശുചയ്യാകുലാക്ഷനായ്
മുമ്പിൽ നിന്ന കുമാരനെത്തുക്കൺപാ-
ത്തൻപിയന്ന ഗുരുപാദർ ചോദിച്ചാൻ:—

9 "ഇപ്പൊഴും കേഴ്വതെന്തിനെൻവത്സങ്കൽ-
ക്കല്പവല്ലിയും കാട്ടീ പിശുക്കെന്നോ!
ദേവിയോടുനീയെന്തൊന്നപേക്ഷിച്ചു?"
ഭാഗ്യസന്ന്യാസി സത്യമുണർത്തിനാൻ:—

10 "ചിത്തമല്ല വിരക്തിയാണത്ഥിച്ച-
തത്തിരുവടിയോടു ഞാൻ സൽഗുരോ;
എത്രകഷ്ടമെൻവീട്ടിൽ—"നിലയ്ക്കാത്ത
തദ്വിലാപം തടുത്തു യതിശ്രേഷ്ഠൻ,

---

8. ചിക്കെന്ന് = വേഗത്തിൽ. സന്ധ്യയ്ക്ക് ഏറ്റവും ക്ഷണികമാണെന്നു കാണിക്കുന്നു. തപംഗമ്മി = ഇളകുന്ന തിര. വിയന്നദി = ഗംഗ. അശ്രു.....നായ് = കണ്ണുനീരുകൊണ്ടു കലങ്ങിയ കണ്ണോടുകൂടി (കാര്യസിദ്ധിയുണ്ടാകാതെ).

9. കല്പവല്ലി — സർവാഭീഷ്ടദായിനി (ദേവി).

10. ദേവീസന്നിധിയിൽ ചെല്ലുമ്പോൾ ത്യാഗനിരതനായ നരേന്ദ്രനെ ധനാശ വിട്ടുപിരിയുന്നു. സർവോപരിശ്രേഷ്ഠമായ വിരക്തി (വൈരാഗ്യം) മാത്രമേ അദ്ദേഹം അപ്പോൾ ഇരക്കുന്നുള്ളു. 'എത്ര കഷ്ട'മെന്നു, പിന്നെയും കുടുംബചിന്ത ബാധിക്കുന്നു. സ

നെഞ്ചിലെസ്സപരസംപ്രീതിവായ്പൊരു
പുഞ്ചിരിയിൽപ്പകത്തിയരുൾചെയ്താൻ:—
11 "മുന്നമേ നേക്കിയാമെനിയ്ക്കിതു
മന്നിൽ മായയെ മായ്ക്കാൻ പിറന്നോൻ നീ;
സച്ചിദാത്മികയോടെന്തു പന്നാലും
തുച്ഛമാം പണം യാചിയ്ക്കുകില്ലനീ—
തമ്പുരാട്ടിതൻ മുമ്പിലൊരു കീര-
ക്കമ്പിളും കാട്ടി നിൽക്കുവോനല്ല നീ!"

— —

6. പരസ്പരം സഹായിപ്പിൻ.

(വഞ്ചിപ്പാട്ട്)

1 പ്രത്യൂഷക്കാറലർകളെത്തത്ര തത്ര വിടുത്തുന്നു,
പുത്തൻമണമനിലനെപ്പുശിപ്പു പൂക്കൾ;
സൂരൻ പൂട്ടം വെളിച്ചവും പാരിനരുളുന്നു, പാരോ
നീരാവികളുവിടേയ്ക്കും നേക്കിയയ്ക്കുന്നു;
പുല്ലുകൾതൻപനിക്കണ്ണീർത്തുള്ളികളെക്ഷണാൽവൈര
ക്കല്ലുകളായ് മാറിടുന്നു പൊന്നിളവെയിൽ;
അത്യന്നതം താരാപഥമത്ര ക്ഷുരിതളിനേയും

പരസംപ്രീതി=നിഷ്കളങ്കമായ പ്രീതി. സ്വശിഷ്യന്റെ വാസനാലീനമായ വൈരാഗ്യത്തോടു ഗുരുവിനു സംപ്രീതി.

11. എത്ര കിട്ടിയാലും തൃപ്തിയടയാത്ത ഒന്നാണു ധനാശയെന്നു, "കീറക്കമ്പിളും" സൂചിപ്പിക്കുന്നു; അല്ലെങ്കിൽ ദേവിയുടെ മഹാപ്രസാദം വാങ്ങാൻ നമ്മുടെ പരിമിതങ്ങളായ പാത്രങ്ങൾ പോരാ എന്നു വ്യംഗ്യം.

---

1. പ്രത്യൂഷക്കാറ്=പ്രഭാതമാരുതൻ. അലർകൾ=പൂക്കൾ. അനിലൻ=കാറ്. പരസ്പരസഹായം പ്രകൃതിയിൽ തന്നെ

ചിത്രദിവ്യകുസുമങ്ങൾ ചൂടിച്ചീട്ടുന്നു.
വാനിൽനിന്നു ചന്ദ്രനുള്ളം വരണ്ട പാഴ്ഗ്രഹകൾക്കു
വായിൽ നറുംപാൽ പകർന്നു കൊടുത്തീടുന്നു —

2 'പരസ്പരംസഹായിപ്പിൻ! പരസ്നേഹംപരത്തുവിൻ'
നിരക്ഷരലിഖിതമിതീശശാസനം!
സോദരരേ, മനുഷ്യരായ്ജ്ജാതർ നമ്മൾ പതിയ്ക്കാമോ
സോദരംഭരികളായിത്തിര്യഗ്പക്ഷിയിൽ!
വേറെ വേറെ വലിഞ്ഞുനിന്നേറെയേറെ മുറുക്കൊല്ലേ
പാരതന്ത്ര്യബന്ധങ്ങളെ പ്രാജ്ഞരാം നിങ്ങൾ
പാദലഗ്നശൃംഖലതൻ മേദുരമാം കിലുക്കത്താൽ
സ്വാതന്ത്ര്യശംഖൊലി പണ്ടേ കേൾക്കാതായ് നമ്മൾ!

ദിനംപ്രതി നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതിനെ സോദാഹരണം വെളിപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. താരാപഥം=നക്ഷത്രമാർഗ്ഗം (ആകാശം). എതു ഉയർന്നവനും താന്നവനെ സഹായിക്കുവാൻ മടിക്കരുതെന്നു്.

2. നിരക്ഷരലിഖിതം=അക്ഷരംകൂടാതെ എഴുതപ്പെട്ടതു്. മേൽകാണിച്ച പ്രകൃതിഭാവങ്ങൾവഴിയായി, ഈശ്വരൻതന്നെ നമ്മെ ഇതു പഠിപ്പിക്കുന്നു. സോദരംഭരികൾ=സ്വന്തം വയറിനെ പുലർത്തുന്നവർ(തൻകാര്യംമാത്രം നോക്കുന്നവർ)തിര്യഗ്പക്ഷം=പക്ഷിമൃഗാദികളുടെ വർഗ്ഗം. പാരതന്ത്ര്യം=അടിമത്തം. പ്രാജ്ഞർ=അറിവുള്ളവർ. അനൈകമത്യം അടിമത്തത്തിനു കാരണം. പാദ.....ലകാലിൽ ചുറ്റിയിരിക്കുന്ന ചങ്ങല. മേദുരം=കനത്ത. അടിമത്തത്തിൽ ആണ്ടുപോയ മനസ്സിൽ സ്വാതന്ത്ര്യബോധം തെളിയുന്നില്ല. ചങ്ങലക്കിലുക്കം കർണ്ണകഠോരവും ശംഖധ്വനി ശ്രവണമധുരവും ആണല്ലോ.

3 കടൽമാതിൻ പള്ളിപ്പച്ചക്കുടകളും തെങ്ങുകൾതൻ
നെടുംതണലികൾ മേവും മലനാടിതാ
ഉടനുടൻ ദാരിദ്ര്യത്തിച്ചുടുവീപ്പുവിട്ടുപുക..
പിടിപ്പിപ്പു വിമലമായ് നിന്ന വാനിനെ.
ആലസ്യമേ, നീയശ്രാന്തം വേല ചെയ്യുണ്ടാക്കിവെച്ച
ലാലയംതോറുമിങ്ങെത്രയസ്ഥികൂടങ്ങൾ?
അമ്മട്ടെങ്ങു മുഴക്കീലാ നമ്മളുടെ ഭീരുപ്പാ
തമ്മിൽത്തമ്മിൽക്കലഹിക്കുംപോരാളികൾനാം?
മുക്തി നമ്മെക്കടാക്ഷിപ്പാനുദ്യോതയായ്ക്കാത്തുനില്പൂ,
സ്വർഗ്ഗയുടെ മുഖത്തല്ലോ നമ്മുടെ നോട്ടം!

4 കേരളമേ; നിന്മഹിമാവാരറിവീലുങ്ങയുടെ
നേരേ നോക്കിക്കളഞ്ഞന്നോവിഭേദബുദ്ധി:
ചൊൽക്കൊണ്ടരത്നങ്ങളേയും കൽക്കരികളേയുമൊന്നുപോ-
ലുൾക്കൊണ്ട ഗംഭീരാബ്ധിതന്നോമനമകൾ,

---

3. കടൽമായ് = ലക്ഷ്മീദേവി. കളിർമയുള്ള തണലിൽ തു മസിച്ചിട്ടും മൂട്ടു വിട്ടുന്നില്ലെന്ന വിരോധാഭാസം. തെങ്ങു കേരളത്തിലെ കല്പവൃക്ഷമായതുകൊണ്ട് അതിനെ ലക്ഷ്മീദേവിയുടെ പള്ളിക്കുടയാക്കിയിരിക്കുന്നു. അശ്രാന്തം — എപ്പോഴും. നാടിന്റെ ദോഷമല്ലാ നാട്ടാരുടെ ആലസ്യമാണ് ദാരിദ്ര്യഹേതുവെന്ന്.

4. കേരളത്തിൽ സമത്വവും സാഹോദര്യവും കളിയാടിയിരുന്നു എന്ന്. രത്നങ്ങൾക്കും കൽക്കരികൾക്കും തമ്മിൽ എന്തന്തരം? ഉച്ചനീചത്വങ്ങൾ വകവെയ്ക്കാതെ സമദർശികളാകണമെന്നു ധ്വനി. ഗംഭീരാബ്ധി = ആഴമുള്ള ആഴി. കേരളം സമുദ്രത്തിൽനിന്നു പൊന്തിയ കരയാണെന്നു പ്രസിദ്ധം. അമ്മയുടെ സദമർശിത്വം മക്കളിലും

ഭീമാരിക്കൈചമതകളാമഴവാലൊപ്പംവെട്ടം
ജാമദഗ്ന്യമഹർഷിതൻ ദത്തപുത്രിയാൾ,
5 പറയൻറെ കുടിലിലും മറപ്പൊരുൾ കൊളുത്തിയ
പരമയാം മനസ്വിനി നമ്മുടെയമ്മ;
അദ്വൈതംതാനല്ലോ നമ്മൾക്കമ്മിഞ്ഞപ്പാൽപിറവി
ട്ടദ്വേഷർ നാം,മഭേദർ നാമനഹന്തർ നാം! (തൊ
ഏകതയിലൂന്നിനിന്നു കൈകളൊന്നായ്പ്പേത്തുപിടി-
ച്ചാകുലിയിൽനിന്നുയർത്തുക സുരാജ്യത്തെ!

ശുഭം.

വേണ്ടതാണല്ലോ. ഭീമാ.....തകരം=ഭയങ്കരമായ ശത്രുക്കളുടെ കൈകളും ചമതകളും. ജാമദഗ്ന്യമഹർഷി=പരശുരാമൻ. അദ്ദേഹത്തിൽ ബ്രാഹ്മണ്യവും ക്ഷത്രിയത്വവും മാറിമാറിപോലെ പ്രകാശിച്ചിരുന്നു. പരശുരാമൻ മഴു എറിഞ്ഞു സമുദ്രത്തിൽനിന്നും വീണ്ടെടുത്തതാണു കേരളമെന്ന് ഐതിഹ്യം.

5. മറപ്പൊരുൾ=വേദാർത്ഥം. പാക്കനാരേയും മാറാം സ്മരിക്കുക. അദ്വൈതമതസ്ഥാപകനായ ശങ്കരാചാര്യർ കേരളത്തിലാണല്ലോ ജനിച്ചത്. അനഹന്തർ=അഹന്ത (അഹംകാരം) ഇല്ലാത്തവർ. ആകുലി=വിവശത. അസ്വരാജ്യം=നമ്മുടെ രാജ്യം:

B100

